POLIROM

Lavinia Branişte

Camping

Colecția „Ego. Proză" este coordonată de Lucian Dan Teodorovici.

www.polirom.ro

Editura POLIROM
Iași, Bd. Carol I nr. 4, P.O. BOX 266, 700505
București, Bd. Gheorghe Șincai nr. 9A, bl. 3A, sc. A, et. 6, ap. 18, sector 4, 040312, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:
BRANIȘTE, LAVINIA

Camping / Lavinia Braniște. – Iași: Polirom, 2025

ISBN: 978-630-344-150-4

821.135.1

Printed in ROMANIA

Lavinia Branişte

Camping

roman

POLIROM
2025

Zilele sunt toate albe, ca de hârtie. Lumina apasă peisajul deschis, îl face plat și ars, casant. Orice culoare se transformă în alb.

Sofia se așază în umbra lungă lăsată de trunchiul unui palmier solitar din stație, ca să vadă ecranul telefonului. Niciun mesaj de la băiat. Tramvaiul trece peste patru minute.

Jos, în vale, marea sclipește liniștită, dar mirosul puternic de alge e un semn că astă-noapte a fost vânt și că valurile au răscolit fundul apei. Primăria va începe să curețe plajele cu tractorul abia de la 1 martie.

Nu e încă primăvară, dar vremea e perfectă. *Cam cum e la noi în mai*, se gândește Sofia, și apoi își corectează gândul: *sau cum era.*

Nu mai locuiește în România de douăzeci de ani.

Între timp s-a schimbat clima.

Băiatul ei, Robert, are douășpatru de ani.

E prea tânăr pentru mine, se gândește și are din nou emoții.

L-a făcut la patruzeci și doi.

Nu se cunosc așa de bine.

Sofia ia tramvaiul până în centru timp de treizeci de minute și apoi mai ia un autobuz până la aeroport timp de patruzeci de minute. La aeroport vede pe panou că zborul de București e întârziat cu aproape o oră, dar

cu toate astea se duce în mijlocul mulțimii care așteaptă călătorii și se uită după el.

Nu l-a mai văzut de mult. Băiatul a refuzat să se vaccineze, dar a făcut recent Covid, are un certificat că a trecut prin boală și astfel a putut zbura.

*

Înalt și deșirat, având nevoie mereu de loc la culoar ca să-și poată scoate picioarele afară, fiul ei răsare într-un târziu din mulțimea care se îndreaptă spre ieșire. Pe umărul stâng, ridicat mai sus decât celălalt, are o geantă de voiaj ce pare goală. Are masca trasă în jos, nu chiar pe barbă, ci până la jumătatea gurii. Îi acoperă doar buza inferioară, așa că masca se mișcă atunci când vorbește. Sofia, în schimb, are masca trasă până sus, sub ochi, ca să nu i se aburească ochelarii, și atunci când clipește clipește pe ea.

Robert vrea să-i dea bretonul de pe frunte, dar ea, speriată de acest gest neașteptat de afecțiune, se ferește. Imediat îl întreabă dacă s-a dat cu dezinfectant și el spune că nu. Ea are sticluța la îndemână, îi oferă, dar după ce se curăță bine amândoi, insistând între degete, el își pierde interesul de a-și manifesta în vreun fel apropierea.

— Te-ai injectat și a treia oară? o întreabă el.

Ea nu-i răspunde.

— Eram sigur, spune băiatul și se răsucește pe călcâie nervos, se întoarce cu spatele la ea și cu fața spre parcarea enormă, care se înalță dincolo de stația de autobuz din aeroport.

Și geaca atârnă pe el ca o pungă goală. E mai înalt decât și-l amintește și ea se îngrijorează din nou, ca la orice vizită a lui, că va dormi foarte prost, chircit în patul mic din rulotă.

*

A remarcat bogăția de păsări de aici destul de târziu, cam pe când a început să conștientizeze sfârșitul. Pensia. Începutul a fost brusc și bulversant și atât de dureros, încât rareori s-a gândit la el. Rareori l-a rememorat. A respins conștient acest act de fixare a amintirilor.

Dar sfârșitul o pune pe gânduri. Nu există altă cale decât să se întoarcă în România și atunci când realizează asta, când își dă seama că urmează o despărțire, locul ăsta i se pare fantastic. Ireal. Unde a fost ea în ultimii douăzeci de ani?

Lumina i-a stricat ochii. Și fața. Din cauza luminii a făcut riduri. De-asta a îmbătrânit.

Păsările au intrat în viața ei cu primul sturz, pe care întâi și întâi l-a auzit. Apoi l-a reperat pe un cablu înalt, care părea că plutește singur pe cer, nelegat de nimic. A rămas nemișcată, să-l asculte, dar după câteva secunde s-a auzit un fermoar gros desfăcându-se și Valérie a ieșit târșâindu-și picioarele prin pietriș, iar pasărea a zburat.

— Știi cumva cum se numește? a întrebat-o Sofia, ca să justifice de ce rămăsese acolo.

Valérie înțelege spaniolă, dar n-are niciun interes să vorbească. Așa i-a spus Sofiei când a venit prima dată în camping și s-a decis să rămână să locuiască acolo.

După lungi căutări pe internet și zeci de triluri ascultate și o luptă aprigă cu algoritmul care se înverșuna s-o localizeze în acest spațiu și această limbă, a reușit să afle cum se cheamă pasărea în română.

*

În tramvai, ea e cea care solicită *parada*, adică oprirea, și tot ea apasă butonul de deschidere a ușilor, ca o gazdă, ca o bună cunoscătoare a mersului lucrurilor în

această parte de lume. Băiatul e musafir și coboară el primul, după ce ea îi face un semn. De câte ori se întâlnesc, îl tratează bine. Ba chiar vorbește română un pic mai formal, complet, pronunțând cuvintele până la capăt, fără să le scurteze, de parcă ar trebui să demonstreze că știe desinențele.

Spaniola n-a fost un succes. La început nu s-a străduit, fiindcă s-a gândit că se întoarce repede. În trei luni, fiindcă atât era viza turistică. Se gândea că e doar un moment de criză. O să treacă, o să revină imediat. Toată lumea în jurul ei pleca cu același gând. Însă șederea s-a prelungit și spaniola s-a prins de ea strâmbă și spartă, ca niște cioburi lipite aiurea ce recompun un vas semifuncțional. Avea să-i trădeze în permanență dizabilitatea, adică originea. S-au lipit cuvintele, dar nu și principiile după care trebuiau modelate în frază, folosește perfectul compus ca în română, fiindcă e mai simplu cu participii, deși în spaniolă perfectul compus e mai degrabă un prezent. N-a putut face niciodată diferența între cele două forme ale verbului „a fi" – ce e permanent și ce e temporar? –, așa că o folosește mereu pe cea care desemnează permanența. Ceea ce e un pic ironic, dat fiind cât e de emoționată de tot ce e temporar și tranzitoriu și cât de puternic i se pare, chiar și după douăzeci de ani, ori de câte ori e pe autostradă în mașina cuiva, mesajul de avertizare privind viteza: *Volver es lo más importante* – Cel mai important e să te întorci.

Dar dacă ai vrea să te desprinzi?

Întoarcerea devine abia acum o realitate, iar întoarcerea începe cu o programare la Casa de pensii, numită aici INSS, pe care tot amână să o facă.

*

Băiatul coboară din tramvai cu un pas mare, așteptându-se ca peronul să fie mai jos sau mai departe, dar e chiar acolo, nu e nevoie decât de un pas normal. Așteaptă amândoi ca tramvaiul să plece din stația suspendată, apoi trec pe platforma opusă și se sprijină pe grilaj, privind marea sclipitoare. În spațiul deschis de la periferie, lumina e mai puternică decât în oraș, briza se simte mai tare.

Sunt mai multe păsări.

Și e mai liniște.

O iau la pas pe deal, către camping.

Băiatul știe drumul, iar ea îl lasă înainte pe trotuarul îngust. Probabil e ultima dată când vine. După ce se pensionează ea, slabe șanse să-și mai permită vreunul dintre ei să vină în vacanță aici.

— Să profităm, i-a zis Sofia, când l-a chemat la ea. Vino să ne *despedim*.

Adică să-și ia amândoi rămas-bun de la Spania, cu toate că undeva, într-un colț ascuns al minții, păstrează o ultimă speranță că băiatul ar putea fi tentat să rămână în locul ei, la recepție, pe postul pe care urmează să-l elibereze ea.

Lucrează și locuiește în campingul „El Titi", iar locul pe care l-a găsit atât de greu i se pare o moștenire bună, ar fi o scurtătură excelentă pentru Robert, dacă s-ar decide odată să se agațe în sfârșit de ceva pe piața muncii.

Până una-alta, au convenit că e o întâlnire de rămas-bun.

Sofia i-a zis, de asemenea, să-și aleagă orice obiecte l-ar tenta din tot ce are în rulotă și în *avans*, adică în tendă, fiindcă ea va începe să împacheteze în cutii tot

ce vrea să păstreze și să le trimită în țară cu o firmă de transport de colete pe care a găsit-o pe „Români în Spania", grupul de Facebook.

Problema e că vrea să păstreze tot.

*

În camping e ca la sat.

Chiar e un sat, de fapt, devenit suburbie a orașului, dar încă are terenuri mari neconstruite, năpădite de smocuri și rozătoare. În dreapta străzii care urcă dealul, cu trotuarele ei minuscule și înălțate, e un loc pe care urmează să se construiască o *urbanizație*, cum spune Sofia, adică un ansamblu rezidențial. Sau așa umblă vorba. Dar de când lucrează ea aici, nu s-a mișcat nimic, e plin de bălării, iar rezidenții din camping se plâng la *guardia civil* că nu curăță nimeni terenul și șobolanii trec strada, prin curtea lui Tomás, printre lămâii chirciți, prin gardul de sârmă dintre el și camping și apoi direct pe sub rulotele lor, către castroanele cu boabe ale celor care au venit cu *mascotele*, câini și pisici.

Campingul e singurul din regiune care acceptă câini și de aceea e mereu plin. Jos, în vale, Río Seco se varsă în mare într-o zonă pietroasă, marcată cu indicatoare „Playa Can" – plajă pentru câini.

Se varsă râul atunci când are apă, dar în mare parte din timp e secat. Plouă extrem de rar. Cu toate acestea, aici umezeala se simte în permanență în plămâni și în oase, vine din aer și aerul o ia din mare.

*

— Abia aștept să te bagi cu capul în apă, îi zice Sofia băiatului, în timp ce urcă dealul în urma lui.

Robert are mereu nasul înfundat.

Își pune picături periculoase pentru creier, care dilată vasele și pot produce AVC-uri.

Sofia are impresia că și părul băiatului este mai rar, însă ea are o încredere fantastică în apa mării, care poate vindeca tot. Te desfundă, te curăță, trage din tine toată slăbiciunea și neputința, îți dă forță, îți îndesește părul. Băiatul detestă marea, soarele, plaja, pielea arsă și înroșită, crema de protecție solară, pălăria de cârpă, umbrela, rogojina. Dar în februarie tolerează tot. În acest februarie cald, când întinzi mâna și simți Africa aproape, mai că-i vine și lui să intre în apă.

Însă cel mai mult îi place aici mirosul de câmp – din ierburile decolorate ieșite din pământul galben – amestecat cu aerul sărat. E ca în Delta Dunării. Și cerul e tot ca în Deltă, e atlasul de astronomie noaptea, limpede și strălucitor, dornic să se facă înțeles. Ce e diferit e zgomotul. Marea e aici mai violentă, o auzi frecvent izbindu-se de porțiunile stâncoase ale plajei. Poate și pentru că orașul a venit atât de aproape de ea, s-a construit până la doi pași de apă. Noaptea, din blocurile din prima linie, dar și din campingul lor, aflat la trei sute de metri mai la deal, se aud adesea valurile enorme, iar pentru cineva neobișnuit, impresionabil și visător, zgomotul contaminează simțul echilibrului – ai impresia că ești pe mare, deși ești pe uscat, că ești tras de picior, absorbit, că pierzi controlul. Îți vine să te întinzi pe jos dacă stai în picioare, ca să ai o suprafață de contact mai mare cu solul, ca să te ții de smocuri.

În urmă cu câteva zile a fost furtună atât de mare, că la blocurile de lângă Playa Can apartamentelor dinspre apă, de la parter și etajul unu, le-au fost distruse balcoanele, le-au fost sparte geamurile, valurile au intrat în casă.

Nu s-a mai întâmplat niciodată asta. Și nu s-a mai întâmplat ca o furtună să nu se termine atunci când se termină, ci să lase în oameni, în turbioane, frica de viitor.

Români în Spania

Un traducător jurado la prețuri decente, vă rog? Nu 50 de euro pe pagină, mi se pare absurd. Mulțumesc!

Bună seara, sunt traductora jurada recunoscută în Spania, dar locuiesc în România. Vă pot trimite documentele prin curier.

încercați în România că e mai ieftin, vi le trimite prin curier.

în România un certificat de naștere tradus și legalizat e 500 de roni!!!

Aveți probleme administrative sau juridice și doriți un avocat în limba dumneavoastră? Firma noastră vă pune la dispoziție profesioniști pentru: divorț, pensie, cetățenie, apostile, reclamații concedieri/salarii, relația cu consulatul/ambasada etc. Luni-vineri, pe bază de programare.

extrasul multilingv pentru certificatele de stare civilă e gratis în România.

Traduceri fără deplasare Zaragoza! Trimiteți prin poștă documentele și în cel mai scurt timp primiți acasă traducerile legalizate. Siguranță deplină, confidențialitate maximă.

Bună seara, bănuiesc că sunteți în Madrid, acolo am auzit că au prețuri din astea, deoarece lucrează cu intermediari, au mai mulți intermediari decât traducători reali. Tariful meu e de 25 de euro, dacă aveți multe pagini scad la 20.

În camping e ca la sat și din alt punct de vedere.

Mai mult de jumătate dintre rezidenți stau acolo permanent. Sunt pensionari din Europa, care au sau nu case prin țările lor, dar care preferă să trăiască în rulote la malul mării cea mai mare parte din timp. Se cunosc între ei de mult, socializează la dușuri, la *fregadorul* unde spală vasele, la toaletele unde-și varsă dimineața recipientele cu urină din rulote.

Când cineva pleacă la *mercadillo* – adică la târgușor – cu mașina, îi întreabă pe toți care îi ies în cale pe alee dacă vor și ei ceva de acolo.

Dacă doar îi auzi din rulotă, îi cunoști pe toți după motor. Știi cine trece. Din reflex, te uiți la ceas și ceasul îți confirmă programul fiecăruia.

Vorbesc într-o spaniolă stricată, amestecată cu franceză, italiană, engleză și cu alte limbi neidentificate, poate chiar inventate. Importante sunt cuvintele-cheie. Și semnele. Iar când acestea nu ajută, scot telefonul, pe care-l țin la gură ca pe o tăviță și vorbesc în el pentru ca *traductorul de Google* să scoată pe partea cealaltă mesajul complet, în spaniola lui de robot tocilar, care învață și tot învață, îl auzi crescând și te înfioară. Robotul e tot mai atent. Începe să înțeleagă și cuvintele pocite.

La toalete sunt afișe mici cu diverse rugăminți legate de spațiile comune, dar tot campingul e un spațiu

comun, intimitatea e o iluzie. Parcelele nu sunt delimitate de garduri, ci cel mult de sfori întinse între stâlpii de iluminat și copacii aliniați geometric, unde atârnă de cele mai multe ori prosoape și costume de baie. *Campiștii* încearcă să-și delimiteze spațiul cu mobilier de exterior sau ghivece cu plante, iar Sofia, care locuiește ea însăși într-o rulotă, a încălcat regulile și a plantat niște flori direct în pietriș. Are impresia că toate ființele din acest colț aspru de lume – încă aspru după douăzeci de ani – sunt niște luptătoare, muncesc mai mult pentru resurse, sfredelesc mai adânc, își creează rezervoare mai mari pentru apa din aer, stochează, filtrează și pompează pentru a izbucni apoi într-un zgomot de culori menite să atragă, în peisajul ars de lumină, insectele buimace.

Acestor flori Sofia le zice flori de piatră, deși seamănă mai degrabă cu niște margarete. A venit cu propriile cuvinte de acasă pentru tot ce o înconjoară. Dacă nu are nevoie în viața de zi cu zi de acuratețea denumirilor, le dă obiectelor propria interpretare. Le aproximează. Arborilor de mătase din camping le spune salcâmi, cicadelor le spune greieri. Lângă recepție e o volieră enormă cu zebre australiene, care în spaniolă se numesc *diamante*, dar cărora Sofia le zice vrăbii. Suprapune un univers lingvistic peste un altul și nu-l suprapune perfect, astfel încât rezultatul e un pic mișcat, ca o planșă de geometrie în spațiu pe care ar trebui s-o privești cu ochelarii 3D, dar o privești cu ochiul liber. Te doare un pic capul, pui la îndoială abilitățile nervului optic, dar se înțelege cât de cât.

Poate de asta a și rămas atâta timp, i-a fost greu să plece mai repede de aici, în ciuda faptului că nu și-a dorit limba. Poate datorită posibilității acestei suprapuneri.

*

Înainte de a intra în camping îl roagă pe Robert să-și pună masca.

Băiatul devine extrem de irascibil, refuză, ea îl roagă frumos, nu e pentru sănătatea lui, nici pentru reguli, ci pentru ea – ajunge la ultimul argument posibil. Să nu fie văzută prost. Că l-a adus pe fi-su și fi-su face nazuri.

Șefii îl lasă să stea gratis în rulota mamei timp de câteva săptămâni.

— Fă și tu măcar atât, îi zice ea.

Intră amândoi în camping și lumea scoate capul să-l vadă pe băiat. Pe unii Robert îi știe vag din vizitele trecute, pe alții nu. Are avantajul că poate pretinde că nu vorbește limba. Le face cu mâna tuturor.

Tot pentru Sofia. Să nu fie văzută prost.

— *Mi pequeño*, zice ea mândră către vecini, și cu asta scapă *de moment* de îndatoririle sociale.

Umărul băiatului e peste creștetul ei.

*

E trecut de ora două când ajung acasă, iar colegul Vicente, care a fost de serviciu la recepție de dimineață, vine la rulotă și o atenționează că a întârziat.

— Intră, fă-te comod, îi zice Sofia băiatului și-i arată către tenda închisă cu fermoar până jos. Mă duc să rezolv, nu i-a zis Rubén că era *turnul* meu să *librez* azi. Ce mă enervează.

Robert se uită la cortul sigilat. Știe din toate vizitele anterioare că de câte ori pleacă, maică-sa pune semne, să vadă dacă intră cineva în urma ei s-o cotrobăie, cu toate că pe aici nu cotrobăie nimeni și știe și ea prea bine că în general uită pe unde și-a pus semnele. Dar el nu vrea să deranjeze nimic. Deschiderea tendei și pătrunderea

în universul secret al mamei, năpădit de obiecte mici, e un ritual pe care numai ea e capabilă să-l execute întocmai.

Băiatul se așază pe un scaun de plajă foarte uzat și-și scoate masca, acum că se află în spațiul privat al parcelei. Rulota e înconjurată de ghivece cu ferigi enorme, diverse tipuri de hoya, din care unele înflorite, un dafin serios, cu trunchiul din lemn adevărat, și foarte multe exemplare din ceva ce Sofia numește sporul casei, deși e mai degrabă copacul cu bani.

De colțurile tendei, în cârlige metalice atârnă plante aeriene, care se hrănesc cu lumină și apă din aer. Sunt diferențe mari de temperatură între noapte și zi, iar dimineața frunzele lor țepoase sunt pline de rouă.

A dus câteva și acasă, la ultima ei vizită, acum doi ani și ceva, aproape trei, și i le-a oferit lui Robert, pentru apartamentul cel nou. S-au uscat imediat, băiatul nu și-a bătut capul să le pulverizeze.

Sofia și-a pus la bătaie toate economiile adunate aici, până la ultimul cent, și i-a luat lui Robert apartament, pe numele lui. Ca să fie, în sfârșit, împăcată cu alegerile ei și ca să vadă și familia că n-a greșit când a plecat, că a realizat ceva. A realizat niște bani.

*

Pe soțul ei l-a așteptat foarte mult, l-a iubit enorm și s-a bucurat de el foarte puțin. S-au căsătorit amândoi pentru prima dată la o vârstă înaintată, iar într-o bună zi, când Robert avea trei luni, tatăl a auzit un țiuit, s-a întins un pic să se liniștească, a închis ochii și nu i-a mai deschis. Sofia a intrat pe loc într-o depresie profundă, n-a mai putut alăpta, tatăl ei – singurul părinte care-i rămăsese – a început să se ocupe de biberoanele copilului. Mai târziu, când auzea că Robert e bolnav sau îl vedea

ea însăși apatic, palid, lipsit de energie, când vorbea în dodii sau nu vorbea deloc, se învinovățea că nu l-a alăptat, că nu i-a făcut sistem imunitar, că nu s-a putut controla pe ea însăși *să nu sufere*, să treacă peste toate, să-i fie bine în corp, de dragul copilului. Și pentru migrenele lui din adolescență se învinovățea, deși migrenele le-a avut între 15 și 16 ani, când a crescut brusc până la un metru nouăzeci și opt.

Când s-a terminat concediul de creștere a copilului, postul ei de economist la fabrica de lactate – sau ce mai rămăsese din ea la începutul anilor 2000 – n-a mai fost disponibil. Au urmat multe luni de șomaj și apoi disperarea cu care a căutat de lucru din poartă în poartă la propriu. Ajunsese să întrebe și la biserici.

Prietena ei din liceu, Gabi, era în Spania de ceva vreme, mai chemase după ea neamuri și vecini, stăteau toți ilegal, munceau la negru, locuiau înghesuiți, claie peste grămadă. I-a zis să-și ia la ea papuci, că după trei zile și două nopți în autocar, o să-i pocnească picioarele în pantofi. Sofia s-a dus la ei. Câteva luni, se gândea. Așa a reușit să se convingă să plece. Doar cât îi permite viza, să vadă cum e, s-o încerce și pe-asta. Suna acasă de la *locutorio*, ceva între oficiu poștal și internet café. Plătea la finalul convorbirii un pumn de bani și a dezvoltat repede o frică legată de costul impulsurilor. Evalua monedele în secunde, le măsura în durata apelurilor, se evaporau imediat, te obligau la comunicare eficientă, iar asta nu-i ieșea deloc în acele luni sau chiar ani de început, în care erau formali la telefon și se mințeau unii pe alții că totul e bine.

Atunci, la început, studia ca pe niște ciudățenii monedele nou ieșite din fabrică, de-abia lansate în Europa. Trebuia în permanență să le transforme în lei vechi – trei mii de lei un euro –, în timp ce în jurul ei toată

lumea vorbea în pesete – o sută cincizeci sau poate două sute la un euro. Trecea pesetele în euro și apoi euro în lei. Realitatea ei financiară era haotică, dominată de conversii aproximative, mult prea multe pe parcursul unei zile, nu știa niciodată precis cât a plătit de fapt pentru un obiect. Care era *adevărata* valoare a lucrurilor.

Când i-a dispărut haina de piele din dulap și nimeni din apartament, dar absolut nimeni, nu avea nici cea mai vagă idee ce s-a întâmplat, primul scop pentru care și-a forțat ambiția a fost să scape de români.

Trecuseră deja primele trei luni, iar ea rămăsese prinsă în capcană. Muncea și căpătase speranță că în curând o să găsească undeva mai bine. Doar că acum nu mai putea pleca fără să aibă probleme la graniță, la întoarcere. Au urmat apoi ani buni în care s-a ascuns de poliție, așteptând aderarea țării la UE în 2004, trăind ratarea, apoi așteptând mai departe până în 2007. Sperând ca țara să îndeplinească criteriile. Inexistentă în acte, în noul teritoriu, blocată, alături de toți ceilalți, în așteptarea legalității.

Români în Spania

Bună ziua, caut costum popular, talia 2 ani (fetiță). Mulțumesc.

Robert i-a adus două cărți, cerute de ea, ca să-l scutească de efortul de a găsi un cadou potrivit. Și i-a mai adus o vedere de la Moșneguțu, bunicul lui și tatăl Sofiei, care a vrut să-i trimită două vorbe scrise de mână, cu scrisul ordonat și plin de bucle, doar un pic tremurat la cei nouăzeci de ani ai săi: *Abia aștept să vii, am făcut curat în garaj, cum mi-ai zis. Te iubește tata.*

Vederea e o cartolină cu fotografia artistică a unui copil îmbrăcat în blană de urs, pentru tradițiile de iarnă de la munte. E probabil un material promoțional pentru vreun album foto sau vreo expoziție, pescuită de Robert cine știe de pe unde, fără nicio legătură cu orașul lor natal, care e aproape de Delta Dunării și pe unde nu prea umblă urșii.

Băiatul din fotografie are fața chinuită, are pe cap capul ursului, cu gura căscată și dinții la vedere, moartea l-a prins urlând și l-a încremenit așa. Craniul animalului e greu, îi turtește copilului vertebrele. Pare foarte complicat să țină în echilibru pe capul lui capul ursului mort. Blana e cusută pe burtă, iar brațele băiatului sunt introduse în brațele ursului, în loc de mâini are ghearele ascuțite ale animalului, foarte vizibile în fotografie.

Ce povară, se gândește Sofia privind cartolina, neștiind unde s-o așeze. Are câteva fotografii prinse în marginile ornamentale ale corpurilor suspendate din rulotă, niște

baghete firave și dezlipite aproape cu totul de pe ușițele care abia se mai țin în balamale – exact așa erau când a căpătat rulota și de atunci pășește cu mare precauție în interior, evitând zonele șubrede ale podelei, pregătită în orice clipă să i se dezintegreze locuința.

Întoarce cartolina și înfige un colț în marginea baghetei, lăsând la vedere scrisul bătrânului. *Te iubește tata.* Ca un reproș.

Fiecare declarație de afecțiune ajunge la ea ca un reproș, fiecare gest de generozitate, fiecare cadou. Noi te iubim și tu nu ești aici ca să primești iubirea noastră.

*

Sofia scoate grătarul electric afară. A cumpărat special pentru Robert un kilogram de creveți, pe care ea îi numește răcușori. Un kilogram minus cota de proximitate, căci imediat ce încep să sfârâie și să se facă tot mai roz pe grătar, iese la chiuveta comună dintre parcele Valérie și-i zice zâmbind *ça sent bon* – ce bine miroase.

Trei răcușori vor merge pe o farfurie mică, de desert, la ea.

La început Sofia avea superstiții nenumărate, nu-i plăcea să dea obiecte peste gard sau din prag, era atentă cu ce mână oferă (stânga) și cu ce mână primește (dreapta), știa în ce situație se potrivesc numerele cu soț și când cele fără soț și respecta toate astea cu o strictețe pe care în țară o aplica doar în noaptea de Revelion, când umplea găleți și lighene cu apă (pentru belșug), atrăgea monede cu un magnet, la 12 noaptea fix (pentru belșug) și mânca pește (tot pentru asta), căci părea vag sugerat în Biblie că peștele înseamnă bogăție.

Treptat, s-a lepădat de ele și le-a înlocuit cu altceva. Acum crede în lucruri mult mai concrete, cum ar fi apa mării sau păsările cerului, care ajung uneori, cu picioarele

lor mici și străvezii, să meargă pe jos prin pietrișul din camping. Locurile pline de păsări sunt sănătoase și asta o face și pe ea să se simtă sănătoasă.

Când are tristeți – legate de dorul confuz de România, de ceva ce-a zis taică-su, de cum nu-și înțelege copilul, de vreo ceartă cu Rubén sau vreun client al naibii care le-a dat rating prost pe Booking și a scris numele ei în clar – se duce pe plajă cu rogojina, o întinde foarte aproape de apă, unde e zgomotul puternic și se simt pe piele vaporii împroșcați de valuri, se pune cu fața în rogojină, în mirosul ăla de fibră vegetală uscată amestecat cu mirosul de nisip și stă așa, respirând cu jumătate de nară, până i se boțește fața, până zgomotul îi curăță gândurile. Oamenii care fac mișcare mergând pe plajă în pas alert, cu încălțămintea în mână, trebuie s-o ocolească. Uneori o mai adulmecă un câine, deși aici nu e voie cu câini, locul lor e pe pietre, la Playa Can.

Apa trage la oase, dar soarele e bun pentru oase, deci depinde ce poveste își doresc oasele.

Dacă se străduiește, uneori își doresc aerul uscat de acasă.

*

În timp ce pune creveții pe farfurie, vecinul Tomás îi face cu mâna, iar când Sofia îi răspunde, îl vede trecând – din nou și în aceeași direcție după doar câteva minute – pe băiatul nemților care au venit ieri, cu rezervare pentru o săptămână. E ceva un pic ciudat, sau poate doar nefamiliar, în mersul băiatului, în felul în care-și leagănă brațele pe lângă corp. Ieri au ajuns pe tura ei și au declarat că băiatul are 13 ani și jumătate. Prețul parcelei e valabil pentru două persoane și orice persoană în plus trebuie să plătească trei euro pe zi

dacă e adult sau doi euro, dacă e copil sub 14 ani. Sofia a cerut actul de naștere al băiatului și a văzut că are 15 ani. E foarte vigilentă cu clienții și e mândră de asta, doar că micile ei victorii sunt anulate de apatia colegilor, cărora nu le pasă de înșelăciunile turiștilor. Ei n-au nimic de demonstrat, fiindcă nu sunt imigranți. Ei nu trebuie să-și câștige locul.

Și totuși. Ceva îi spune că trebuie să se ia după băiat, deși azi e liberă, deși mai are puțin și iese la pensie, deși și-a zis deja de un milion de ori că n-are rost să mai pună la suflet.

Se duce după el la baia comună, își face de lucru pe la chiuvetele din zona pentru femei, îl vede cum iese din toaletă (fără a se spăla pe mâini) și se duce spre ieșirea din vale a campingului, în marginea unde e parcată rulota lor. Filează parcela de la distanță. Și apoi vede cum, într-un moment de imprudență, un alt băiat, aproape identic, iese din rulotă. Gemeni. Și familia a plătit doar pentru unul.

La început se bucură că deține această informație. Apoi nu se mai bucură de complicație. Îi va spune totuși mâine lui Vicente să vorbească cu ei. El are mai multă autoritate pentru că nu vorbește cu accent.

Înapoi în parcela ei, Robert așteaptă la măsuța minusculă, așezat pe scaunul pliant.

— De ce n-ai început fără mine? întreabă ea, apoi se duce la chiuvetă să se spele pe mâini și se apucă să-i curețe creveții, fiindcă Robert e neîndemânatic, nu știe cum să scoată coaja de pe răcușori. Robert e un copil.

*

În „El Titi“ nu sunt garduri și nici praguri, sunt parcele alăturate pe care se află rulote ca niște cutii de carton, gata să se dezintegreze, sau autorulote de trei sute de

mii de euro, ca niște nave spațiale, din care ies componente bizare la apăsarea unui buton.

Toate sunt numite caravane.

Rulota Sofiei face parte din prima categorie. Când a schimbat parcela, acum câțiva ani, pentru că voia să fie cu fața la răsărit și să vadă soarele cum iese din vârful munților în fiecare dimineață, a fost anxioasă zile în șir la gândul că vecinul Luuk o va remorca, o va trage de pe loc, o va târâi pe alee până la intrarea principală în curte, acolo unde e suficient loc pentru o întoarcere, apoi va intra pe cealaltă alee, dinspre gardul de sârmă al lui Tomás, peste care se văd munții, și după foarte multe manevre va reuși s-o poziționeze corect.

A durat jumătate de zi, au terminat cu puțin înainte de ora două, când venea *turnul* ei să intre de serviciu la recepție, și mutarea a mobilizat aproape toți rezidenții permanenți ai campingului, care funcționau zilnic după un orar precis, la secundă, și pentru care mutarea Sofiei avea să fie subiect de discuție încă multe zile după aceea, fiindcă le pulverizase programul de dimineață. Unii au renunțat la mersul pe plajă până la Muchavista și înapoi, alții la piața volantă săptămânală din satul alăturat.

Mutarea a fost o procesiune în toată regula. Au manevrat rulota cu atâta grijă de parcă ar fi fost ceva sfânt. Au dat ocol campingului cu alai, pregătiți să pună mâna imediat dacă vreo bucată din ea ar fi dat semne că vrea să pice. De-asta e bine aici, că tot timpul se găsesc oameni care să te ajute să faci orice.

Câțiva au stat pe marginea aleii să se uite, de parcă ar fi trecut El Cristo del Mar în Semana Santa.

Sofia avea să-i povestească tatălui ei cu lux de amănunte apoi, într-un WhatsApp cu video. Murea de râs, îi descria pe fiecare în parte, ce au zis și cum au reacționat și cum se uitau, doar că el nu părea distrat de

micul ei spectacol. Prin ecranul spălăcit, care cu greu îi mai recunoștea degetele și răspundea la comenzile tactile, îi părea că detectează totuși o căldură în privirea lui, îi era drag de ea când o vedea că râde și că-și ține curajul – așa zicea el mereu de oamenii care făceau haz de necaz, că-și țin curajul.

Curajul e în tine și poate fi conjurat dacă râzi.

— Dacă nu-i cunoști, nu e așa amuzant, a zis Sofia ca o concluzie, văzând că povestea ei n-are succes.

— Deci ai reușit să muți cotineața până la urmă, a spus el, poate doar ca să întrețină micul spectacol, dar ea a auzit atunci pentru prima dată comparația asta și s-a pleoștit brusc.

Deși aveau tot felul de glume între ei legate de găini, de cum ei înșiși se simțeau adesea niște găini și nimic mai mult, remarca tatălui i s-a părut atunci extrem de degradantă, i s-a părut că locuința ei, improvizată din lucruri de căpătat, abandonate de turiști, îi trădează slăbiciunea. Tot ce a putut economisi a pus deoparte pentru Robert, să-i ia apartamentul. Iar ea se descurcă cu ce rămâne de la alții.

În secundele în care a rămas blocată după replica tatălui, în care a tăcut și el poate așteptând o reacție – sau poate a înghețat o clipă satelitul prin care treceau vorbele și fețele și sentimentele –, în secundele alea Sofia și-a dat seama că el poate n-a văzut în viața lui pe viu o rulotă adevărată. Nici n-avea unde, fiindcă ieșise foarte, foarte rar din orașul natal și nu fusese niciodată la mare.

— Aici e foarte ușor să-ți faci prieteni la orice vârstă, a zis ea în schimb. Lumea e foarte prietenoasă. De la soare. Pentru că stau mult pe afară.

Români în Spania

Ce acte trebuie pentru căsătoria cu spaniol? Mă poate ajuta cineva care s-a căsătorit recent, mulțumesc.

În ziua care a urmat după repoziționarea rulotei, Sofia a fost ocupată cu instalarea tendei. Acolo avea tot ce nu încăpea în rulotă – un frigider mare, rafturi pentru veselă și alimente, o masă cu electrocasnice mici și o *tumbonă*, un șezlong de plastic unde se mai lungea să citească, niciunul dintre aceste obiecte nefiind achiziționat de ea, ci primit.

Încă din prima zi în camping, după ce se întoarce de la duș îmbrăcat cu capotul ei galben care-i vine mai sus de genunchi, Robert deschide clapeta cu fermoar a tendei, se apleacă să intre și în *avans* și o găsește pe Sofia cu mâinile în șolduri, uitându-se pierdută de jur împrejur. A strâns câteva cutii goale de carton pentru pachete și încearcă să-și adune energia să se decidă cu ce începe.

Îi face un semn lui Robert cu brațul, arătând către conținutul acestui cort și către ușa deschisă a rulotei de care e lipit. Îi spune să-și aleagă orice și se simte ca într-un basm stupid în care împăratul își împarte avuția urmașilor. Alegerile lor vor determina desfășurarea ulterioară a întâmplărilor și povestea va avea o morală deosebită.

Ai grijă ce mârțoagă alegi.

Ia neapărat un pieptăn, un brici și un fluier cu care s-o chemi în ajutor pe regina furnicilor.

Băiatul n-are chef de nimic. Nu-i trebuie nimic din ce a adunat ea. A venit fiindcă maică-sa i-a luat biletele de avion fără prea multă negociere și, în plus, are să-i spună ceva important. E mai bine să-i spună față în față decât s-o ia prin surprindere când ajunge înapoi în țară.

Sofia îi propune un Buddha de lemn cu coroniță de flori sau o țestoasă de jad sau o mașină de pâine nouă-nouță, pe care Giuliana din parcela 11 a folosit-o doar de două ori și nu i-a mai plăcut.

Robert le acceptă pe toate.

*

Ioan Moșneguțu, zis Tuna – cel mai mare din patru frați și singurul rămas în viață –, are multe neamuri cu care s-a străduit să mențină legătura. A fost proiectul lui social, într-un fel, a investit mult timp și energie – și chiar suflet în multe cazuri – în a nu se înstrăina de ai lui. Nu e clar când a început acest proiect, poate după ce singura lui fiică și-a luat câmpii și a plecat în Europa și după trei luni a rămas blocată acolo. Sau poate a început în propria copilărie.

Are veri și nepoți și, cu toate că cei mai tineri au plecat din România, o dată sau de mai multe ori, sunt destui cu care e în legătură, își telefonează duminica de la telefonul fix, își trimit cărți poștale și se bărbieresc înainte de a se întâlni.

A fost poreclit Tuna în adolescență de niște lipoveni care pierduseră un fiu cu numele ăsta și cărora li se părea că seamănă cu băiatul lor. Îi dădeau de mâncare, îi puneau în traistă și pentru ăia mici. Erau vremuri cu mulți oameni de pripas, fără acte de identitate, iar familiile se coagulau mai repede, de nevoie. Împreună cu frații lui, Moșneguțu a crescut într-un cartier de pescari, la marginea orașului, pe malul Dunării, unde

auzea povești despre marinarii străini de la începutul secolului trecut care jucau box în port și despre cum scrumbia era așa deasă primăvara, că trebuia numai să dai cu lopata în apa de la mal și prindeai peștele, era mai degrabă cules decât pescuit.

Moșneguțu a fost maistru la o fabrică de mobilă, de unde s-a pensionat în anii '90, cu puțin timp înainte ca aceasta să se închidă și să zacă în ruină în următorii douăzeci de ani. Era aproape de casa lor, făcea vreun sfert de oră pe jos până la lucru. După pensionare și-a dat seama cât a fost de norocos că s-a pus la adăpost fix atunci și că nu mai trebuia să treacă prin toată disperarea celor care-și pierdeau în perioada aceea locurile de muncă și erau obligați să caute altceva.

După două decenii de ruină, bălării și haite de câini, o parte din loc a fost vândută și curățată și acolo a crescut ca ciuperca, peste noapte, un Kaufland care a ucis instantaneu aproape tot comerțul de cartier, inclusiv frizeria lui Petrică Aronescu de peste drum de ei. A supraviețuit un singur magazin – în mod ciudat, căci are prețuri enorme – probabil pentru că majoritatea locuitorilor din zonă sunt foarte în vârstă, se deplasează greu, iar pentru ei e imposibil să ajungă pe propriile picioare la Kaufland. În plus, are și aparat de încasat facturi.

Și mai e și sifonăria clandestină a lui Toma Haroian, primul privatizat din cartier, care în afară de sifoane vindea și suc din concentrat la pahar, suc de la dozatorul Tec sau suc la cutie cu pai. O vreme era coadă de copii la el mereu, până când n-a mai fost și atunci a închis șandramaua, adică garajul, și a plecat în Italia cu toată familia. A stat și el afară destul, vreo cinșpe ani sau mai bine, dar la bătrânețe s-a întors. Copiii și nepoții i-au rămas acolo, iar până la pandemie nevastă-sa făcea naveta, ca să se îngrijească de ăia mici.

Acum s-a întors la pasiunea lui de antreprenor, sifonăria. A pornit din nou instalația, dar nu mai are firmă afară, dacă te duci să iei sifon, trebuie să suni la poartă și te bagă prin curte. Moșneguțu e în continuare amator de șerbet cu sifon, dar nu se mai duce el, ci îl trimite pe Robert, pentru că Toma e vorbă lungă, e bârfitor și ofticat și trebuie să te plângi mereu, că dacă-ți merge bine te gelozește. Robert știe să facă pe mutălăul când n-are chef, iar pe el Toma îl lasă în pace.

De câte ori iese pe stradă și se întâlnește cu vecini, Moșneguțu e obligat să vorbească despre Sofia, fiindcă lumea îl întreabă mereu de ea. Dar el se ferește să dea detalii, se gândește că așa o protejează.

Nu vrea s-o gelozească nimeni pe fiică-sa.

Sofia i-a propus să vină și el în Spania, cu toate că ea n-a avut niciodată o locuință care să fie mai mult decât ceva improvizat și temporar pentru ea însăși. Dar mulți români plecați și-au adus părinții în vârstă, care – dezrădăcinați și complet pierduți în lumea cea nouă – au devenit o povară enormă. Tristețea lor era o povară enormă. Și era greu să-i vezi cât de conștienți erau de asta.

Taică-su a rugat-o să nu-l mai întrebe niciodată. *Mulțumesc că te gândești la mine*, îi zicea, cu o umilință care pe ea o scotea uneori din minți, i se părea falsă, nu știa de unde s-o apuce.

Mulțumesc de telefon.

Mulțumesc de pachet.

Mulțumesc de bani.

Dar știi că n-am cum să plec. Să nu stai cu grija mea.

Români în Spania

Vând casă neterminată (vezi foto) în comuna Teiu, județul Argeș, teren 800 mp. Detalii în privat.

La scurt timp după ce și-a mutat rulota spre răsărit, întâmplarea a făcut ca Sofia să aibă parte de prima ploaie torențială pe care a trăit-o în camping.

În regiune ploua rar, însă de vânt aveau parte adesea. Marea aducea cu ea curenți de aer ce păreau derutați odată ajunși pe uscat, prin urmare deveneau extrem de furioși. În oraș se desfăceau printre clădirile înalte și-și pierdeau forța, dar în spațiile deschise din suburbii furia lor se simțea din plin. Mare parte din an, deasupra rulotelor erau întinse *tolduri*, niște prelate mari, prinse pe cadre metalice, care să protejeze parcelele de soarele arzător. Și când veneau rafale de vânt, prelatele se zbăteau, iar campingul era o mică flotă de corăbii cu vele pe o mare învolburată de pietriș.

Prin pereții subțiri ai rulotei, zgomotele treceau transformate într-un mod fantastic. Nu doar țopăielile vrăbiilor sau pașii grăbiți ai șopârlițelor – numite *lagartite* – o făceau pe Sofia să se simtă în mijlocul naturii, înrudită îndeaproape cu aceste specii, de parcă descifrându-le tiparele de mers, felul în care-și mișcau picioarele lor minuscule, le-ar fi înțeles mai bine viața, ci și stihiile care intrau prin trapa ce se închidea prost sau prin fermoarele defecte ale *avansului*.

Rulota era singurul refugiu pe care-l avea, știa că e mare lucru să poți trage fermoarul până jos și să te

simți în cochilie, dar în același timp era un adăpost care o claustra și o făcea vulnerabilă în cel mai concret mod cu putință – era veche și era predispusă la stricăciuni. Când bătea vântul puternic se mișca dintr-o parte în alta, în față și-n spate, în sus și-n jos, trosnea și zăngănea și Sofia de multe ori se simțea ca în *Vrăjitorul din Oz*, aștepta ca tornada să ridice căsuța cu totul și s-o ducă nu departe de Kansas, ci înapoi în Kansas, aștepta stihiile să îndrepte într-o clipită drumul greșit pe care o apucase ea cu mulți ani în urmă, după cum îi aminteau din când în când semnele de pe autostradă: *Volver es lo más importante.*

Noaptea potopului a început cu foarte mult vânt, iar zgomotul și mișcarea au făcut-o să se trezească după miezul nopții, la scurt timp după ce adormise cu greu. A ieșit la toaletele comune din curtea campingului, deși nu avea neapărat nevoie. A mai zăbovit pe afară și a ascultat marea, care era foarte, foarte zgomotoasă. După încă o oră sau mai bine, și-a dat seama că vremea nu se îmblânzește, dimpotrivă. Și-a dat seama că n-o să doarmă. Și a început să se îngrijoreze pentru tendă, care nu era montată bine, fiindcă fusese și ea primită de pomană de la foști clienți, alții decât cei care-i lăsaseră caravana, deci nu era tènda originală a rulotei. Era mai mică și nu se potrivea pe la margini, iar porțiunile descusute erau ținute laolaltă cu clești mari și puternici, dar care acum păreau caraghioși.

Haosul a început când s-a pornit ploaia.

Pentru că se întâmplă rar, atunci când plouă Sofia are bucuria aceea din copilărie de la prima ninsoare din an, stă cu nasul lipit de fereastră sau iese de-a dreptul afară. Dar ploile nu sunt dorite în regiune, unde e plin de sere și livezi. Cum se adună norii, cum apar

avionetele care trag cu pușca în ei, să-i împrăștie. Sau cel puțin așa vorbește lumea. Sunt avioane mici, din care se aud zgomote ca niște împușcături, ceea ce provoacă mereu în camping discuții în contradictoriu, conspirații și apocalipse. Unii spun că se cheamă intervenție activă în agricultură, alții spun că sunt avioane de agrement, cu bogați care trag cu pușca în cer.

Ploaia liniștită e un eveniment excepțional, iar acum, în toiul nopții, oricât de dorită și necesară e ploaia, devine rapid o amenințare. Unde sunt *avionetele*?

Mai întâi a început să picure prin trapă în rulotă, apoi printr-o fereastră laterală, direct în pat.

Partea de sus a tendei s-a rupt cu un pârâit îngrozitor și s-a dat peste cap, lăsând bucătăria improvizată din *avans* complet descoperită. Sofia s-a repezit să scoată electrocasnicele din priză, să ridice cablurile de pe jos, să adune ce poate aduna și să urce în rulotă. Ploua cu găleata la propriu, nu erau picături, ci șuvoaie.

Cutiile în care mai ținea veselă sau legume au devenit imediat pastă de carton.

În timpul zilei, cu siguranță ar fi venit imediat cineva s-o ajute să pună tenda la loc, dar acum nu era nimeni pe afară. Avea impresia că numai la ea în parcelă e furtună, numai ei îi deșiră locuința. Ce făceau ceilalți, în rulotele lor compacte? Sforăiau legănați de vânt sau stăteau și ei pe ghimpi să vadă dacă-i ia pe sus?

După ce s-a potolit furtuna, la orele mici ale dimineții, a început să-și scoată și să-și sorteze lucrurile. A fost unul dintre acele momente în care-și dă ea însăși seama cât de multe obiecte are și câte dintre ele sunt absolut inutile. Când se disprețuiește că nu se poate abține să nu adune, într-o epocă în care adevărata provocare e să renunți la obiecte.

S-a mijit de ziuă și au început să iasă și vecinii la baie. Unul era surprins că i s-a răsturnat șezlongul din parcelă, altul a remarcat șanțurile lăsate de apă în pietriș. Sofia părea singura afectată, iar tenda distrusă complet scotea la iveală haosul din bucătărie, la care putea acum să se holbeze oricine.

Era nervoasă de oboseală și de câte avea de făcut în ziua care tocmai începea. Nervoasă că o tendă nouă costă cel puțin o mie de euro.

Valérie a deschis ușa să iasă din rulotă, gata pregătită să-și înceapă ziua. Își făcea toaleta în interior, inclusiv dușul, n-o vedeai pe la băile comune, iar aceasta era definiția luxului absolut în camping. Ea și soțul stăteau pe termen lung și-și montaseră un furtun care să deverseze apa reziduală direct la scurgerea de sub chiuveta dintre parcele. Nici pe el nu-l vedeai ducând rezervorul cu dejecții la golit.

Apărută în pragul rulotei sale, așadar, prima priveliște a zilei pentru Valérie a fost dezastrul pățit de Sofia în noaptea din urmă.

— Ce *bordel!* a zis, cu vocea ei subțire și puternică. Părea cu adevărat afectată de ce vede.

Sau, mai bine zis, deranjată.

A tot folosit de-a lungul timpului acest cuvânt cu referire la haosul din parcela Sofiei: *bordel.* Sofia a fost derutată la început, dar și-a dat seama că n-are cum să însemne ce înseamnă în română, cine știe la ce se referă sau ce glumă neînțeleasă o fi. Apoi, când și-a pus în sfârșit ochelarii de aproape și a căutat în telefon și și-a dat seama că *bordel* înseamnă harababură, talmeș-balmeș, calabalâc, au enervat-o foarte tare judecățile emise de cealaltă.

Iar acum, când a auzit din nou cuvântul ăsta, a izbucnit.

— În limba mea înseamnă ceva urât. Casa mea nu e bordel! Te rog să nu-mi mai spui așa ceva!

Iritată la culme, moartă de somn, a avut grijă să repete, să se facă înțeleasă într-un amestec de spaniolă și franceză. Valérie a făcut ochii mari speriată, apoi, după câteva secunde, și-a dat seama despre ce e vorba și a izbucnit în râs.

— *Très bien!* a zis.

Români în Spania

Bună seara, mă ajutați vă rog cu o informație - dacă aveți asigurare de deces (fără repatriere) cât plătiți și ce capital garantează? Mulțumesc.

13 euro două persoane (pe lună)

mi se pare mult, ce capital aveți? noi dăm 10 euro trei persoane și un capital de 3400 de euro de persoană

depinde și de vârstă, eu am 52 de ani

capitalul de persoană e 5000

la Generali e 11 euro pe lună, cu repatriere

noi avem 42 eu și 50 soțul și e pusă și fata

asigurarea de viață îți plătește 75 de mii în caz de deces sau accident de circulație și plătești 30 de euro pe lună dacă ai sub 50 de ani

noi vrem incinerare fără repatriere și ne-a ieșit prețul ca la repatriere, eram curioasă cât plătesc alții, de asta am întrebat

nu vrei să lași la familie 75 de mii de euro?

eu și fata plătim 26 de euro la trei luni, pentru incinerare, fără repatriere

ce las din viață e bun lăsat...

ăsta e stilul românesc, uitasem

mulțumesc, o să mai caut

poți să schimbi oricând fără probleme dacă nu ești mulțumită

la Mapfre, două persoane de 41 și 46 de ani, 11 euro pe lună, pentru repatriere dau 3600 cu însoțitor

noi nu vrem să ne ducă în România

nu înțeleg cum se calculează capitalul, la noi au pus trei persoane 10 euro pe lună fără repatriere, 3400 capitalul, dar aici o înmormântare e peste 4000, iar repatrierea e mult mai mult

repatrierea e până la cel mai apropiat aeroport (București, Cluj...), cu însoțitor în avion, după aia nu se mai ocupă ei

noi nu vrem cu repatriere, mulțumesc, o să mai caut

Baia din rulotă e un spațiu de depozitare și Sofia n-o folosește niciodată, deși o pregătește când vine Robert și-i oferă lui varianta de a merge acolo pe timpul nopții. Băiatului îi creează repulsie gândul că va trebui să-și golească apoi recipientul cu propria urină. Ea spune mereu că nici vorbă, se ocupă ea, iar el spune că nici vorbă, asta ar fi și mai dezgustător.

Și apoi urmează, ca de fiecare dată în acest dialog replica ei – *dar când erai mic, cine-ți arunca oala*? –, care o ia prin surprindere și pe ea mereu, o face să se simtă ciudat, că el a fost mic prea puțin timp sub supravegherea ei, l-a lăsat în urmă când avea patru ani. Așteaptă să țâșnească din el reproșul, dar el e foarte tânăr, poate încă nu a ajuns să-și pună adevăratele întrebări despre relația lor. Iar Sofia are acest sentiment pervers că atâta vreme cât el continuă să accepte bani de la ea, cât nu e încă un adult autonom, relația lor nu e în pericol de a fi alterată.

Robert însă e conștient de cel puțin un lucru și anume că pentru Sofia realitatea din România a înghețat în momentul în care a plecat de acolo, așa că pentru ea toate arată ca în urmă cu douăzeci de ani, când bunicul avea șaptezeci de ani și era îmbibat de tristețea și deznădejdea tranziției, iar Robert avea patru ani și încă avea o apatie de bebeluș ofticat că a fost adus pe lume,

dar tocmai asta i-a motivat pe cei doi părinți ai lui: pe bunic l-a readus la viață, întrucât încercând să-l anime pe băiat, s-a animat el însuși, iar mamei i-a dat convingerea că nu are altă soluție decât să plece o vreme să caute bani.

Băiatul știe că în mintea ei el are în continuare patru ani și înțelege foarte bine ce putere are asupra ei. Vinovăția mamei se compensează cu bani, iubirea se măsoară în bani, iar banii ajung la el. Nici nu trebuie să-i ceară, ea e disperată să-i ofere.

Când a plecat, Sofia nu și-a pus nicio clipă problema că ar trebui să găsească un loc de muncă adecvat competențelor sau experienței sale profesionale, și-a spus că va face orice și a fost naivă să-și imagineze că și corpul ei va fi de acord cu asta. Când s-a urcat în microbuzul care avea s-o ducă la autocar era convinsă că se va întoarce înainte să-i expire viza. Nu mai fusese niciodată în străinătate și-și făcuse pașaport special pentru această călătorie, la care a vrut să renunțe odată ajunsă în parcarea enormă de la marginea unui oraș din Ardeal. Era foarte devreme, abia se crăpa de ziuă, iar acea dimineață de toamnă mohorâtă, din 2002, i-a rămas până acum în minte: ceața, frigul, frunzele uscate de pe jos dizolvate în umezeală, transformate într-un terci alunecos, ruginiu. Zeci de autocare spre o grămadă de țări. Poate nu erau o grămadă, poate erau doar două-trei țări, dar autocare erau cu siguranță multe, iar pe ea a apucat-o disperarea că nu-l găsește pe al ei, că o să se urce unde nu trebuie și o să ajungă în altă parte. Era haos, era întuneric și aglomerat, a întrebat în stânga și-n dreapta, toți mergeau în altă parte și toți mergeau în aceeași parte și păreau cuprinși de spaimă, inclusiv șoferii. Nici ei nu știau nimic. Nu știau încotro aveau s-o apuce colegii lor, erau multe firme de transport

diferite. Pe parbrizele autocarelor erau liste de orașe în care urmau să oprească în țara de destinație și erau toate așa de bizare, vag cunoscute, dar imposibil de localizat pe o hartă, reale și ireale în același timp.

În cele din urmă, nu știe nici ea cum, a nimerit autocarul corect și s-a urcat în el intuind foarte, foarte puțin despre ce avea să urmeze. Era înainte ca informația să fie la un click distanță, înainte de răspândirea internetului și a dispozitivelor care să ți-l aducă la îndemână. Știa despre destinația ei că e la o depărtare de trei zile și că arată ca într-o carte poștală primită de la Gabi – un peisaj luxuriant cu mulți palmieri, din care reieșea o fertilitate a solului înșelătoare. S-a dovedit apoi că în ilustrată era un *palmeral*, o oază artificială de acum o mie de ani, de pe vremea arabilor, care construiseră acolo un sistem de irigații, un peisaj tipic nord-african transferat în Europa și păstrat ca atare pentru istorie. Palmierii erau mai precis curmali și curmalele aveau să devină în timp unele dintre elementele cele mai pregnante ale șederii ei în Spania, alături de migdale, măsline și creveți. În mod ciudat, toate erau alimente. Acum, că se apropie despărțirea, Sofia a devenit obsedată de ele și le mănâncă în cantități mari. E anxioasă că nu le va mai găsi apoi, că n-o să-și permită să mai vină aici nici măcar în vacanță, că în România aceste produse vor fi fade și expirate, ca măslinele negre, oxidate, lipsite de gust, pe care se băteau în anii '80 în puținele ocazii când se găseau în magazine.

Nimic n-are gust în România! îi vine să strige, apoi se potolește, își dă seama că sunt gândurile negre și că trebuie să le alunge cumva, să meargă până pe malul mării sau, dacă n-are energie până acolo sau e de serviciu la recepție, să se ducă la voliera cu *diamante* să le asculte un pic cum chițăie.

*

Ca de obicei, duba lui Mathilde e parcată vizavi de camping, în dreptul unui *chalet* cu o curte enormă, ultimul din lotul său de locuințe. În dreapta lui începe câmpul.

Încă de când a venit Sofia să lucreze și să locuiască în camping, duba era acolo. Mathilde nu închiriază niciodată parcelă, dar intră la baie și la dușuri, și periodic are câte un prieten dintre rezidenții permanenți. Un *amiguito*. Șefii campingului o tolerează.

Campiștii o numesc *la bruja*, vrăjitoarea, fiindcă umblă mult noaptea. Sofia a petrecut prima dată ceva mai mult timp cu ea într-un octombrie în care Mathilde a venit cu un pont: știa că primăria comunei de care aparținea campingul avea să toaleteze curmalii în câteva localități mici din zonă. Fructele erau coapte și începuseră să cadă pe jos și să facă mizerie, așa că mănunchiurile pe care se formau urmau să fie tăiate. Erau crengi enorme cu câte zece kilograme de curmale pe ele, cu care angajații primăriei nu aveau voie să facă altceva decât să le arunce, dar Mathilde făcea treaba asta de mulți ani și știa că oamenii care trec pe acolo se pot servi liniștiți.

Sofia s-a dus cu ea pentru că voia curmale, numite de ea *datile*, singular *datilă*, dar de asemenea pentru că voia s-o descoasă pe Mathilde în legătură cu o familie de rezidenți și *la bruja* părea că știe toate mișculațiile din camping. La fel cum primăria n-avea voie să dea curmale oamenilor de pe stradă, dar totuși dădea, nici Sofia n-avea voie să se bage în viața privată a rezidenților în calitatea ei de angajată în camping, dar îi cunoștea atât de bine pe majoritatea, încât nu se putea abține de la a cere măcar niște informații aproximative cui se

nimerea să știe. La urma urmei, acolo era ca la sat și în sat locuia și ea.

Mathilde avea o dubă de mărfuri veche și mirositoare, cu trei locuri în față, iar în partea din spate improvizat un spațiu de dormit. Cu duba asta făcea drumurile anuale între Spania și Franța și tot cu duba se ducea la cumpărături la Mercadona, unde ar fi putut merge foarte bine cu un căruț de piață.

Noaptea în care s-au dus după *datile* a fost foarte ciudată. Au dat ture timp de câteva ore în căutarea muncitorilor, care au apărut în cele din urmă cu utilajele lor abia spre ora trei dimineața. Sofia începuse s-o suspecteze că a mințit, dar atâta vreme cât nu-și putea închipui motivul pentru minciună n-a zis nimic. Oricum, comunicarea lor era cât se poate de aproximativă. La fel ca Valérie, Mathilde refuza să învețe spaniolă, era bine văzută cu franceza și se descurca în chestiunile de bază, plus niște ocazii speciale cum ar fi obținerea de deșeuri vegetale de la primăria comunei.

Au luat fiecare câte un mănunchi de *datile.* Fructele erau incredibil de curate. Crescute la înălțime de 7-8 metri. Totuși, coaja era ușor sărată din cauza vaporilor din mare. Le-au pus în dubă, pe pat.

Și apoi Mathilde a zis că mai are ceva de rezolvat, trebuie să facă un ocol pe la cimitir, să pună niște mâncare pentru pisicile fără stăpân aciuate acolo.

*

Sofia face un rond prin curte, verifică toaletele și coșurile de gunoi și, la întoarcere, vede trei zebre agățate de volieră, pe exterior. Au căile lor misterioase prin care evadează, dar nu pleacă niciodată departe de cușcă, acolo e mâncarea, acolo sunt suratele lor.

Se duce în rulotă și caută plasa de acvariu pe care o are de la Ignacio, așa le poate prinde cel mai ușor. Le taie și un măr în felii mari, le *încântă* merele.

Când revine cu plasa și mărul tăiat bucăți, în fața recepției o așteaptă Raquel și Lucía, aceasta din urmă revenită în camping de o zi, pentru prima dată după marele exod de la începutul lui martie 2020. Vin amândouă, pentru mai multă putere de convingere.

Șobolanul a fost văzut din nou.

Lucía face un semn că ar fi cât degetul arătător, însă Raquel arată toată palma.

— A ieșit de la *tu amigo, el rumano.*

— E același, spune Raquel, care l-a văzut și acum patru zile.

Dacă sunt mari, sunt din campo, se gândește Sofia. *Dacă sunt mici, sunt* criați *aici.*

Acum patru zile a fost văzut unul mare, dar ea nu l-a văzut.

Le asigură pe cele două că o să le spună șefilor să facă reclamație la primărie, să vină să taie buruienile de pe câmp, să trimită deratizarea.

Bucățile de măr din mâna ei sunt deja oxidate. Nu se poate concentra cu femeile astea lângă ea, prinde două zebre, dar a treia dispare. Intră cu totul în volieră, face curat, pune pe jos fructele. Cele două cliente stau și se uită la ea de parcă s-ar uita la zoo.

— L-am văzut, spune Raquel.

Și face un semn către zona cu parcele mici, unde e cortul lui Dragoș.

— Dragoș n-are mâncare în cort, le zice Sofia din cușcă, el nu mănâncă aici.

— De ce iese mereu de la el?

— Suntem pe câmp,

Insistă să-i ia apărarea lui Dragoș. Dacă nu era român, ar fi lăsat-o baltă. Dar nu pentru el, ci pentru ea își bate capul. Dacă e prost văzut el, la fel va fi și ea.

Diamantele chițăie agitate, Sofia iese cu grijă. Rochia ei verde de in a adunat fulgi mici, pe talpă are găinaț și grăunțe.

Raquel, de 75 de ani, a stat până luna trecută împreună cu fiică-sa, Maricarmen, de 50. Fiică-sa a reușit în sfârșit să se detașeze, s-a despărțit de maică-sa, s-a mutat din parcela 5 în parcela 24, cât mai departe.

Se simte că Raquel are mai mult timp la dispoziție, se uită după șobolani, se uită ce vecini lasă resturi de mâncare pe lângă rulote, face reclamații. Observă cine nu se spală pe mâini la toaletă.

Iar acum se ține după Sofia până la tomberonul mare din stradă, unde se duce să arunce gunoiul din volieră. Lucía se întoarce la parcela ei. Raquel își adună cuvintele:

— *Tu amigo*... Mi-a cerut luna trecută 20 de euro împrumut și a uitat să mi-i dea. Ai putea tu să vorbești cu el, că poate vă înțelegeți mai clar? Și i-a cerut și Lucíei.

Români în Spania

Bună, ce documente sunt necesare pentru înmatriculat mașină din România în Spania, pas cu pas, vă rog, mulțumesc.

Dragoș stă în camping de aproape un an. Are 29 de ani și e din Hârșova, de la Dunăre și el. Intrarea i-a făcut-o Vicente, iar Sofia s-a bucurat că n-a picat românul pe tura ei. Să vadă colegii că a venit întâmplător să întrebe de parcelă, nu să pară că l-a adus ea intenționat. Față de români are sentimente amestecate, mai ales la prima întâlnire. Nu știi niciodată ce pun la cale, cu ce se ocupă.

A avut de mai multe ori și turiști veniți din România pentru câteva zile sau săptămâni și cu aceia a fost relaxată, dar cu rezidenții pe teritoriu spaniol e mereu în alertă. Are impresia că ea însăși are o imagine fragilă, care trebuie protejată cu orice preț, și e mai bine să nu se încurce cu ciudați.

În ziua în care s-a cazat Dragoș, după ce a plecat colegul de pe tura de dimineață, s-a uitat imediat în sistem să-i vadă buletinul. Erau obligați să le scaneze actele de identitate tuturor turiștilor și să le trimită imediat la *guardia civil*, așa că-l aveau în computer.

S-a dus în inspecție prin camping și l-a văzut pe Dragoș într-una dintre parcelele mici, stând în genunchi în pietriș și montându-și cortul.

El a simțit că s-a oprit cineva în dreptul lui, s-a întors către ea, a zâmbit și i-a zis direct în română:

— Tanti Sofia?

Ei i-a picat fața.

Nu i se mai întâmplase de mult s-o numească cineva tanti.

— De unde știi? a spus ea.

— Mi-a zis domnul de la recepție că e o femeie cu părul mare din România.

Ea a izbucnit în râs și s-a contaminat și el imediat. Părea simpatic.

I-a zis că are 29 de ani și e din Hârșova – ea s-a arătat surprinsă, *și eu sunt de la Dunăre*, a spus – și i-a mai zis că s-a mutat din Madrid aici pentru că și-a găsit de lucru ca șofer la o firmă de prelate, la două sate mai la nord, pe coastă.

Ea i-a spus că locuiește în camping, e acolo permanent și va fi cu ochii pe el.

— Sigur că da, a spus el, invitând-o parcă să-l spioneze.

A doua zi, spre seară, când s-a întors acasă, Dragoș a adus niște piloni metalici și o prelată lungă, lată de un metru, și a improvizat din acestea un gard cu care și-a înconjurat parcela. Sofia s-a întrebat dacă prelata era furată sau primită cadou de la firmă și a înclinat spre prima variantă.

Avea una dintre cele mai ordonate parcele, fiindcă nu avea obiecte aproape deloc, era imaginea perfectă a spațiului tranzitoriu, auster, gol.

La un moment dat s-a instalat în cortul lui o tipă, româncă și ea, pe nume Alina. În prima zi n-a declarat-o, nici ea nu s-a declarat, dar a doua zi, sau mai bine zis după a doua noapte petrecută în camping, Sofia s-a dus să-i ceară buletinul sau DNI-ul, documentul național de identificare. Prețul parcelei includea cheltuielile pentru două persoane, deci nu era vorba de bani, ci de faptul că poliția era foarte strictă pe tema actelor de identitate și Sofia nu voia să riște.

I-a scanat și ei buletinul, 24 de ani, din Medgidia.

Despre ea, Sofia n-a reușit să afle mare lucru, nu știa pe unde se duce în timpul zilei, dacă lucrează ceva sau nu. Dar șederea ei în camping s-a dovedit a fi destul de scurtă. La vreo trei săptămâni, într-o seară, cu puțin înainte de ora șapte, când venea Dragoș de la muncă, au apărut la recepție trei polițiști și i-au spus Sofiei că-l așteaptă pe el. Au intrat până în parcela lui și apoi au așteptat afară. Au rugat-o să nu-l avertizeze.

În ziua aia, Alina venise la recepție să ceară un calmant de la Vicente și apoi ceruse și de la Sofia, pe care o strigase cu „tanti" de la marginea parcelei, dar fără să-i dea detalii de ce avea nevoie de el. Sofia n-a avut calmant, dar i-a oferit alcool, avea mai multe feluri de tărie, însă Alina a refuzat.

Polițiștii l-au luat pe Dragoș la secție și l-au ținut peste noapte, iar Alina n-a mai apărut.

L-au hrănit cu biscuiți și i-au luat declarații, iar a doua zi, livid și îngrijorat că lipsea de la muncă, Dragoș a intrat pe poarta campingului spre prânz și s-a dus direct la Sofia. Ea deja își făcuse un milion de scenarii și a ezitat dacă să-l primească în parcela ei sau nu. Nu știa dacă e bine să fie văzuți împreună după ce l-a luat poliția. Înăuntru, în *avans*, nici atât nu se punea problema să-l invite.

I-a adus un scaun pliant și ea s-a așezat în șezlongul cu dungi galbene din care aproape că dădeai cu fundul de pământ și a ascultat tot ce i-a povestit aproape în șoaptă, deși nimeni pe acolo nu mai înțelegea românește.

Alina îl reclamase pentru violență domestică. Le-a spus polițiștilor că s-au certat și a violat-o cu o zi înainte. Avea sperma lui în ea.

— Tanti Sofia, jur, a început el. Ea m-a stârnit, mi-a băgat mâna în chiloți.

Sofia nu voia să mai audă.

Știa tot felul de intimități despre *campiști*, ba uneori se băga în viața lor un pic prea mult, dar parcă niciodată nu auzise lucruri atât de fizice. Îi mai auzea pe câte unii făcând sex, la dușuri sau prin rulote, iar pe Robin Robinson chiar l-a văzut într-o noapte cu mădularul scos, pișându-se pe gardul de bougainvillea, deși cortul lui era foarte aproape de băi – de obicei el noaptea făcea în sticlă, toată lumea știa că face în sticlă, întorceau capul dimineața când se ducea s-o verse. Și cu toate că locul era plin de chiloți atârnați pe sârme sau prin pomi, nu din pudoare n-a vrut să mai audă, ci pentru că avea senzația că dezvăluindu-i detalii o atrăgea de partea lui și nu știa cine are dreptate în povestea asta.

— Jur că nu ne-am certat, a mai spus el.

Polițiștii au găsit în parcela lui nasturi rupți din bluza Alinei.

Avea nevoie de martori să declare că n-au auzit scandal în dimineața aia, și în nicio altă împrejurare, de altfel, însă dintre vecinii lui n-a vrut nimeni să meargă la tribunal.

Până la urmă s-a dus Sofia, deși parcela ei era departe de a lui, dar chiar nu auzise niciodată ceartă și nici nu reclamase nimeni ceva de genul ăsta, într-un loc unde reclamația era sportul preferat. Dacă ar fi fost vreodată ceva suspect, cu siguranță s-ar fi sesizat vecinii. O reclamaseră la un moment dat inclusiv pe olandeza Astrid – rezidenta lor dintotdeauna, cea obsedată de curățenie, care spăla veceurile mai abitir decât angajații – că vorbește singură la duș seara târziu. Și apoi, când au venit și alți olandezi în camping, cei care au reclamat-o, mânați de curiozitate, i-au rugat pe aceia s-o urmărească și să le spună ce vorbește noaptea pe la baie. Spre

dezamăgirea lor, au aflat doar că femeia era nemulțumită de guvernul din țara ei.

Sofia era obișnuită cu poliția, reușise să uite anii lungi de spaimă și de viață pe ascuns. Nu doar că nu mai era intimidată când îi vedea pe cei care patrulau, ba chiar o făceau să se simtă în siguranță. Când se ducea acasă în vacanță comenta că nu se vede poliția pe nicăieri și băieții – Robert și taică-su, bărbații din viața ei – râdeau de ea, ziceau că ăsta e semn bun.

Îi plăcea poliția, simțea că a trecut de partea lor, din moment ce le trimitea atâtea acte de identitate scanate. Însă în tribunal nu intrase niciodată și când s-a dus să depună mărturie pentru Dragoș au trecut-o fiorii văzând atâția oameni încătușați.

— Unii aveau așa o privire dură..., i-a spus prietenei sale Teresa. De-ți era frică să-i privești în ochi.

Și Teresa a râs. Știa că Sofia are o obsesie cu privirile oamenilor, îi evalua după cum se uitau. După căutătură. Nu prea o nimerea probabil, dar i se dezvoltase această nevoie de a descifra oamenii după chip din cauza lacunelor în exprimarea verbală. Trebuia să compenseze cumva: gesturi, postură, priviri.

La proces, Alina a declarat că-i e frică de el. A venit însoțită de doi polițiști, în caz c-o atacă.

Lui Dragoș i s-a impus un ordin de restricție și daune de plătit. N-avea bani să conteste sentința, iar avocatul din oficiu pe care-l primise l-a sfătuit să accepte, i-a spus că n-are nicio șansă să câștige, în Spania sunt multe morți din cauza violenței domestice și autoritățile nu-și permit să riște.

Dragoș a declarat și el că se teme de Alina, dar i-a declarat Sofiei. Se temea de toate pârghiile pe care le avea ea, de toate posibilitățile de a-l ataca legal. Mai

ales că fusese primită într-un centru social la Salesianos, ordinul catolic, care centru era foarte aproape de „El Titi". Era posibil ca el să-și încalce ordinul de restricție fără să știe, fiindcă ea nu făcuse niciun efort să se îndepărteze.

Sofia intuia că se întâmplase ceva mai mult la Madrid, poate că acolo fuseseră problemele pentru care căuta Alina compensație acum. Ea venise din capitală după Dragoș, iar în capitală stătea înghesuită cu bărbat-su, soacră-sa și cumnații, iar el bănuia că avea inclusiv un copil pe care l-a lăsat acolo. N-o cunoștea prea bine. Se întâmplase totul foarte repede, îl luase pe sus. Sau așa susținea.

Poate bărbatu-său e cel care o bătea, de fapt, s-a gândit Sofia, sau poate n-o bătea nimeni, poate așa a găsit ea o portiță de a se pune la adăpost, cine știe de unde a scăpat, dar asupra lui Dragoș a continuat să planeze suspiciunea. Sofiei i se părea imposibil ca o chestie de genul ăsta să poată fi înscenată atât de ușor.

Campiștii mureau de curiozitate să afle ce-a făcut românul și o tot întrebau pe ea. Și-a dat seama că de ea depinde acum dacă el va avea o viață ușoară mai departe în camping, așa că s-a gândit la ceva ambiguu – *a avut ghinion cu fata aia... și ce îndrăgostit era de ea* –, făcut și mai ambiguu de faptul că ea vorbea prost. Era unul dintre acele momente în care spaniola stricată o coafa de minune.

Maria del Mar, de exemplu, numită pe scurt Mar, care stătea în parcela 1, cea mai apropiată de volieră, a venit într-o zi la recepție pe tura Sofiei să scoată la imprimantă multe e-mailuri de la agenția de turism prin care-și făcuse niște rezervări de vacanță în Franța. La birou aveau o imprimantă cu cartuș cu cerneală, care

se consuma repede și evitau să printeze documente. De asemenea, descurajau clienții să vină cu chestii la printat. Însă Mar avea bani în mână, îi ținea într-un mod foarte vizibil, a spus că plătește ea un cartuș întreg numai să-i scoată la imprimantă e-mailurile. Sofia n-a reușit să scape de ea, așa că i-a printat zeci de foi spălăcite, unele aproape goale, cu câte un rând sau două stinghere în partea de sus, așezate prost în pagină atunci când a dat comanda „imprimare" direct din e-mail. Erau mesaje automate, *rezervarea dumneavoastră a fost înregistrată cu succes*, hărți din Google Maps, termeni și condiții cu fonturi minuscule.

În timp ce aștepta să iasă foile, Mar a întrebat ce s-a întâmplat cu *tu amigo, el rumano*. Atunci a auzit prima dată această formulare sau atunci a devenit conștientă de ea, fiindcă a deranjat-o ironia. A repetat ce le-a spus tuturor, ce ghinion cu fata aia.

N-o ajuta faptul că Dragoș nu mai dăduse prin camping de vreo două sau trei săptămâni și era în urmă cu plata parcelei. Dar a apărut în cele din urmă și a recuperat. I-a zis Sofiei că Alina s-a dus la șeful lui și i-a povestit tot și a fost dat afară. Dar avea speranțe să se angajeze la o fabrică de *envasat* legume.

După aceea a devenit obsedat de ea, cum nu fusese până atunci. O urmărea pe Facebook, era foarte activă, posta și comenta și intra în dialog cu tot felul de bărbați și el avea momente când părea turbat. Nu mai putea ține în el, venea la recepție și-i povestea Sofiei ce face femeia pe internet până când ea a început pur și simplu să-l evite, pentru că nu mai suporta.

A urmat o perioadă în care s-au ignorat, apoi el a venit într-o bună zi să-i ceară împrumut 20 de euro. Își pierduse din nou serviciul, asta dacă avusese pe bune un serviciu. Și ea i-a dat. După o vreme a mai cerut 50.

Ea și-a dat seama că n-o să mai recupereze niciodată micile sume pe care i le datora, așa că a început să-i ceară ajutor la tot felul de chestii pe lângă casă cum ar veni. Când și-a pus pietriș în parcelă după marele potop sau când a fost cu el sus la munte, cu mașina, să-și ia două bidoane de ulei de măsline presat la rece.

Când i-a zis prima dată despre pensie, Dragoș i-a spus:

— Când plecați dumneavoastră, plec și eu de aici.

*

Și Robert are amintiri cu șobolanul.

În fine, un șobolan. A fost mai demult, la o vizită înainte de pandemie.

Auzeau piciorușe în *avans* noaptea, au găsit o banană mușcată cu urme de dințișori ca din desene animate și Sofia a zis: e un arici.

Doar că nu auzise niciun plescăit. Știa că aricii plescăie ca oamenii, prima dată a auzit unul dând iama într-o pungă cu resturi de creveți și i s-a făcut pielea de găină.

Le plac răcușorii nemaipomenit de mult.

În *avans* are pe jos un covor de plastic ca o imitație de gazon, pus pe paleți, ca să nu fie direct pe *sol*. Și-a învățat lecția după potop, când i s-a părut că locuința ei, cu lucruri cu tot, se afundase în pietriș cu o șchioapă în urma acelei ploi. Rulota era pe roțile ei, dar trebuia înălțată și tenda, iar paleții au fost o investiție pentru viitor. Și i-a comandat ea.

Acum, tot ce mișuna în camping când oamenii se uitau în altă parte mișuna pe dedesubt, fiindcă se crease un dedesubt.

Firma de deratizare tocmai trecuse cu otravă proaspătă. Prin contract, veneau o dată la trei luni și erau disponibili ori de câte ori ar fi fost chemați. După vreo trei nopți de piciorușe care erau atât de aproape, încât

păreau că vin de sub pat, după ce intrase groaza în ei ca într-o carte pentru copii, Sofia a luat otravă pentru șobolani de la un bazar chinezesc și a împrăștiat-o sub rulotă. Ea știa ce urmează, fiindcă mai pățise, dar Robert nu era pregătit. Deși otrava nu-i omoară pe loc, iar șobolanii ar trebui să se ducă pe câmp să-și dea duhul, acesta a preferat să rămână sub caravană. Au simțit imediat mirosul de hoit, care intra și în interior. S-au pus pe burtă amândoi și s-au uitat pe sub rulotă și prin toate cotloanele. Nu l-au găsit.

A început să pută îngrozitor a mortăciune, iar Sofia, panicată, încerca să declanșeze multe alte mirosuri care să-l acopere pe acesta, în principal aprinzând bețișoare parfumate. Rezultatul a fost că după o zi și o noapte lui Robert i s-a făcut extrem de rău. Nu mai putea mânca nimic de greață, iar mirosul de bețișoare aproape că-i dădea halucinații. Ziua, situația era mai ușor de gestionat, putea pleca de acasă sau putea pur și simplu să-și mute *tumbona* lângă gardul îmbrăcat în bougainvillea, să zacă acolo nemișcat până veneau codobaturile aproape de el pe pietriș – pășeau precaute pe pietrele albe, cu picioarele ca niște surcele aproape invizibile, cu coada mereu în mișcare, căutând în permanență un echilibru imposibil de atins.

— Suntem pe câmp, i-a spus Sofia, încercând să justifice mirosul de hoit. Așa e în natură.

Câmpul era pârloaga întinsă care aștepta să răsară din ea o nouă *urbanizație*, dar era suficient pentru ca natura să se desfășoare acolo în toată complexitatea ei.

Lângă parcela lor în perioada aceea era un bărbat, Pedro sau poate Pablo, care venise cu un câine mic, pe care-l lăsa toată ziua legat de rulotă, cât timp el era plecat. Singurul obiect oferit câinelui era o pereche de ochelari de înot, pe care îi rodea cu dedicare. În prima

zi, după ce s-a cazat, bărbatul a intrat cu câinele la dușuri, ceea ce era interzis. Câinii trebuiau spălați în exterior, unde, pe peretele băii, era un robinet făcut special pentru asta, cu o scurgere generoasă. Când Rubén intra la baie la femei ca să strângă coșurile de gunoi, începea să fluiere de afară – fluiera tare și destul de frumos – ca să fie auzit, să nu ia pe nimeni prin surprindere. Dar Sofia nu-și anunța deloc prezența când intra la bărbați să facă curat. Când l-a văzut pe Pablo sau Pedro că intră cu câinele la baie, cu vigilența de care era atât de mândră, s-a dus direct după el, în cabina de duș pe care el n-o închisese, și i-a spus că nu aici se spală câinele, ci afară. El și-a cerut scuze, a luat câinele în brațe și a ieșit. Apucase să facă o băltoacă în cabină, dar ea nu i-a mai zis să dea cu *mopa*, a așteptat să plece și a dat ea.

Mai târziu, peste câteva ore, bărbatul a apărut la recepție și i-a zis că s-a mai gândit la interacțiunea lor de mai devreme și și-a dat seama că de fapt s-a simțit jignit. Și-a dat seama că ea îi vorbise urât. Ceva în tonul ei nu i-a plăcut.

Sofia lega cu lanțul de un stâlp câteva butelii pe care tocmai le primise și care urmau să le fie vândute *campiștilor*. Le lega pentru că din când în când dispărea câte una. S-a îndreptat de spate și i-a spus că e scris la intrarea la dușuri că nu e voie cu câini, iar el i-a corectat gramatica și a dominat-o. Au apucat-o nervii, dar știa că trebuie să se controleze, fiindcă altfel o paște reclamația.

Din păcate, îl cazase chiar lângă parcela ei, fiindcă așa căuta mereu, să cazeze lângă ea oameni singuri, în speranța că nu vor face gălăgie.

După vreo două zile, l-a văzut pe Pablo intrând pe la poarta de jos împreună cu o femeie. Sofia era la volieră,

dar i-a văzut de la distanță și a observat că femeia a intrat la dușuri, iar el și-a continuat drumul până la rulotă. S-a dus la baie și a văzut-o acolo pe tânără, avea mai puțin de jumătate din vârsta lui. Își aranja fața. A întrebat-o cine e și de ce e acolo, iar ea a spus că e cu unul dintre rezidenți.

— Cu cine? a întrebat Sofia.

Iar femeia habar n-avea cum îl cheamă.

Simțind poate că ceva nu e în regulă, Pablo s-a materializat în ușa băii pentru femei și i-a zis Sofiei:

— *Es mi amiguita.*

Sofia s-a răsucit pe călcâie și a ieșit dramatic din baie. Avea deja o relație tensionată cu acest individ, care urma să stea în coasta ei cel puțin două luni.

Când a început să iasă de sub rulotă mirosul pestilențial de șobolan, vecinii s-au făcut că nu observă. Deși mirosea a grevă la salubritate în toiul verii.

Robert a avut halucinații de la hoit. A vorbit multă vreme după aceea despre experiența asta bizară, povestea tot felul de lucruri care începeau cam așa: *când mi-a fost rău de la șobolan*... sau *când mirosea a hoitulet*...

Pentru că așa îl numise Sofia, încercând să diminueze dramatismul: *hoitulet*.

Apogeul halucinațiilor, din câte susține Robert, a fost în seara în care a dezlegat câinele lui Pablo. Stăpânul era plecat de acasă, ca de obicei, iar câinele era legat, pitit sub rulotă, singur în întuneric. Scheuna. Poate îi era și lui rău de la șobolan. Bătea vântul, iar valurile mării se izbeau de faleză și se auzeau ca niște explozii, dar undeva departe, într-o altă dimensiune. Însă Robert le auzea aproape și foarte puternice. Și mai auzea piciorușe, multe piciorușe. A simțit urgența de a elibera câinele. A luat din *avans* o foarfecă de bucătărie, cu care Sofia *scurta* tije de țelină și buchete de pătrunjel,

și s-a chinuit să *scurteze* lesa câinelui. Animalul a luat-o la fugă printre rulote, neținând cont de nicio cărare.

Când și-a dat seama ce se întâmplă, Sofia a vrut să urle la el, dar n-a putut decât să sâsâie printre dinții încleștați, nu voia să facă scandal, să ciulească toți urechile. Mai ales că tocmai fusese o ceartă colosală, Francesca din parcela 21 zbierase la bărbatu-său că nu l-a iubit niciodată și că s-a măritat cu el pentru că a obligat-o maică-sa. Erau căsătoriți de vreo patruzeci de ani. Erau clienți fideli, veneau în camping de multă vreme, aveau parcela lor preferată. Stăteau vreo trei luni în fiecare an și de câteva ori pe sejur avea loc această ceartă, în dialect italian, greu de descifrat la început, dar, cum bărbatului i se reproșa de fiecare dată același lucru, vecinii au înțeles până la urmă care era povestea.

Sofiei îi venea să țipe la Robert. Sau să-i dea o palmă la fund, dar la cât era de înalt, îi era ciudat să-l bată la fund. Câinele dispăruse brusc și știa c-o mănâncă poliția animalelor cu fulgi cu tot dacă are să evadeze din camping. Dacă nu se va mai lăsa găsit.

Mai târziu, peste ani, ea o să-și aducă aminte de când i-a fost lui *rău de la hoituleț*, de cât de vulnerabil i se păruse atunci, complet anihilat de miros, cu întregul sistem în colaps: nu mânca, nu mai judeca, auzea peste tot explozii și piciorușe.

L-a luat de aripă și l-a dus la cel mai apropiat hotel, unde a rezervat pentru el două nopți, sperând să-i treacă greața și să se descompună și șobolanul până atunci. În cameră mirosea a produse de curățat, care lui Robert îi dădeau o senzație de vomă. Ea s-a dus la recepție și a reclamat și i s-a dat o altă cameră, care mirosea la fel, dar pe aceasta n-a mai reclamat-o, fiindcă îi mirosea

numai lui. După cele două nopți a mai prelungit cu încă una.

Cheltuiala i-a stat în gât multă vreme.

S-a tot gândit că de banii ăia îi putea lua băiatului bagaj de cală, să nu se mai chinuie doar cu ghiozdanul. Și puteau să meargă cu taxiul la aeroport, ca să nu mai stea după autobuzele de noapte la orele mici ale dimineții. Și-i mai ajungeau și pentru răcușori, mulți răcușori, să-i facă la tigaie cu usturoi verde, să-i pună la borcan și să-i trimită lui Moșneguțu.

Români în Spania

Mâine plec la Timişoara din Vilalba, Galicia... cu camionul, pot transporta pachete... ajung şi la Bucureşti

Ana Lisa e tânără și frumoasă, are condiție fizică și înainte de a lucra în camping a lucrat la mentenanță la aeroport. Escaladează copaci și stâlpi, se urcă pe acoperiș, înlocuiește scânduri din pereții bungalow-urilor atunci când se strică, montează și demontează *tolduri*.

De asemenea, are o sumă de urmăritori pe rețelele de socializare și tot ce face la lucru face cu camera pornită, iar șefii îi permit, fiindcă dă întotdeauna tag afacerii.

E ziua ei liberă, dar și-o petrece în camping, unde, lângă recepție, i s-a permis să parcheze timp de câteva zile o ambulanță veche pe care și-a cumpărat-o la un preț de nimic de la o primărie vecină. Duba are încă însemnele de urgență, iar Ana Lisa se filmează în timp ce recondiționează vehiculul, transformându-l într-un spațiu de locuit.

Are darul acesta de a scoate o poveste din orice, de a construi filmulețe și – stăpânită de ele – să-și construiască propria viață în logica lor. Nu mai face decât lucruri cu potențial de a fi transformate în micro-povești filmate. Orice întâmplare din viața ei e valorificată. Are treizeci și unu de ani și nu mai face de mult risipă.

Robert se oferă s-o ajute, dar pentru asta trebuie să poarte mască. E imposibil să apară pe contul ei fără să respecte regulile sanitare. Face un compromis și-și pune

masca doar pe gură. O întreabă dacă se va muta de-adevăratelea în dubă, i se pare greu de crezut că oamenii de pe aici ar putea avea probleme locative, iar ea zice că da, vrea să-și dea demisia și să trăiască din canalul de YouTube, dar deocamdată nu e oficial, să-i păstreze secretul.

Băiatul îi spune că are și el o problemă legată de locuință, stă cu bunicu-său, dar vrea să scape, e într-o perioadă de tranziție. Nu se prinde că e filmat, e o confesiune pe care i-o face ei. Ana Lisa spune către cameră că bunicii sunt cool, nu-i așa, dar mai departe nu e interesată.

Sofia e chiar în spatele lui, a venit să-l cheme la masă și el se blochează o clipă, nu-și dă seama dacă ea e acolo de mult și a auzit discuția sau dacă a înțeles ceva din ce și-au spus ei.

— Până pleci, poate ți-o pui până peste nas, zice Sofia cu o urmă de sarcasm, țintindu-i bărbia cu privirea.

Masca sanitară a devenit un teren de luptă, obiectul unei dispute care conține mult mai mult decât principii de sănătate publică sau atitudini de supunere față de guverne. Guvernele sunt ei înșiși și sunt sisteme mult mai complicate.

Sofia vrea să aibă autoritate asupra lui. La urma urmei, e un copil. Copilul ei.

*

La masă, îl roagă ceva. Are nevoie de abilitățile lui de a naviga pe internet, în hățișul administrativ. Înainte de a depune dosarul de pensie, are nevoie de *vida laboral*, un extras cu istoricul ei de muncă în Spania, unde figurează cotizațiile. Și care se solicită online.

A fost cu Tomás la INSS. De câte ori trebuie să interacționeze cu statul încearcă pe cât posibil să meargă însoțită de un vorbitor nativ.

Se teme de dedesubturile limbii, de sensurile secundare ale cuvintelor și de pronunția care o trădează. De diferența dintre s alveolar și s interdental, de diferența dintre r simplu și r dublu. Nici nativii nu pricep limba la milimetru, dar ei nu se tem să ceară lămuriri dacă nu înțeleg cuvinte. Sofia are nevoie de oameni care să ceară lămuriri în numele ei. Aici are cu adevărat nevoie de prieteni.

La INSS, Tomás n-a făcut decât să stea de vorbă cu gardianul, care i-a explicat că *vida laboral* se solicită online – de ce ați venit până aici? a zis el un pic râzând, iar Tomás l-a înjurat la ieșire și l-a înjurat sincer, nu doar de dragul Sofiei.

Robert intră pe site, dar se încarcă greu, semnalul nu e grozav în camping.

Băiatul iese afară cu mobilul, caută semnal, iar Sofia îi spune că aproape de recepție e *covertura* cea mai bună. În cele patruzeci de parcele ale campingului sunt uneori și mai mult de o sută de persoane care stau simultan pe internet. Bruno din parcela 22 iese din când în când cu tableta ridicată deasupra capului cu două mâini de parcă ar ieși cu Sfintele Daruri să caute măcar o liniuță. Robert dispare din raza ei vizuală, iar ea începe să scotocească în sacoșa de plastic în care-și ține documentele, încercând să găsească primul contract adevărat pe care l-a avut aici.

*

În 2007, după aderare, la cinci ani de când trăia aici, statul spaniol i-a emis în sfârșit un document prin care lua la cunoștință existența ei. Un document fără prea mare valoare în sine, un certificat care atesta înmatricularea într-un registru al cetățenilor străini proveniți din state membre ale Uniunii Europene. Pentru emiterea

lui a avut nevoie de domiciliu, iar familia bătrânei pe care o îngrijea – și care era mama lui Tomás, vecinul cu grădina lipită de camping – i-a făcut un *empatronament*, ceea ce în română s-ar numi că a luat-o în spațiu.

Pe hârtia cu domiciliul, emisă de municipalitate, a conștientizat pentru prima dată cuvântul *ayuntamiento*, pe care ea până atunci îl pronunțase *aiudament*, fiindcă i se părea că vine de la *ayudar*, a ajuta, când de fapt venea de a *ayuntar*, a reuni. Oricum, în trecutul lor latin, toate aceste cuvinte, inclusiv românescul ajutor, vin probabil din aceeași pălărie, au călătorit în treaba lor, și-au alterat sensurile mai mult sau mai puțin la întâmplare, pentru a deveni acum – ele, dar mai ales pronunția lor – instrumente de excludere.

Sofia s-a decis atunci că-i place mai mult varianta ei. De câte ori nu-i trecuse privirea peste *ayuntamiento*, pe toate inscripțiile din mijloacele de transport public, pe avertismentele de pe faleză (acest loc de joacă e doar pentru copii, interzis câinilor, atenție la steagul roșu), pe toate pliantele legate de colectarea deșeurilor. Și de fiecare dată îl citise *aiudament*, pentru că primăria asta face, ajută.

După stabilirea domiciliului, a primit un NIE – număr de identificare al *extranjerului* –, odată cu care a început să fie numită în documente *doña* Sofia Mosnegutu, fără ș și ț. Până atunci era strigată *nena* – fată – de bătrânii pe care-i îngrijea sau de patronii de prin restaurantele unde lucrase.

Doña Sofía – acum o chema ca pe regină.

Certificatul de înmatriculare în registrul cetățenilor europeni era numit printre români „foaia verde“ și era, într-adevăr, o foaie verde pe hârtie frumoasă și striată, pe care se vedea – dacă o țineai în lumină – sigla Coroanei. În partea de sus și în cea de jos avea două

benzi de un verde mai intens pe care era scris același avertisment: nu ține loc de document de identitate. Iar pe mijloc, cu litere mari și înnegrite, un alt avertisment: nu permite angajarea cu contract de muncă.

Foaia plină de negații, pe hârtie oficială, a făcut-o totuși să se simtă mândră. Și ușurată. Și i-a adus libertatea de a merge acasă, fără teama de a fi prinsă, fără teama că i se va interzice apoi orice altă deplasare. Această libertate devenită obsesie în primii cinci ani, întrucât fiind ceva ce i se refuza era ușor de înțeles și de gestionat, acum devenea ceva mai subtil și mai complicat. O avea și putea să plece definitiv, fără riscuri, dar unde să plece după cinci ani și de ce? După atâta chin și spaimă, de ce să dea cu piciorul posibilității unui început curat, legal, agățat de foaia verde cu sigla Coroanei care o recunoștea ca o *extranjeră* din UE?

A stat la cozi enorme pentru ea, cozi haotice și înghesuite, care-i aminteau de cozile de acasă. Era plin de est-europeni, dar și de sud-americani și cine știe ce alte nații, oamenii nu înțelegeau sau se prefăceau că nu înțeleg dacă voia să le vorbească, se fereau să le dezvăluie celorlalți prea multe despre ei.

Cozile erau flancate de polițiști, aceste mulțimi care zvâcneau să intre în legalitate puteau scăpa de sub control.

Sofia s-a dus de mai multe ori până a răzbit. În cele din urmă, a reușit să intre și să-i înmâneze dosarul unui funcționar epuizat, obișnuit să spună de mai multe ori, rar, același lucru, să repete întrebările până se face înțeles.

I-a înregistrat hârtiile și a întrebat-o dacă lucrează ceva, dar ea s-a făcut că nu pricepe. De data asta accentul stricat a ajutat-o, iar ea a apăsat pe el și l-a făcut și mai stricat. Polițistul a întrebat din nou și ea a zis nu, doar ce am ajuns, pentru că așa i-a spus Tomás, vezi c-o să te întrebe dacă muncești, să nu cumva să te dai

de gol. Nu contează că Sofia n-a existat în documente în ultimii cinci ani, a mai spus el când o antrena pentru întâlnire, ar conta numai dacă ar vrea cetățenie și ar trebui să demonstreze de cât timp e în țară. Dar nu vrea cetățenie, nu? a zis el. Și ea a sărit și a confirmat: nu-nu. De parcă le-ar fi confiscat lor ceva dacă ar fi vrut vreodată cetățenie. *Claro que no.* Nu voia să-i deranjeze cu nimic pe prietenii ei.

A avut nevoie de câteva luni bune pentru a se simți în siguranță să meargă în țară. La Robert, pe care-l lăsase în urmă la patru ani și care acum avea nouă, și la tatăl ei, părintele adorat, în care avea încredere oarbă să-i lase pe mână copilul și căruia îi repeta că ea e mult mai utilă trimițând bani din Spania decât ar fi acasă.

Își dorea să revendice la un moment dat băiatul. Să și-l ia de acolo.

Dar pentru asta îi trebuia o locuință, iar ea era internă la bătrâni, fără contract de muncă. Era pe cont propriu, ceea ce în administrația spaniolă se numește autonomie.

Călătoria a făcut-o abia spre sfârșitul anului, în noiembrie, și s-a dus, pentru prima dată în viața ei, cu avionul. Drumul scurtat de la trei zile la patru ore i-a modificat harta Europei. Și faptul că scăpase de frica aceea strivitoare că va fi descoperită și alungată i-a modificat, de asemenea, harta Europei.

Când avionul s-a desprins de pământ, a simțit foarte clar că-i atârnă picioarele în gol și a continuat să simtă asta tot zborul. A fost extrem de încordată.

La sosire a nimerit în plină iarnă. A aterizat la orele mici ale dimineții pe aeroportul Băneasa și când a ieșit din avion și-a dat seama că era îmbrăcată prea subțire. Când a pus piciorul pe pistă a simțit poleiul și a avut nevoie de o secundă lungă să-și dea seama ce se întâmplă, ce senzație arhaică e aceea. Tot un dezechilibru, ca atunci când a coborât din autocar pentru prima dată

în orașul ei de destinație și i-a fost greu să-și construiască pașii din cauza picioarelor umflate. În plus, acum era și frig, iar ea trăise în ultimii cinci ani într-un singur anotimp, fără variații prea mari de temperatură și-ntr-un peisaj neschimbat, cu palmieri solitari crescuți din pământ galben și piatră arsă de soare.

Corpul ei a recunoscut iarna și și-a dorit, brusc, și mai multă iarnă.

Aeroportul era mic și pustiu, era singurul zbor de la ora aceea. Oamenii s-au împrăștiat repede.

Taică-său plătise un om din vecini să vină cu mașina s-o ia și s-o ducă acasă, deși ea îi spusese că o să aștepte până dimineață să meargă la gară, la primul tren. Dar el o știa că suferă de frig. Încă de mică, iarna avea mereu nasul rece și roșu și degetele de la picioare înghețate, doar n-o s-o lase să înlemnească.

Sofia avea să descopere imediat că i s-a schimbat metabolismul. S-a gândit că de la soarele de *acolo*, i-a intrat soarele în oase, deși la fel de bine ar fi putut fi de la menopauză. Cert e că adunase în ea foarte multă căldură. Și în acea călătorie, dându-și seama că acum înfruntă frigul altfel, s-a gândit că oamenii se schimbă în timpul vieții în moduri cât se poate de concrete.

Vecinul a ajutat-o cu valiza și a scutit-o de conversație, nici nu era sigură că-l recunoaște, poate nici nu erau vecini de fapt. În mod normal s-ar fi temut de el, ca de orice bărbat necunoscut cu care ar fi trebuit să se urce într-o mașină, dar era prea obosită pentru orice. Bărbatul a condus precaut pe șoselele înghețate și alunecoase. Drumurile județene erau prost luminate. Țara părea abandonată.

Ațipind și trezindu-se de mai multe ori din vise agitate, Sofia a stat zgribulită în colțul ei de scaun în dreapta șoferului, lăsându-se purtată de o mașină a timpului, cea mai lentă dintre toate.

Români în Spania

Realizăm trusouri personalizate, conținând următoarele: prosop mare, prosop cu glugă pentru băiță, fașă, păturică, prosop pentru părinte, sticluță apă sfințită, cutiuță pentru șuviță, săpun, lumânare, body prima băiță. Personalizate cu broderie cu ață de calitate. Așteptăm comenzile la magazinul nostru din Madrid sau pe pagina de Facebook.

Robert vine cu programarea, cu *sita* la INSS, îi întinde telefonul să-i arate, dar nu se vede nimic, ecranul e negru din cauza luminii. Trebuie să se dea amândoi la umbră, însă umbra nu e de găsit nicăieri deocamdată, copacii micuți nu au înfrunzit și nici nu s-au montat încă *toldurile*, prelatele ca un scut firav, semitransparent și veșnic decolorat, împotriva soarelui. Așa că intră în *avans*, unde e un miros apăsător de plastic încins ce nu prevestește nimic bun pentru vara care vine mereu tot mai devreme.

Programarea e abia în aprilie, peste mai bine de două luni. Sofia e dezamăgită, spera să meargă cu Robert, chiar dacă el ar fi așteptat-o pe hol sau în piațeta din fața clădirii, pe unde-și fac veacul imigranții. Deși ideal ar fi fost să intre cu ea și s-o ajute cu hârtiile, s-o ajute să înțeleagă sau măcar să asculte cu atenție și apoi să-i explice afară ce a înțeles el din ce i-a comunicat funcționarul. E convinsă că spaniola lui e intactă, dar că se preface că nu mai știe nimic ca să-i facă în ciudă, s-o pedepsească pentru anii de gimnaziu pe care l-a forțat să-i facă aici, pentru ca la începutul liceului, nemaiputând să se mai înțeleagă cu el, să-i dea drumul – *dă-mi drumul!* îi spunea băiatul – să se ducă înapoi. Transformându-l astfel în ceea ce se numește un copil remigrat, care după integrarea aici a avut nevoie din nou să fie integrat acasă.

Când a venit cu ea în Spania prima dată, Sofia a observat uimită cum creierul lui tânăr și elastic absoarbe rapid tot ce se întâmplă în jurul lui, inclusiv limba spaniolă. Pronunța de la o zi la alta atât de frumos, mult mai bine decât maică-sa, era mic și avea voie să-și aproprieze tot. Avea unde să încapă tot. Și mai ales limba. Era pur și simplu talentat. Ca un bebeluș cu un creier echipat să audă și să distingă toate sunetele de care e capabilă biologia oamenilor, pentru a se antrena apoi doar pentru cele necesare. Care pornește în lume având în el posibilitatea tuturor limbilor.

*

Sofia continuă să-l vadă așa, ca un copil fără istoric, abia venit pe lume și a cărui minte e pregătită pentru absolut orice. Ca un copil care nu se împotrivește și nu rănește. Care nu face greșeli față de nimeni. Dar când el a cerut să se întoarcă în România, i-a închis și ei posibilitatea de a rămâne în Spania după ce termină treaba, după ce-și încheie misiunea de a strânge bani pentru casa băiatului și de a cotiza la un sistem de pensii care să-i asigure o viață liniștită după retragere. Cu el în România, se simțea obligată și ea să se întoarcă.

Însă acum, bucuria că iese din câmpul muncii, că se termină odată cu oboseala, e umbrită de un moment mult mai plin de semnificații – o întoarcere acasă pe care nu e sigură că și-o dorește.

Despre programarea la INSS, Robert îi spune că nu era niciun loc disponibil mai devreme și că se poate anula dacă nu-i convine data.

Îi convine, cum să nu, zice ea. Îi este sincer recunoscătoare că a ajutat-o și vrea să-l pupe, dar el e prea înalt ca să facă un gest spontan, ar trebui să-l anunțe – *dă să te pup* – pentru ca el să se aplece. Ar putea să

nu vrea, nu-i acceptă mereu gesturile de afecțiune, așa că ea renunță și în schimb ridică mâna să-l mângâie pe obraz. Îi cuprinde cu palma, cu degetele răsfirate, jumătate din fața tânără, cu barba rară și asimetrică, și zâmbește privindu-l în ochii albaștri-cenușii, identici cu ai mamei ei. Imposibil de descifrat.

— Cum ai reușit? întreabă ea, pentru a prelungi un pic mai mult apropierea.

Și el zice că s-a dus la Ana Lisa.

Ea e cea care a butonat telefonul până a obținut programarea.

Sofia își retrage mâna ca arsă de pe obrazul lui.

— De ce te-ai dus la ea? strigă printre dinți, fiindcă știe că aici se aude tot și toată lumea stă la pândă după scandal. Colegii mei încă nu știu nimic! îi zice.

— Tot o să afle, nu?

— Vreau să am o dată sigură atunci când îi anunț, de ce nu mă întrebi înainte să faci ceva?

— Dar ce-ai cu ea? zice Robert.

— Fata aia nu ține nimic în ea.

Dar dincolo de asta, e vorba de loialitate și teritoriu. Despre cum el ar trebui să fie de partea ei și să n-o trădeze cu acești străini. Și mai e vorba și de intenția ei de a le propune șefilor ca Robert să-i preia postul atunci când ea se retrage. Poate ar reuși să-l convingă din nou să vină și să rămână amândoi aici, nu neapărat împreună, nu neapărat în același oraș, dar să fie amândoi plecați.

*

Robert a schimbat deja câteva locuri de muncă, n-a rezistat pe nicăieri mai mult de 3-4 luni. Când Sofia l-a întrebat într-un târziu de ce, el a zis:

— Sunt recalcitrant.

Ea s-a întrebat de unde o fi învățat cuvântul ăsta, așa cum se întreba în copilăria mică, atunci când el apărea cu achiziții verbale ciudate. Aducea cuvinte de la grădiniță cum aducea viroze.

— Ce înseamnă asta? a întrebat ea.

Și băiatul i-a spus că nu suportă să lucreze în colectiv sau în colectivitate, ceva de genul acesta, de parcă ar fi fost un funcționar care-și citea cu voce tare fișa cu autocritica.

Dar povestea se oprea acolo, nu părea să existe soluție.

Ea a dat vina pe România, iar el a sărit că nu e adevărat. O lua foarte personal când ea începea cu România, de parcă nu ar fi judecat doar țara, ci și alegerea lui de a fi acolo. Și o lua în tragic atunci când ea îi voia binele și-i spunea să plece din țară, după ce tot ea se străduise ca lui să-i fie bine acolo: să-i ofere un loc sigur într-un bloc muncitoresc, într-un apartament al lui, la adăpost de credit sau chirie, și să-i ofere, atât cât își va permite și ea, fonduri suficiente astfel încât el să experimenteze pe piața muncii.

Robert a studiat la o universitate locală ingineria mediului, mai precis ingineria sistemelor biotehnice și ecologice, pentru că era una dintre puținele specializări disponibile și era la îndemână. Nu și-a dorit aventuri universitare în alt oraș, iar Sofiei i-a spus că nu vrea să plece departe de bunicu-său. Bunicul, la rândul lui, i-a clarificat că era vorba de fapt de o fată, dar că pe el nu-l deranja să aibă copilul aproape.

Într-o discuție serioasă pe Skype, de la computerul de la birou, într-o seară după închiderea programului, când era întuneric și liniște, Sofia i-a reamintit lui Robert că e talentat la limbi străine și că poate n-ar fi rău să studieze asta la universitate. El a pufnit și a zis că limbile

străine sunt pentru roboți. Și ea a zis că ar putea atunci să facă ceva cu limbi străine *și* roboți, dar el nu voia decât un compromis – o diplomă de facultate oarecare.

Nu și-a pus problema nicio clipă că ingineria mediului, aleasă la întâmplare la finalul adolescenței, avea să devină în scurt timp o profesie nu doar actuală, ci necesară și urgentă, iar diploma lui putea să-i deschidă căi profesionale interesante, dacă ar fi știut cum s-o folosească în favoarea lui. Dar el nu era talentat pentru mediu, era talentat pentru limbi străine.

Sofia n-a știut cât să insiste. Se obișnuise cu gândul că Robert nu era un copil ascultător. Ascultarea nu mai era la modă și ea era departe, iar momentul era atât de important, încât și-a zis că cel mai bine ar fi ca el să ia propria decizie, să nu-i reproșeze mai târziu că s-a băgat peste el și l-a deturnat de la chemarea lui. Viitorul era ceva foarte instabil, era imposibil să-ți faci un așa-numit plan de carieră sau, mai mult, plan de viață, dacă erai atât de limitat economic cum erau ei. N-aveai decât să te arunci cu capul înainte și să speri că nu vei avea ghinionul să pierzi ceea ce se construiește atât de greu. Ea însăși a făcut un compromis când a ales să studieze economie, și-ar fi dorit altceva, dar la ora aceea totul era predictibil, poate un pic prea predictibil, nu exista riscul ca după patru ani de facultate profesia pentru care te pregătești să devină deja redundantă.

Când Robert o anunța de încă o demisie, simțea o dezamăgire amestecată cu milă, se gândea că e un sucit, dar un sucit care trebuie să-și găsească drumul de unul singur într-o lume haotică și crudă. Și l-a lăsat să se ducă pe drumul lui, adică să-și facă damblaua.

Români în Spania

bună ziua, ce vin românesc să aduc să le placă la spanioli, mulțumesc

— Nimeni nu e o mamă bună, i-a zis prietena ei Teresa, care are o fată în Danemarca și una în Germania, și un total de patru nepoți, din care pe unul nu l-a văzut încă pe viu.

Și i-a mai zis: bine că nu e mamă tânără acum.

Cu toate provocările care sunt. Tehnologia. Creditele.

În timpul liber, cu clienții din camping pe care și-i apropriază ca prieteni pe termen scurt sau foarte scurt, stă uneori la un pahar de ceva, *o cupă*, în jurul spiralei anti-țânțari ca în jurul focului, și-și spun povești de familie. Unii sunt foarte detașați – când Estela a devenit bunică, de exemplu, și-a sunat fiica s-o felicite, dar nu și-a întrerupt șederea la malul mării ca să dea fuga la maternitate.

În poveștile clienților, reflexul Sofiei e mai degrabă să se identifice cu copilul decât cu părintele, chiar și la vârsta ei. Se gândește mai degrabă cum ar fi fost să nu vină taică-su la maternitate decât cum ar fi să nu se ducă ea. O sperie gândul că ar putea să i se refuze vreodată afecțiunea părintească.

Ea citește detașarea în termeni afectivi, dar poate nu e asta, poate e doar capacitatea oamenilor de a-și duce viața în afara sistemului familiei.

În toți cei douăzeci de ani petrecuți aici, momentul ei de forță prin excelență a fost la început, poate nici

n-avea un an de când venise, într-o duminică pustie în care a fugit după unul care i-a furat poșeta. Era internă la un bătrân și era liberă doar câteva ore pe săptămână, duminica după-amiază, când totul era închis și orașul era gol.

A fugit mult după tâlhar, nu s-a lăsat, nici nu știa cât o țin picioarele, l-a urmărit până când acela a obosit și s-a așezat pe o bancă, iar ea a venit prin spatele lui și i-a smuls geanta. S-au luptat pentru ea, dar bărbatul n-a insistat, îl șocase nebuna. Nu se aștepta să alerge atât după el. Iar ea nu a fugit pentru acte (nici nu s-a gândit atunci, pe loc, ce s-ar întâmpla dacă i le-ar găsi garda aruncate pe jos pe stradă), ci pentru cartela de telefon de doișpe euro, din care pierdea imediat vreo șase după ce tasta codul țării, pentru ca la două-trei minute după începerea convorbirii o voce feminină să o *avizeze* în fundal că se termină creditul: *el credito de su tarjeta se está agotando*, de la *gota*, picătură, curgeau picăturile din *tarjetă*, zburau secundele, dispăreau banii. Încă nu se obișnuise cu greutatea monedelor. Atârnau greu în buzunar, monedele de acasă erau de aluminiu și aveau valori din trei sau patru cifre. Scotea câte o monedă cu capul bucălat al regelui Juan Carlos și răzuia cu ea cartela, ca să scoată la lumină codul secret, din foarte multe cifre, pe care urma să-l tasteze la telefonul public pentru convorbirea internațională.

În ziua aceea a avut ceva din forța mamei ei, o femeie capabilă să alerge la propriu pentru a restabili ordinea lucrurilor. A pierdut-o în adolescență, dar are foarte vie amintirea unei după-amiezi când venea de la școală, imediat după ce începuse gimnaziul, iar la colțul străzii s-a hârjonit cu un băiat. După ce a scăpat de el, și-a continuat drumul spre casă, mai avea puțin. Și atunci a văzut o femeie care venea alergând și a trecut

pe lângă ea în viteză și și-a dat seama că era maică-sa, care văzuse scena și se ducea după băiat. Era deja mărișoară și i-a fost jenă că mama a apărut alergând de nicăieri ca să-i facă dreptate. Dar apoi a pierdut-o și scena asta a căpătat altă semnificație. Mama ei era o forță.

Avea pe atunci o colegă de bancă, Marilena sau Marinela, nu mai știe exact, și-o amintește vag, dar ține minte că i-a povestit o scenă cu un unchi care, la ea în casă, în vizită fiind, i-a luat mâna fetei și a silit-o să-l pipăie pe organele genitale. Ea a scos un țipăt, iar el s-a retras și s-a închis la pantaloni. Fata i-a spus Sofiei: *bine că nu l-a văzut tăticul, că-i crăpa capul, tăticul s-ar duce la pușcărie pentru mine!*

A zis-o cu o foarte mare mândrie. Sofia a fost șocată nu atât de gestul unchiului, cât de existența acestui tată cu un potențial așa de violent și de mândria cu care-l dezvăluia fata. Nu s-a putut abține să nu facă o comparație. Să se întrebe dacă Moșneguțu ar face pușcărie pentru ea. Nu săvârșind o crimă, ci ceva mai ușor, o îmbrânceală sau o defăimare, și, cu toate că nu și-ar fi dorit sub nicio formă astfel de dovezi de iubire, știa foarte bine că nu. El n-ar fi ripostat în niciun fel, pentru că era moale.

În decembrie '89 i-au trecut niște gloanțe pe la ureche și, cu sprijinul unui vecin ajuns rapid senator, ar fi putut să-și ia și el un certificat de revoluționar, dacă ar fi fost destul de „lucid". Măcar să meargă cu trenul la clasa întâi. Nu doar că i s-a ivit ocazia, dar vecinul, devenit acum elită locală, chiar a vrut să-l ajute, într-o zi în care l-a chemat pe la el și i-a oferit friptură rece de vânat, adusă într-o pungă de la nunta lui Dan Iosif, la care fusese cu o zi înainte. Moșneguțu nu s-a simțit revoluționar, adică nu s-a simțit în stare să conjure cei trei martori

necesari pentru certificat. Știa că e moale. S-a dus acasă resemnat și carnea a dat-o la câine.

În moliciunea lui, Moșneguțu avea totuși anduranță și ceea ce astăzi se numește reziliență: amortiza șocuri, revenea la forma inițială, la felul lui de a fi, nealterat. Trecuse prin viață fără să se smintească, iar asta i se părea Sofiei acum, după atâta timp, în sfârșit o dovadă de forță. Mai ales că ea fusese de multe ori în buza smintelii, și simțea că se apropie și acum. Simțea că s-ar sminti dacă se întoarce.

*

Își notează în calendar data programării la INSS, dar o râcâie faptul că Robert i-a dezvăluit Anei Lisa slăbiciunea ei, și anume bătrânețea. Îi țiuie urechile, în ultima vreme are tensiune oscilantă, ea care toată viața a fost în pragul leșinului și a trăit cu tensiunea 10 sau chiar 9. Aceste valuri ale sângelui, imposibil de controlat, și acest sunet ca o mașinărie care semnalează o avarie.

Bea apă, multă apă, asta o calmează mereu.

Acum are nevoie de mare.

Își ia rogojina și pălăria de paie și iese din *avans* aplecându-se prin deschizătură – clapeta e căzută într-o parte, fiindcă fermoarul e desfăcut complet. Robert e afară, fumează cu spatele la caravana ei și suflă fumul în florile de bougainvillea care îmbracă parțial gardul de sârmă al lui Tomás.

Și acasă, cu bunicu-său, face la fel, se preface că se ascunde ca să nu-l vadă fumând. Când adulții i-au acceptat noul obicei, le-a făcut un fel de promisiune tacită că nu-l vor vedea cu țigara în mână.

Sofia îl anunță că vrea să coboare un pic la plajă, iar el se întoarce confuz și are nevoie de o secundă sau două ca să ascundă la spate mâna cu țigara.

— Vezi că n-am luat nimic la mine, îi zice ea.

Coboară fără portofel și telefon, liberă.

Iese pe poarta din vale, o evită pe Ana Lisa, deși ar trebui să treacă pe la ea să-i mulțumească pentru ajutor. De la poarta aceea și până la șoseaua principală, care trece paralel cu malul mării, e o stradă îngustă și destul de abruptă, care-ți pune la încercare articulațiile. Sofia are genunchii moi, nu are încredere în ei, simțul echilibrului o părăsește cu totul. Noroc că la strada principală e semafor. Câteodată, când corpul e slăbit, se teme să traverseze.

Așteaptă culoarea verde și simte pe obraz cum se întețește vântul. Marea a auzit-o de sus, din camping, și-a dat seama că azi e tulburată.

O mașină rătăcită apare adusă parcă de vânt de sub pasarela cu șinele de tramvai.

Sofia traversează și intră imediat pe plajă, se descalță, nisipul e umed și rece – un nisip de extrasezon.

Se oprește exact acolo, nu se duce nici mai la stânga, nici mai la dreapta, ci fix unde a debarcat-o străduța care coboară de la camping. Să fie ușor de găsit în caz de nevoie, dacă tot a avut îndrăzneala să plece fără telefon.

Își afundă fața în rogojină, își pune pe cap pălăria enormă, pe care o ține cu ambele mâini, de o parte și de alta, cum stă așa pe burtă, ca să nu i-o zboare vântul.

Marea acoperă zgomotul din cap și țiuitul urechilor. O face să se simtă mică, o reduce la un fir de nisip.

Stă așa câteva minute sau zeci de minute până când, într-un moment de neatenție, de aproape somn în ciuda zgomotului, pălăria îi zboară și e dusă direct în valuri. Se ridică în capul oaselor și-și pune mâna streașină la ochi. Apa e plină de tineri care au ieșit la kitesurfing, așa cum se întâmplă de fiecare dată când vântul e suficient de puternic. Se materializează brusc, apar de nicăieri.

Probabil că au grupuri pe care-și dau de veste și aranjamente profesionale care le permit să ajungă pe plajă imediat, dar Sofiei îi place să-și imagineze că i-a conjurat marea, că și ei, asemenea păsărilor care simt câmpul magnetic al planetei, au un organ ce simte vântul prin ziduri și înălțimea valurilor după zgomotul care trece prin ferestre. Că așa cum oamenii-vrăjitori pot invoca stihiile naturii, și stihiile pot invoca oamenii, marea îi cheamă la ea ca să-i chinuie și să-i elibereze de tot ce le umple capul și inima acolo, pe uscat, îi cheamă ca să le arate că viața poate fi numai și numai despre supraviețuire. Atât de simplu.

Aripile colorate atașate plăcilor de surf se văd de la distanță unduindu-se ca niște alge pe fundul apei. Privindu-le, Sofia își încordează instinctiv trunchiul și brațele. Are emoții să nu-i ia vântul pe sus și să-i ducă departe de Kansas.

Într-o altă viață, cu alt corp și alte resurse materiale, i-ar plăcea să fie tot aici, să fie și ea conjurată de vânt, să-i reziste îndelung și atunci când cade în apă să se poată ridica ușor.

Își recuperează pălăria și se întoarce agale acasă. De data asta urcă dealul către intrarea principală de sus, nu mai poate amâna să dea ochii cu Ana Lisa. Ce bine ar fi fost ca Robert să n-o dea de gol, voia să vorbească mai întâi cu el despre posibilitatea de a prelua el acest loc de muncă.

E un loc bun, se gândește Sofia. A ajuns aici datorită lui Tomás, după ce în timpul crizei pornite în 2008 pensiunea unde lucra a fost luată de bancă și afacerea s-a închis. În camping veneau la recepție tineri absolvenți de universitate și-și depuneau CV-urile, cereau să dea cu mătura, erau dispuși să facă orice. Șomajul era de trei ori mai mare decât în România, asta dacă puteai lua

în serios vreodată cifrele din România. Sofia s-a simțit privilegiată, fără să știe că, fiind o imigrantă de peste 52 de ani, era într-o categorie vulnerabilă pentru care firma avea reducere de taxe. Acum se gândește că locul acesta ar fi un început bun pentru Robert, dacă Robert ar vrea un început, fără să știe de data asta că șefii deja se gândeau la pensia ei dinainte să se gândească ea, la cum vor reduce postul, vor scurta programul la recepție, vor evacua rulota decrepită care le urâțește campingul și vor scoate la închiriat parcela.

*

În timpul nopții, Robert se dă jos din pat și iese, iar ea simte în somn cum se clatină rulota și visează că e cutremur. Se trezește imediat. Aude fermoarul *avansului*, face lumină cu telefonul și vede că băiatul nu e la locul lui. Are nevoie de câteva secunde ca lucrurile să se așeze în mintea ei, informația circulă mai încet prin creier de la o vreme și e conștientă de asta, e conștientă că are timp să-și spună: *durează un pic până înțeleg ce se întâmplă*, și apoi, când termină de zis, înțelege. Băiatul a ieșit afară.

A rămas de acasă cu fobie de cutremur. Aici rulota se clatină doar când e furtună și mișcarea e mereu însoțită de vuietul vântului, pe care începe să-l audă dinainte de a se înteți. Zgomotul precedă mișcările locuinței sale, care e un fals adăpost, ce-i conferă o falsă intimitate.

Acasă, la un cutremur, a văzut asfaltul străzii unduindu-se ca o machetă scuturată. La alte cutremure a auzit zgomotul îngropat al plăcilor terestre care se freacă una de alta să-și facă loc.

Robert s-a străduit să fie silențios, dar orice corp care-și schimbă poziția în rulotă se simte ca o mișcare tectonică. Atunci când a ieșit pe ușa caravanei, cartolina

de la bunicu-său s-a desprins din lăcașul ei în bagheta mobilei suspendate și a căzut. Sofia aprinde veioza – un led în vârful unei tulpini arcuite, prinsă cu un clește de mânerul unui sertar – și ia de pe jos vederea cu copilul îmbrăcat în blană de urs. Lasă lumina aprinsă pentru ca Robert să nu se împiedice de obiectele înghesuite pe acolo când se întoarce de la baie, dar ledul luminează pe o rază foarte mică în jur, e ca o păpădie de lumină.

Sofiei îi fuge somnul. Stă într-o rână, cu cartolina la lumină și citește din nou ce i-a scris taică-su. I-a eliberat garajul. În sfârșit. Era plin de vechituri, îi stăteau pe creier de câte ori venea în vacanță. Garajul a fost făcut înainte să plece ea, din cărămizi aduse de la demolări cu căruciorul de butelie. Cât a fost în putere, taică-su a cărat acasă cu perseverență tot ce i-a ieșit în cale. Ca furnica. Sunt amândoi din aceeași specie.

Români în Spania

Cum pot să plec în România dacă sunt în șomaj și am consumat cele 15 zile cât ai voie să stai în afara Spaniei?

trebuie să anunți, dacă te prind dai toți banii înapoi, nu se merită...

nu cumpăra bilet de avion cu card pe numele tău, cumpără cu alt card.

nu puteai să pleci liniștit fără să zici pe internet? poate te dă în gât careva.

se vede că merge bine în România, dintr-un milion de români câți eram, am rămas 600 de mii.

nu „cred" că te prinde. depinde de noroc.

ai grijă să nu folosești cardul.

ce-ar fi să respecți legea??

du-te cu mașină, microbuz, autocar, exclus avion că te prinde imediat.

99% dintre români stau în țară în șomaj, dacă te cheamă te întorci și gata.

ești în șomaj sau subsidio de 52?

băiatul meu a pierdut șomajul când s-a mutat din Murcia în Barcelona, l-au găsit pe aplicație, a trebuit să meargă să demonstreze că nu a părăsit Spania.

care mai de care mai deștept aici, te învață cum să păcălești statul... până nu fac ei o „românească"...

ai grijă că românul te dă în gât.

eu am zburat în Franța cu buletinul și nu am pățit nimic, fiind în șomaj.

anunță-i că pleci, sunt foarte atenți.

o prietenă de-a mea e în ajutorul de 52 și a stat trei luni în România, n-a pățit nimic.

eu anul trecut am stat acasă două luni, am fost cu avionul la Budapesta, nu la București.

fă suspension del paro la INEM, poți să faci 90 de zile, dar nu mai iei bani.

poți să pleci și cu submarinul, că tot o să te găsească.

Sofia a plecat din țară într-o vreme când afacerile erau pentru șmecheri, pentru cei care se învârteau și se descurcau, dar în Spania i-a intrat în cap că afacerile sunt pentru oricine, că important e să știi să faci ceva, orice. Simțea asta ca pe un fel de inspirație, dar trecea cu vederea faptul că banii vin tot din bani, indiferent câte lucruri ai ști să faci cu mâinile sau cu mintea, și că n-ai cum să crești dacă trebuie s-o iei mereu de la zero.

După fiecare criză care trimitea migranții înapoi în România, circulau pe grupuri știri pozitive despre oameni care au învățat ceva în străinătate și s-au întors acasă să aducă schimbarea. Unii își construiau sere pe pământurile moștenite de la bunici, alții protestau la primărie pentru iluminat public. După 20 sau 30 de ani afară, aduceau infuzie de mentalitate. Oamenii aceștia se remarcau de la o poștă – purtau adidași la fustă, intrau în vorbă imediat în stația de tramvai, aveau curaj să ceară lămuriri la ghișeu. Sofia avea impresia că cei forțați acum să se întoarcă aveau o povară similară cu a tinerilor forțați nu demult să plece – nu se puteau întoarce pur și simplu să-și mănânce pensia, ci trebuiau să se întoarcă schimbați, după cum tinerii simțeau mai demult presiunea de a pleca, fiindcă altfel, rămânând, ar fi fost eșuați.

Și ea trebuia să se întoarcă schimbată, dar cum?

În afară de faptul că gestiona mai bine frigul, poate de la vara perpetuă de aici sau poate de la menopauză,

numai Dumnezeu poate ști cu adevărat. Ce schimbare mai profundă a lovit-o? Și ce a învățat?

*

Robert a făcut școala de șoferi și a picat de două ori la traseu. I-a spus Sofiei la telefon cu o răceală aproape jignitoare – față de ea, care-i plătise cursurile – că a picat fiindcă nu e bun. Merita să pice. Nu avea experiență pentru că nu găsise pe nimeni să-i împrumute o mașină să exerseze. Și era foarte anxios la volan.

Măică-sii i s-a părut uimitor de lucid, conectat cu emoțiile lui și pregătit să le articuleze și să le împărtășească. Foarte diferit de cum era ea la vârsta lui. Doar că de cele mai multe ori erau comentarii negative, băiatul era atent la ce nu funcționează la el ca mecanism viu, era antrenat în a-și detecta defectele și din păcate părea lipsit de soluții. Sofia o lua uneori personal, ea era cea care-l făcuse, până la urmă. Îl admira și-l compătimea deopotrivă. Pe vremea ei oamenii nu vorbeau despre ce simt. Taică-su a început să-i spună c-o iubește foarte târziu, și numai la persoana a treia, *te iubește tata.* Se întreba dacă nu cumva acest te iubesc, spus ca un fel de la revedere, nu era cules de prin filmele americane de la televizor, deși prin comportament taică-su îi demonstra cu vârf și îndesat că o iubește. Și acum mai mult ca niciodată părea c-o iubește și o susține necondiționat, ceea ce nu putea însemna decât un singur lucru: că nu are nevoie de ea. Că și-a reconstruit familia după plecarea ei, și-a consolidat relațiile cu verii, s-a atașat foarte mult de nepot, fiindcă în singura lui fiică nu putea avea nădejde.

Sofia a tăcut mult în relația ei cu Robert, iar internetul și dispozitivele inteligente nu i-au ajutat – conversațiile erau mereu superficiale, cu vocile gâtuite de semnalul

slab. Pe vremea ei învățai de la părinți, acum ești obligat să înveți de la copii, fiindcă altfel rămâi în urmă. Nu spiritual, ci într-un mod cât se poate de concret. Dar oare trebuia învățată și atenția către propriul interior, și individualismul acesta atât de bine articulat? Tăcerile sunt un refugiu sănătos uneori, se gândea ea. Emoțiile și sentimentele sunt atât de complicate, că le alterezi inevitabil atunci când le scoți pe gură și le faci permanente pronunțându-le. Ireversibile în mintea celuilalt.

N-a apucat să-i mai cumpere băiatului mașină, pentru că toate economiile s-au dus pe apartament, iar el i-a zis că simte că nu va fi niciodată un șofer bun. Așa că garajul a rămas un spațiu de depozitare. Și într-una dintre vacanțele pe care și le petrecea mereu acasă și niciodată în vreo destinație de concediu, uitându-se lung la radioul Rândunica și televizorul Cosmos, indecisă dacă aceste ecouri ale copilăriei ei mai au vreun sens, Sofiei a început să i se înșurubeze gândul că mai încolo, când se va întoarce acasă, ar putea să deschidă ceva în garaj. Un mic *negoț*.

În cartierul lor media de vârstă era peste vârsta de pensionare. Cea a rezidenților permanenți, cel puțin, fiindcă unii aveau și copii sau nepoți plecați după cum bătea vântul muncii sezoniere prin alte țări. Bătrânii stăteau la poartă pe băncuță, ca la sat, și se uitau cine trece. Zilele cele mai importante erau zilele de gunoi și mijlocul lunii, când trecea poștărița cu pensia, urmată mereu îndeaproape de soțul ei cu mașina. Avea geanta plină de bani și se temea să meargă singură pe stradă, așa că el o aducea în cartier, mergea lent în spatele ei o vreme, până termina banii, și apoi o lua și o ducea înapoi la oficiul poștal.

Ce negoț să faci acolo?

Români în Spania

Caut fotograf pentru botez 24 februarie, în Santa Pola, şi dacă mai ştie cineva şi ursitoare, mulţumesc.

După anii petrecuți în Spania simțea că s-ar descurca foarte bine în *hostelerie*, adică în industria ospitalității, cum se zice acum – această noțiune care nu exista ca atare când a plecat ea.

Primul ei loc de muncă după ce a plecat a fost un restaurant cu autoservire dintr-o zonă industrială în afara orașului. Căra saci și lăzi, spăla sute de vase, congelatorul era cât o garsonieră și intra în el în tricou, după care ieșea în dogoarea cuptoarelor, iar și iar și iar, de zeci de ori pe zi. A slăbit brusc până a ajuns piele și os. A căpătat repede o tuse inexplicabilă pe care a tratat-o cu pastile luate la întâmplare de la colege, pentru că nu avea acces la servicii medicale. Îi era frică să intre până și în farmacie să spună ce-o supără, ca nu cumva farmacistul să-i pună întrebări prea personale despre mediul de lucru. Părul i se rărise mult în ultimii ani, nu doar din cauza nașterii, ci și a stresului permanent în care a trăit după aceea. La restaurant, a stat într-o zi după program cu o colegă și aceea a tuns-o băiețește, cum s-a priceput. Sofia nu avea bani de frizerie. Fiind atât de slabă, încât a trebuit să-și schimbe hainele și având părul scurt, cum nu-l mai avusese niciodată, perioada aceea a fost pentru ea un fel de coborâre în infern, infernul congelatorului și al cuptorului, din care ieșirea la suprafață a fost foarte, foarte lungă. Abia după

vreo zece ani, când s-a angajat în camping, la trei sute de metri de mare, părul a început să-i crească din nou bogat și viguros, cum era înainte să-l nască pe Robert. A fost uimită și ea, corpul părea că-și aduce aminte de niște lucruri pe care știa mai demult să le creeze, i-a reactivat frumusețea într-un mod de care s-a jenat un pic. I se părea că nu e corect ca la vârsta ei să aibă un păr atât de bogat și să-l poarte atât de lung. Începuse deja să creadă în miracolele pe care le poate face apa mării, dacă te bagi de fiecare dată cu capul la fund.

Din perioada restaurantului din zona industrială nu-și aduce aminte lucruri despre bucătăria spaniolă, dar își aduce aminte cum limba spaniolă a început atunci să-i contamineze româna. Atunci a început să *scurteze* alimente, să *frece* vase și să spele pe jos cu *mopa*. Și-și mai aduce aminte de controalele de la inspecția muncii. Șefa le dădea semnale celor câteva angajate – două-trei din America de Sud, două-trei din Europa de Est –, iar ele se prefăceau că sunt cliente, se așezau în sala de mese, fata de la casierie le aducea câte un suc și toată lumea aștepta să plece inspectorii. În zilele acelea, marele câștig al angajatelor de la bucătărie, din care niciuna nu avea contract de muncă, era că stăteau pe scaun jumătate de oră și primeau gratis câte o cola.

Mai multe despre bucătărie a învățat Sofia apoi de la toate familiile pe unde a fost *internă*, să îngrijească de bătrâni, să le facă mâncarea care le plăcea lor, de pe vremea lor. Și s-a perfecționat la pensiunea de la munte, unde s-a angajat întâi la recepție, dar la scurt timp după ce a lovit criza din 2008 a trebuit să le facă pe toate, fiindcă patronii au concediat bucătarul și menajera. Afacerea nu se baza neapărat pe cei care rămâneau peste noapte la cazare, ci mai degrabă pe cei care făceau cu mașina drumul șerpuitor de jumătate de oră

pe muntele terasat, printre livezile de migdali, care înfloreau mereu primii, prin februarie. Dar în timpul crizei, clienții care urcau din oraș să mănânce acolo s-au rărit tot mai mult.

În ultimele luni ale pensiunii, cândva prin 2012, înainte ca banca să pună sechestru pe ea, Sofia rămăsese singura angajată și, cu toate că nu mai erau așa de mulți clienți, erau totuși prea mulți pentru o singură persoană, mai ales când veneau familii cu copii mici. Trebuia tot timpul să stea după ei să le încălzească biberonul când i se cerea sau să păzească piscina să nu se întâmple cine știe accident. Iar faptul că era singură sporea șansele să-i fie pomenit numele când se lăsau comentarii negative pe Booking. Clienții erau în permanență nemulțumiți, era condiția lor de clienți, să fie diavoli. Comentau că au văzut dâre de praf cine știe pe unde, că aperitivul a fost cam uscat sau că sauna nu corespundea cu descrierea din broșură.

*

La pensiune a avut primul ei loc de muncă cu contract. După cinci ani de ilegalitate și încă unul de *autonomie*, un aranjament administrativ care o făcea mult mai vulnerabilă decât lăsa de înțeles denumirea oficială a statutului, contractul de muncă i-a adus stabilitate. A putut în sfârșit să-l aducă pe Robert acolo și să-l dea la școală, împărțea cu el camera de bonă de la mansarda pensiunii. Mai sus, pe munte, mai era doar un sat cu câțiva locuitori în vârstă și din oraș urca un singur autobuz, de două ori pe zi: dimineața foarte devreme și seara. Școala băiatului era în cea mai apropiată suburbie de pe litoral, care era foarte departe de pensiune și, dat fiind că nu avea transport adecvat, pierdea multe ore doar așteptând să vină înapoi acasă.

Când s-a închis pensiunea, s-au mutat amândoi în depozitul magazinului românesc ținut de Cati, pe saltelele înnegrite de românii care dormiseră înainte pe ele, toți aflați în trecere.

Cati, numită și mama Dolores, pentru că le ascultă durerile tuturor, e o româncă ajunsă aici cu mult înaintea tuturor, nu se știe prin ce miracol, pe la finalul anilor '90, în plină tranziție. A urmat-o și soțul la scurt timp, dar copiii au rămas atunci acasă. În 2002, Cosmin, băiatul cel mare, a dat șpagă 1.700 de dolari, aproape zece salarii minime la ora aia, ca să plece pe front în Irak. Soldații aveau salarii mari și era bătaie pe posturi, se obțineau greu. Băiatul voia să strângă bani pentru străinătate și, cu toate că avea părinții acolo, voia să plece cu cheag. Ai lui n-au știut ce are de gând până cu o zi înaintea plecării și apoi s-au învinovățit că i-au trimis banii de șpagă, s-au biciuit pe ei înșiși și unul pe altul de parcă ei l-ar fi debarcat pe front. Cât a fost plecat băiatul, în dorința ei de a vorbi cu Dumnezeu – fiindcă n-avea cu cine altcineva să vorbească –, maică-sa a început să meargă la biserică. Un preot român foarte tânăr ținea o liturghie duminica după ora 12 într-o biserică catolică, parohia românească avea să se înființeze mult mai târziu, într-un spațiu pus la dispoziție de un colegiu creștin. Preoții veneau și plecau și ei după cum bătea vântul, poate detașați de la centru, poate din propria lor inițiativă de imigranți ilegal, până când în 2016, cu puțin înainte ca românii să înceapă să se retragă masiv spre țară, parohia să obțină în sfârșit documentele, reușită pentru care a avut și Cati partea ei de contribuție.

Cosmin s-a întors din Irak după șase luni cu 7.500 de dolari și un sindrom de stres posttraumatic de care nu s-a vindecat nici până azi. A dormit în continuu două luni, se trezea numai ca să se culce la loc. Nu doar mintea, ci

corpul lui cu totul refuza realitatea. Cati s-a dus după el și l-a luat pe sus, l-a adus în Spania și l-a pus pe picioare hrănindu-l cu pește, foarte mult pește, și suc de portocale proaspăt stors. Românilor le plăcea atât de mult sucul de portocale, încât la sosirea în Spania aveau toți aceeași reacție față de el, îl gâlgâiau cu carafa pe stomacul gol până făceau gastrită, era ritualul inițiatic.

După ce Cosmin a redevenit funcțional, Cati a mai făcut un drum în România cu mașina, de data asta ca s-o aducă pe Laura, iubita lui. Nu mai erau iubiți de fapt, și asta din cauza băiatului. Nici fata nu era sigură că voia s-o ia de la capăt cu el, dar lucra ca laborantă la combinatul siderurgic, unde făcea controlul calității pentru tabla zincată, muncea în mediu toxic și banii îi ajungeau numai de chirie și facturi, mâncarea o lua la caserolă de la părinți și simțea foarte acut fundătura în care se afla în orașul lor de provincie din estul țării. Lui Cati nu i-a fost greu s-o convingă să urce cu ea în mașină – de-asta s-a și dus cu mașina, e mult mai ușor să faci pe cineva să se urce în mașină în fața blocului decât să-l târâi la avion, silindu-l înainte să-și facă un bagaj foarte limitat. Nu trebuia să-i lase fetei senzația că pierde ceva dacă lasă în urmă uscătorul de păr sau cizmele preferate (pe care oricum nu le va purta niciodată acolo), așa că i-a primit toate bagajele și i le-a îndesat în portbagaj și pe bancheta din spate. Călătoria aceea de trei zile la drum întins a fost baza relației lor ulterioare. Cu toate că se știau dinainte, abia acum a reușit Cati să și-o apropie pe fată pe viață. Avea capacitatea asta extraordinară de a se lipi de oameni, îi asculta și-i încuraja, se interesa de ei, le rezolva problemele. Avea sute de contacte și știa exact pe cine cu cine să combine și totul mergea atât de natural, încât părea vrăjitorie. Le

dădea să mănânce, îi împrumuta cu bani (mereu sume foarte mici, pe care era pregătită să nu le mai recupereze), îi găzduia în depozitul aprozarului, unde – împreună cu bărbatu-său – adusese mobilă și saltele de prin gunoaie și improvizase un adăpost. Cu mult înaintea grupurilor de Facebook, pline de informații dubioase și entități non-umane, unde niște rătăciți caută totuși și acum sprijin, Cati a făcut din magazinul românesc un centru de informare, un punct de plecare pentru cei care aterizau acolo pentru prima dată și un refugiu pentru cei care dădeau de greu. Își găsise menirea în lucrurile astea, care o interesau mai mult decât aprozarul în sine, avea atitudinea asta de cloșcă pe care o păstrase din țară, unde lucrase ca învățătoare.

La început, fără acte o perioadă îndelungată, Laura a lucrat la sere și apoi la o firmă de ambalat legume și fructe, la *envasat*, cum spuneau românii. În 2007, imediat după ce și-au luat amândoi numărul de identificare al cetățeanului european, acel NIE, a venit și copilul. Cosmin pierduse repede toți banii din Irak în niște încercări eșuate de a lucra în construcții cu propria echipă de români. După aceea s-a angajat fără acte la un peisagist englez care întreținea curțile unor vile din câteva cartiere selecte de pe litoral – tundeau gazonul și gardul viu și adunau rahații de câine din iarbă. Într-o zi, în 2008, a suferit un accident stupid, și-a secționat antebrațul până la os cu drujba în timp ce netezea un gard de tuia. A primit îngrijirile necesare la urgențe, dar apoi a trebuit să meargă în țară pentru tratament și recuperare la o clinică privată, fiindcă în Spania nu avea asigurare și la privat nu și le-ar fi permis. Recuperarea a fost lungă și anevoioasă, dar el a acceptat cu stoicism această rană fizică, pentru care probabil că fusese pregătit de pe front, dar de acolo se întorsese cu trupul întreg.

Cu ajutorul lui Cati și al iscoadelor ei pe piața muncii, Laura și-a găsit în cele din urmă un serviciu la compania locală de apă. Urmărea recircularea apelor uzate, ceea ce avea în sfârșit legătură cu pregătirea ei de chimist. Angajarea la stat a fost reușita supremă în procesul ei de integrare, această călătorie a eroului din care trebuiau să iasă cu toții transformați. Laura avea norocul să aibă ureche bună pentru limbi străine și vorbea spaniolă perfect. Copilului i-a pus un prenume spaniol și tot ce și-a dorit pentru el a fost să nu se dea de gol vreodată că e din părinți străini.

Pentru Cati, încununarea procesului de integrare a fost cetățenia spaniolă, documentul ca o diplomă obținută după un lung șir de examene, mai important și mai transformator decât orice diplomă de studii din viața ei. Voia să aibă ceva la mână, cum spunea ea, o dovadă, dar nu din partea oricui, ci chiar a regelui și a statului, iar pentru asta a fost silită să renunțe la cetățenia română, fiindcă cele două țări nu aveau acord de dublă cetățenie. Vorbea spaniolă corect, avea o gramatică bună, dar pronunția o trăda de la o poștă. Poate de-asta și-a dorit atât de mult hârtia, ca să simtă că va fi crezută atunci când spune că e de-acolo.

După recuperarea lui Cosmin s-a dus din nou cu mașina după el, dar de data asta n-a reușit să-l mai convingă, deși era aproape toată familia în Spania, plecase între timp și fratele mai mic. Cati s-a întors, în schimb, cu propria ei mamă, ultima dintre bătrânii familiei rămasă în viață.

În primele săptămâni, femeia stătea pe scaun în fața aprozarului, cum făcea și acasă, stătea la poartă și se uita cine trece, doar că acasă nu era singură și-i cunoștea și pe trecători. După un timp, poliția care patrula în zonă a oprit să întrebe dacă e totul în regulă și atunci

Cati a ieșit repede și le-a zis că da, îi cunoștea pe cei de la patrulă, dar și ei știau ce focar e magazinul ei și au cerut totuși actele bătrânei. După asta, Cati i-a interzis să mai stea pe trotuar ca o cerșetoare și i-a instalat scaunul în magazin, aproape de ușă, să-i intre aer de afară.

Când Sofia s-a mutat cu Robert în depozitul lor, bătrâna a început să-i iscodească un pic prea mult, deși probabil că știa deja toată povestea de la fiică-sa. Dar se plictisea cumplit. Și a devenit un pic prea insistentă cu băiatul.

El folosea acum transportul public din oraș, ajungea acasă mai repede după ore, iar Sofia nu muncea, așa că avea și ea mai mult timp de petrecut cu el. A observat că devenise foarte anxios social, iar faptul că bătrâna stătea cu ochii pe el ca un uliu nu-i pica bine copilului. Robert avea tot felul de fobii, se temea de vătămare corporală, credea că oamenii vor să-i facă rău fizic. La școală dezvoltase o anxietate sporită în legătură cu testele și în general orice formă de evaluare. Sofia se gândea că sunt anii tulburi ai adolescenței, dar și-a dat seama că nici mediul nu le e favorabil și că trebuie urgent să scape de acolo amândoi. Robert era, în ochii Sofiei, un copil moale, care se temea de contondențele lumii, dar care nu s-ar fi dat în lături să-și facă rău. Îl simțea că se apropie de limită. Și i-a revenit și ei frica aia din primii lui ani de viață – frica să nu moară copilul și, mai ales, să nu moară din vina ei. Orice tuse, orice episod febril, orice plânset mai lung sau mai tare îi activa frica asta primitivă.

Băiatul a început să-i spună *să-i dea drumul*, chiar așa, de parcă ar fi fost legat în lanț. Voia să plece înapoi în țară. Voia acasă.

Când a spus prima dată lucrul ăsta și de față cu mama lui Cati, bătrâna a sărit că da, să-i dea drumul

copilului. Ea, o familistă convinsă, cum erau oamenii pe vremuri, lucra acum împotriva mamei. Sofia era de părere că mama e un acasă mai puternic decât țara sau limba sau bunicul, dar a cedat repede la gândul că Robert ar fi putut să-și pună capăt zilelor dacă nu i-ar fi făcut pe plac. Asta e povestea pe care și-a tot spus-o după aceea și pe care le-a spus-o și altora care o întrebau de el, nu chiar explicit, ci printre rânduri, lăsând să planeze asupra copilului imaginea asta de instabilitate mintală, care îl făcea un om foarte fragil și în același timp un om al vremurilor sale.

Au avut cu bunicul o conversație în trei pe Skype. Sunetul acela tipic al aplicației avea să-i provoace Sofiei durere multă vreme după ce n-au mai folosit-o, după ce au trecut la alte modalități de comunicare video pe telefon sau după ce au început să folosească sutele de minute gratuite în spațiul european incluse în abonamente – minutele în UE creșteau de la o reînnoire la alta. Melodia veselă și rotundă de la Skype avea s-o asocieze mereu cu începutul chinuitor și cu spaima de a fi descoperită în anii de ilegalitate, deși adevăratul început nici măcar nu fusese acesta, fuseseră cabinele de la *locutorio* unde scria e-mailuri sau telefoanele publice de la colțul străzii care-i mâncau banii – din zece minute îi rămâneau brusc trei, conversațiile se întrerupeau din senin în mijlocul cuvintelor. Acesta fusese adevăratul început, jumătățile de fraze, și acelea false, pentru că celor de acasă le zicea mereu că e bine.

Când au vorbit cu bunicul, așezați unul lângă altul pe două scaune, foarte aproape, ca să încapă în cadru, Robert s-a întors către ea, către obrazul ei mai bine zis, și a spus din nou *dă-mi drumul.* Bătrânul a sărit să-i țină partea, să i-l trimită înapoi pe băiat. Să nu-l mai chinuie. S-au pus de acord că ar fi mai bine pentru copil să-și

termine școala în România și să încerce să revină după liceu sau după facultate. Nu s-au gândit că universul școlar mult mai agresiv și mai competitiv din România avea să-i sporească lui Robert anxietatea de evaluare până la blocaje greu de depășit. Și avea să-i năruiască stima de sine. Cel mai probabil de asta n-a reușit să se ducă la facultate mai departe de propriul oraș.

Între timp, în țară, migrația și remigrația deveniseră discipline academice și copiii ca Robert ajunseseră statistici și obiecte de studiu. Cu toate că cifrele oficiale erau precare și autoritățile nu păreau dornice să măsoare și să înțeleagă fenomenul, mai apăreau – de obicei la școală – tineri doctoranzi sau cercetători care voiau să stea de vorbă cu copiii. Robert se temea de acești oameni. Iar faptul că interviurile și chestionarele nu se puteau completa decât cu acordul părinților a fost în folosul lui, fiindcă bunicul îi spunea să invoce asta – tutorele legal nu e în țară și nu-și poate da acordul pentru nimic. Nici Sofiei nu i se părea o idee bună să-l lase să se supună chestionării. Însă adevărul era că nu făcuseră încă pace, ei ca familie, cu ceea ce li se întâmpla și încă erau dominați de un sentiment de rușine. Aveau confortul financiar care altfel ar fi fost imposibil de obținut, dar în același timp aveau un deficit afectiv și legături viciate ireversibil și le era imposibil să recunoască în fața societății că distanța dintre ei era, mai presus de toate, umilitoare.

După ce s-a întors băiatul, bunicul a vrut să-l adopte, dar pentru asta ar fi trebuit ca Sofia să fie decăzută din drepturile părintești. N-au știut cum să iasă din acest impas, așa că au așteptat să treacă timpul, ca Robert să ajungă major, evitând până atunci cu toții, dar mai ales băiatul, care era deplin conștient de situația lui, orice activitate sau împrejurare care ar fi necesitat acordul părinților.

*

În toiul nopții, Sofia așteaptă ca băiatul să revină de la toaletă, dar el întârzie mult. Începe să se îngrijoreze, poate i s-a făcut rău sau poate are probleme cu vreunul dintre obiectele sanitare uneori nărăvașe.

Își ia halatul pe ea și iese din *avans* fără să se împiedice de nimic. Adaptarea la mediu a presupus printre altele navigarea milimetrică în spațiul ei de locuit sufocat de lucruri.

Luna e mare și luminoasă, atârnă jos pe cer, așa încât un ochi sănătos de om îi poate distinge vag relieful. În camping, felinarele aprinse pe timpul nopții sunt și ele niște sfere de lumină alb-gălbuie, supradimensionate și spectaculoase, par corpuri cerești sau mici OZN-uri încremenite deasupra solului. Cerul sclipește plin de toate stelele, marea se aude un pic mai la vale.

Toaletele sunt în mijlocul campingului, camuflate parțial de vegetație, luminate permanent de becuri difuze. Ce e specific acestei perioade de *baja temporada*, de sezon jos adică, nu e temperatura scăzută și nici întunericul lung, ci liniștea rezidenților care dorm adânc. Pare că la începutul fiecărei nopți se aștern pe hibernat, iar dimineața se trezesc cu greu. E unul dintre puținele lucruri marcate de ritmurile naturii care se simt aici.

Pașii Sofiei se aud pe pietriș. Intră la baie, la bărbați, se uită și la dușuri, dar Robert nu e acolo. Încearcă și la femei, încearcă și cabina de duș destinată persoanelor cu dizabilități, cea mai solicitată dintre toate fiindcă e cea mai spațioasă.

Băiatul nu e nicăieri. Sofia îl strigă încet și nu-i răspunde nimeni.

Dă o raită prin camping. De la toalete coboară spre ieșirea din vale pe aleea de lângă curtea lui Tomás,

apoi se întoarce pe aleea cealaltă, ce mărginește gardul *chaletului* de alături. Ajunge în cele din urmă la intrarea de sus, de lângă recepție, și acolo vede lumină în ambulanța încă netransformată complet a Anei Lisa. Se aud voci. Robert e la ea, vorbește în spaniolă. Râd amândoi, un râs lăbărțat care se împrăștie în tot vehiculul. Sunt beți sau fumați. Îi ascultă un pic, dar mai ales pe el, pe care-l știe mereu serios și grav, mai degrabă tăcut și nu foarte dornic de oameni.

Înapoi în pat, stinge lumina ca de păpădie și nu știe ce să facă cu lucrul pe care tocmai l-a descoperit. Cu viața secretă a lui Robert. Cu femeile pe care le vizitează. Știe că a avut prietene, sigur, dar ea nu le-a cunoscut niciodată. Abia acum viața lui sexuală și dorințele lui devin o realitate pentru ea, chiar dacă nu-i e clar ce s-a întâmplat sau urmează să se întâmple în rulota Anei Lisa.

Nu se poate abține să se întrebe dacă el o s-o caute pe ea în partenerele lui. Dacă va avea nevoie să fie îngrijit în felul acela matern. Și cât va putea recupera din absența ei prin ceea ce-i vor oferi în general femeile.

Când Robert se întoarce în caravana mamei, e crepuscul, se aud mierlele. La vale, traficul sporadic acoperă deja zgomotul mării. Băiatul miroase a de toate și nu se schimbă, se trântește așa în pat și adoarme cu fața în pernă și picioarele îndoite către spate, într-o poziție bizară, de parcă ar fi conturul cuiva căzut pe asfalt.

A doua zi e duminică și au planuri cu Pilar, iar Sofia, prefăcându-se că nu a simțit nimic astă-noapte, va trebui să tragă de el să-l trezească și să-l împingă să se spele.

Români în Spania

Bună ziua, băiatul din fotografie este fratele meu, Stratulat Florin, 29 de ani, dispărut din data de 2 martie, atunci am vorbit ultima dată cu el la telefon. A plecat acum trei luni în Germania cu nişte persoane (menţionez că nu se cunoşteau dinainte), de o lună nu mai ştim nimic de el. Pe grupul Dispăruţi în Europa a scris cineva că ar fi fost văzut în Spania. Vă rog, dacă ştiţi ceva sau l-aţi văzut să mă contactaţi în privat, mulţumesc!

Sofia a cunoscut-o pe Pilar când îngrijea de mama lui Tomás și ieșea cu bătrâna la aer pe faleză. Pilar mergea cu câinele la plimbare și s-au intersectat de câteva ori, iar cea care a intrat în vorbă cu ea a fost bătrâna. După mulți ani, când, ajutată de Tomás, Sofia și-a găsit locul de muncă în camping, a reîntâlnit-o pe Pilar, care avea o casă de vacanță la două străzi mai încolo, într-o *urbanizație* închisă cu gard de fier, cu case înșiruite pe o parte și pe alta. E psihoterapeută și locuiește în Madrid și prima dată când au ieșit la un bar de *tapas* doar ele două, Pilar a întrebat-o pe Sofia ce mai face, iar Sofia i-a împărtășit o îngrijorare sau o tristețe și ea a sărit ca arsă, că nu vrea să audă nimic de genul ăsta, că toți prietenii ei știu că e terapeută și vor terapie pe gratis de la ea, că în timpul liber ea nu e silită să asculte astfel de lucruri și, dacă Sofia vrea *să vorbească* cu cineva, să întrebe la medicul de familie, că terapia se decontează. Luată prin surprindere de această reacție, Sofia a zis că în țara ei, *en mi país* – așa zicea mereu, *în țara mea*, fără a o numi, pe de o parte, pentru a evita să dezvăluie de unde vine, pe de alta, pentru a-l scuti pe celălalt să memoreze informația –, în țara ei, dacă ai nevoie să vorbești cu cineva, te duci la preot. A spus-o fără să se gândească prea mult, nu credea în preoți, dar nici în terapeuți. Își crease însă un fel de

reflex de a invoca diferențe culturale drept paravan, le îngroșa și uneori inventa, chiar cu riscul de a părea primitivă. În fond, de unde să știe celălalt ce e sfânt în țara ei?

Pilar avea atunci o zi proastă, era mai irascibilă decât de obicei, dar în conversații ulterioare i-a mai zis de vreo două ori același lucru, că nu face terapie gratis în timpul liber, așa că Sofia și-a dat seama că de față cu ea trebuia să spună mereu lucruri vesele sau cel mult neutre.

Toți bătrânii în casa cărora fusese Sofia *internă* voiau să iasă duminica la *churros* și ciocolată caldă și, dacă nu se puteau deplasa, o trimiteau pe ea să cumpere. A rămas cu această tradiție duminicală și după ce a scăpat din prizonierat, din chinurile vieții de *internă*. La început, *churros* i se păreau scârboși și uleioși, cumva anti-mediteraneeni, când îi băga în gură, simțea grăsimea lipindu-i-se de vene și artere. Dar apoi s-a obișnuit cu ei și mai ales cu ciocolata caldă, care în unele cofetării era groasă ca o budincă și trebuia mâncată cu lingurița.

De câte ori vine Robert în vizită, îl scoate duminica la *churros*, dornică să-i prezinte această tradiție pe care și-a însușit-o, acest obicei autentic, cum e tot ce fac bătrânii locului duminica.

După ce cobori din camping către plajă, în dreapta șoseaua și linia de tramvai merg paralel cu coasta până în orașul care s-a întins cu suburbiile lui până aici. În stânga, aceeași șosea duce către plaja pietroasă destinată câinilor, trece peste Río Seco, prin albia căruia curge uneori un firișor de apă unde se aciuiază zeci de rațe care dispar imediat ce seacă apa, apoi continuă pe lângă un Lidl și un Consum și o Mercadona și intră în satul al cărui nume e un diminutiv al lui „câmp“ și pe care Sofia l-a numit, în propria limbă, Câmpușor.

Dacă ar fi o planșă cu machetele clădirilor, Câmpușorul ar fi foarte greu de ținut în palmă în echilibru, fiindcă s-ar răsturna imediat către mare. E un loc bizar, o zonă rurală de pe țărm, care a crescut brusc în perioada de vârf a industriei construcțiilor, cea care a distrus atâtea spinări de imigranți. Plaja e străjuită de blocurile înalte, pline de apartamente de vacanță folosite timp o lună pe an și lăsate goale în rest. Apoi, mergând spre interior, regimul de înălțime al clădirilor scade. În piațete sunt toate plantele de apartament din România, gigantice. Mai ales ficușii cu trunchiurile lor ca ceara topită din lumânare, care-i inspiră Sofiei un sentiment religios. Par foarte vii, pe trunchiuri se vede clar cum au trecut prin viață, iar asta impune respect.

Pe latura opusă țărmului, satul se învecinează cu o autostradă zgomotoasă, care are o vibrație de pericol. Acolo se află partea veche și tristă a satului, sunt câteva străduțe cu case abandonate, năpădite de vegetație țepoasă, echipată de natură cu aceste arme inutile, împotriva unor prădători care au abandonat și ei zona. Sunt case ca niște mici cuburi albe cu grilaje în geam, joase și cariate, care pe Sofia o fac nostalgică după locuri mai puțin ordonate și mai puțin limpezi. Trece uneori pe aici târând după ea căruciorul de piață, în drum spre Aldi, când i se pune pata să cumpere câte ceva care se găsește numai și numai în Aldi, magazinul unde toții clienții intră de pe autostradă. Nimeni nu vine pe jos pe aici prin spate, iar dacă se întâmplă totuși să se apropie câte o mașină, încet, cu precauție, de parcă ar studia-o, Sofia se simte ciudat că a fost surprinsă mergând pe jos.

Pe țărm, în fața blocurilor înalte sunt terase și magazine, iar în capătul falezei, păstrând tradiția satului pescăresc, o dată pe săptămână se face *subasta*, licitația de

pește. Dar e mai mult o punere în scenă pentru turiști. Nu se știe dacă peștii sunt într-adevăr aduși de pe mare în dimineața aceea. Clienții care cumpără câte ceva primesc și o sacoșă de pânză cu cadouri imprimate cu logoul biroului de informare turistică: un șorț de bucătărie, un carnețel, un pix. Terasa cu *churros* e încadrată de două magazine de marochinărie, una din industriile tipice regiunii pe vremuri, magazine care încă au produse lucrate local, la prețuri decente, și care cumva au supraviețuit. Unul se cheamă „Hernández și fiii", celălalt „López și fiii". Terasa aparține unei fabrici de ciocolată din Villajoyosa, orașul vesel, aflat ceva mai la nord pe linia de tramvai.

Fabrica, la rândul său o afacere de familie, oferă tururi ghidate de două ori pe zi, iar Sofia își dorește ca în această ultimă ședere a lui Robert aici să meargă împreună cu el s-o vadă. În douăzeci de ani n-a fost niciodată la Villajoyosa, deși e atât de aproape. Își dă seama abia acum, înainte de plecare, cât de restrânsă e aria pe care o cunoaște în țara adoptivă. E vorba de o rază mică de câteva sate și orășele în jurul metropolei, acolo unde o poate duce ușor transportul public. N-a fost niciodată în capitală. N-a fost niciodată în alte regiuni autonome. E plecată în Europa de douăzeci de ani, dar Europa este o fâșie aridă înghesuită între Autostrada Mediteranei și Mediterana însăși, atât de puternic modelată după cerințele turistice, încât până și localnicii se poartă ca turiști.

Căldura, toropeala, mersul nonșalant al oamenilor pe esplanadă, hainele sumare și colorate, costumele de baie atârnate în camping pe frânghii sau prin pomi au făcut-o în anii din urmă confuză, are sentimentul că e într-o vacanță lungă și bizară, cu ceas deșteptător, certuri cu clienții și colegii, spaima constantă de evaluările pe

Booking și eterna frustrare financiară, pentru că salariul nu trece niciodată de pragul psihologic al salariului minim pe economie și totul trebuie pus deoparte pentru ceva important, esențial, pentru scopul ei în viață – locuința băiatului și bunăstarea celor lăsați în urmă acasă.

Locul de muncă printre oameni aflați mereu în tranzit, în spațiu și timp intermediare, și locuința ei – rulota pe două roți, dar fără un vehicul și nici măcar posibilitatea unui vehicul care s-o deplaseze într-un loc sigur, într-un adăpost real – au făcut-o totuși să-și accepte mai ușor condiția de om dezrădăcinat. Își închipuie uneori că e și ea un cetățean al lumii și înmagazinează poveștile și experiențele clienților cu care stă de vorbă seara, după ce încuie recepția și trage poarta de fier, nu în jurul focului, pentru că nu au voie să facă foc în camping, ci în jurul spiralelor anti-țânțari. Beau bere și râd și Sofia uneori îi crede că sunt prietenii ei, alteori îi suspectează că au interese ascunse, cum ar fi să obțină o parcelă mai bună la anul. N-are încotro, doar pe ei îi are. Uneori râde sincer că a înțeles glumele greșit și totul e foarte absurd, alteori se forțează să râdă la grămadă cu ceilalți, conștientă că n-a înțeles, că n-au nimic în comun, că e o intrusă.

Geografia e în obiecte, și-o lărgește adunând frenetic tot ce poate aduna. Unele sunt cadouri, altele sunt lucruri abandonate la recepție sau în bungalow-uri sau în parcele. Repelentul de insecte cu sigla KLM, primit de la clientul însoțitor de bord pe rute exotice. Amuleta adusă din Bali de madrilenii care stau aici peste vară. Călușul roșu de lemn care pare a fi ceva tradițional în Suedia, cu flori pictate pe el de zici că e îmbrăcat în ie. Și vinurile și bomboanele și cremele cu canabidiol pentru durerile de genunchi, pe toate le primește, nu refuză nimic, și șampoanele abandonate la dușuri și

labele de scafandru de la Decathlon cumpărate degeaba de unii care credeau că pe aici se văd pești și castele subacvatice.

Șefii îi spun din când în când că parcela ei e prea plină, dă pe dinafară, trebuie să ia niște decizii. E modul lor politicos de a o invita să mai arunce din lucruri, dar ea deja a construit amintiri în jurul obiectelor, deja a fost acolo și vrea să păstreze experiențele.

Și acum vrea să le împacheteze pe toate și să le trimită acasă, în locul acela pe care-l crede neschimbat de decenii, un spațiu al lipsurilor și al nevoii constante nu de altceva, ci de mai mult.

*

Sofia și Robert ajung la terasă cu câteva minute mai devreme, dar Pilar e deja acolo și are în față ceea ce are toată lumea în față, o ceașcă de ciocolată caldă și o farfurie lunguiață cu trei *churros*, de care însă nu s-a atins deocamdată.

La umbră e rece, dar nu prea e umbră. Soarele, în schimb, e puternic, arde pielea și retina, marea sclipește, iar undeva departe de mal câțiva oameni pare că stau în picioare pe linia orizontului. Neclintiți pe plăcile lor, maeștri ai echilibrului, când echilibrul e doar o iluzie. Văzuți de aproape, le tremură probabil mușchii picioarelor, dar șmecheria e că nu-i vede nimeni de aproape.

Femeile se salută și se îmbrățișează, apoi Robert se apleacă și el să-și atingă obrajii de Pilar, pe care o cunoaște de acum câțiva ani, când tot așa, la o terasă, ea i-a spus Sofiei *estás enamorada de él*, iar Sofia a sărit, *que va!*, nici vorbă. A fost furioasă pe Pilar că a spus așa ceva de față cu băiatul, ea, care nu voia să fie terapeută cu prietenii, nu voia să repare nimic în timpul liber, acum a reușit să strice. Sofia a comentat mai târziu

cu Robert: ce prostie. Tot nu-i trecea, dar băiatul părea că nu pricepe, sau poate o fi priceput, dar nu era afectat. Ea n-a mai deschis subiectul, dar i-a rămas înșurubată în cap vocea lui Pilar. O deslușise atât de ușor. Știa despre ea lucruri pe care nu le știa nici ea însăși. Era o vrăjitoare. O inteligență artificială.

Acum femeia a insistat să se vadă. Sofia s-a gândit că Pilar, cu superputerile ei de a citi oamenii, intuiește ceva despre pensionare și vrea să-și ia rămas-bun.

Și într-adevăr asta vrea, doar că le zice scurt că-și pune în vânzare *chaletul* și trebuie să se debaraseze de lucruri, oare și-ar dori și ei câte ceva?

Sofia spune că da, din politețe, dar și din dorința sinceră de a revedea o ultimă dată casa care-i place atât de mult și cu care avusese atâtea fantezii în ocaziile în care Pilar a invitat-o la un pahar pe terasă. E o casă aproape goală, ca orice casă de vacanță, fără acele obiecte mici care-i dau suflet, dar asta face cu atât mai tentant exercițiul de imaginație care-i place Sofiei atât de mult: cum aș aranja eu aici? cum aș dormi? unde aș pune capul, către ușă sau către geam?

Stabilesc vizita pentru a doua zi dimineață, iar Pilar îi anunță că urmează să se vadă în curând cu o altă prietenă, tot aici. Le-a alocat doar o oră. Își termină ceașca de ciocolată, adună resturile de pe margini cu lingurița și mai cere una, dar de *churros* tot nu s-a atins.

Robert se ridică, Sofia se scotocește în geantă după portofel, iar Pilar îi face semn că plătește ea. Sofia primește fără a protesta cum făcea mai demult, se preface că a învățat să primească, dar mai ales genul ăsta de atenție – cinstea – o încurcă. După atâtea obiecte adunate, după atâtea exerciții de a primi, are în continuare un nod în gât la terasă sau la restaurant, când scot alții banii să plătească. În mintea ei le rămâne datoare.

Pe drum, Robert îi spune că s-a simțit alungat de la masă, dar nu e treaba lui să aibă sentimente față de prietenii ei.

— Atunci de ce-mi mai spui? zice ea, care-și dorește ca Robert să aprobe cât mai multe lucruri din viața ei, inclusiv pe oamenii de care se înconjoară.

Ar vrea ca băiatul, înțelegând ce posibilități a avut ea aici, să priceapă că acesta e cel mai bun loc posibil pentru ea în această străinătate și ea a făcut totul pentru a și-l construi așa.

Pe drum se opresc la un magazin cu obiecte ieftine de plastic, un bazar care miroase a colac de plajă și care-i aduce aminte mereu Sofiei de copilăria lui Robert, când mergea cu el la ștrand și-i umfla jucăriile gonflabile cu gura. Ea vrea să întrebe de cutii de carton, a început să umble pe la tot felul de magazine să adune cutii pentru pachetele pe care le va trimite acasă.

— Doar n-o să le iei de aici să mergi așa cu ele pe stradă, zice Robert.

Sofia mai are în *avans* niște cutii și toate au fost luate de departe, a mers așa cu ele pe stradă. Acum se gândea că dacă e și el pot lua mai multe.

— Cumva ți-e rușine? îl întreabă ea. Aici nu te cunoaște nimeni.

Robert plescăie din buze, plictisit, iar în ea începe să crească brusc furia. Că el nu înțelege cât de greu e să faci un pachet și să-l trimiți peste cinci granițe, deși a primit o groază de pachete de la ea. Că refuză nu doar s-o ajute ducând o cutie goală până acasă, ci îi refuză nevoia de a-și trimite lucrurile, agoniseala, viața, nevoia de a duce cu ea înapoi în România o parte din aceste castele de nisip alcătuite din obiecte mici care stau unele peste altele în echilibru precar, în spațiul ei

minuscul. Că aceasta nu e o întoarcere, ci încă o dezrădăcinare, dublată de ceea ce se numește „scoaterea din sistem", și că ea are nevoie să vadă obiectele ca să înțeleagă unde s-au dus cei douăzeci de ani și să-și poată spune că a rămas cu ceva.

Toate aceste gânduri îi vin de-a valma în timp ce băiatul îi întoarce spatele și e pe punctul de a pleca din fața magazinului.

— Hai că mă duc înainte, ne vedem acasă, zice el, fără să negocieze nimic.

Comoditatea lui e chinuitoare. Iar ei îi vine să strige, cum n-a strigat la el niciodată, pentru că era copilul ei fragil care trebuia ocrotit, și ea l-a ocrotit prin a pleca și l-a rănit ocrotindu-l, dar acum copilul s-a făcut mare și afurisit și nu pricepe nimic, iar ea se teme de România și se teme să recunoască asta și nu găsește de strigat decât atât:

— Comunistule!

Băiatul deja pune piciorul pe trecerea de pietoni, o mașină se oprește să-i acorde prioritate și el face un semn de mulțumire, Sofia îl privește din spate cum se îndepărtează, i se pare că are un umăr mai sus decât celălalt și se gândește că trebuie urgent făcut ceva în legătură cu asta.

*

— Sunt frumoasă? îl întreabă Sofia pe taică-su în apelul video, într-un moment de tăcere, în care nu mai știu ce să-și spună după ce și-au spus deja esențialul.

Are părul prins într-o coadă bogată, adusă peste umăr, în față, și se apropie un pic de ecran. Nici în realitate nu-și arată vârsta, pare mai tânără, iar din dispozitivele electronice cu atât mai mult.

— Mânca-te-ar tata, să nu te deochi, zice el și pupă telefonul.

Îi face jocul.

În discuțiile cu tatăl, Sofia se simte un copil bătrân, deși la un moment dat probabil că ar fi trebuit să se facă rocada, să devină ea părintele lui. Păstrează în continuare plăcerea vinovată de a se lăsa alintată de el, deși aproape de fiecare dată trebuie să-l roage, să atragă alintul cu niște întrebări. Frumusețea fizică i se pare ceva mult mai concret decât cea interioară, deși e la fel de subiectivă. Dar e mai ușor de observat și de măsurat și e compatibilă cu distanța. Frumusețea interioară cere apropiere pentru a fi simțită.

— Când vii? întreabă bătrânul. Cât mai am de așteptat?

Mai sunt două luni până la programarea la INSS, abia atunci o să știe sigur când poate ieși. Vârsta de pensionare e în curs de majorare, crește cu două luni pe an până va ajunge la 67 de ani în cazul femeilor, iar anul acesta e de 66 de ani și două luni, limită peste care Sofia tocmai a trecut. Însă mai e și un stagiu de cotizare minim care trebuie atins, iar calculele ei nu sunt foarte precise, cu toată nebuloasa din primii ani și cu găurile dintre locurile de muncă.

În copilăria ei femeile ieșeau la pensie la 55 de ani. Apoi mai aveau de trăit o vreme fără dureri, sau nu, mai aveau de crescut nepoți, sau nu, dar era o vârstă pe care o puteai cuprinde cu mintea. Acum, lumea pare că se află într-o cursă cu vârsta minimă de pensionare, angajații aleargă să prindă o vârstă decentă, dar e alergarea aceea în gol din visele urâte. Legea trece alergând pe lângă ei și le-o ia înainte invocând medicina modernă, dar medicina modernă nu e gratis, e plină de patente și de acționari, iar roboții, atât de detestați pentru abilitățile

lor sfidătoare, nu fac în așa fel încât munca oamenilor de rând să fie mai puțină.

— Și eu aștept, îi spune ea tatălui.

Conștientă că revenirea ei va tulbura aranjamentele împământenite acolo în ultimii ani, cu nepoata care vine să gătească și vecina care vine la curățenie și Robert care gestionează relația bunicului cu medicul de familie și cardiologul și neurologul, conștientă că toți așteaptă ca ea să preia toate acestea și speriată că de fapt asta este așteptarea și nu alta.

Români în Spania

Agenție de repatrieri internaționale – Odihnă eternă pe meleagurile natale

- preluare de la locul decesului
- conservare personalizată
- întocmirea documentelor necesare
- transport internațional cu autovehicul dotat conform normelor europene
- înmormântare în România, la cerere
- program non-stop
- personal calificat, cu experiență

!!!ATENȚIE. Românii decedați de Covid 19 POT FI REPATRIAȚI în România!!!

Se lasă un întuneric timpuriu de februarie și, în lipsa soarelui, aerul se răcește, temperatura scade brusc, iar *campiștii* se refugiază în rulote. În partea de jos, în vale, dincolo de dușuri, sunt două corturi prin care se văd lumini. Au un aer de sărbătoare în cimitir.

Sofia se întoarce de la recepție cu mănunchiul de chei zăngănitoare și aproape de rulota ei aude pași pe pietriș. E Rodolfo, clientul din parcela 18, cu o farfurie de cărnuri care tocmai au sfârâit pe grătar, îi aduce și ei să guste împreună cu *el chico*. Rodolfo e un client nou, nu-l știe din alți ani, e aici de o săptămână cu familia și Sofia se întreabă ce l-a apucat să-i ofere mâncare. Se fac multe tranzacții cu farfurii în camping, dar în general între clienți vechi care se cunosc între ei sau între rezidenții permanenți, cei nou-veniți nu prea intră în jocul ăsta.

Primește politicoasă și duce mâncarea înăuntru, o transferă în altceva, și-i înapoiază farfuria bărbatului care așteaptă la marginea parcelei ei, lângă o bucată scurtă, de vreun metru, de gărduț decorativ foarte scund, găsit cine știe pe unde și înfipt în pietriș. Limita parcelei se continuă cu câteva ghivece cu flori.

Sofia începe să se frământe. De ce a fost mituită cu carne? Probabil Rodolfo va avea musafiri și vor face gălăgie și vrea s-o aibă de partea lui în caz de reclamații.

Trebuie să fie vigilentă. Tura ei s-a terminat la ora opt, dar pentru că șefii o lasă să stea gratis în camping are și rolul acesta informal de jandarm de noapte. Între opt seara și opt dimineața telefonul de la recepție e *desviat* către telefonul ei personal, trebuie să le deschidă poarta clienților întârziați, uneori și după miezul nopții, și în general să aibă grijă în afara orelor de program să nu fie haos, mai ales haos din acela care ar putea atrage autoritățile.

Robert stă chinuit într-o parte, pe pat, și se uită la ceva în telefon. Semnalul e foarte prost, *covertura*, cum zice Sofia, fiindcă la ora asta toată lumea din camping face același lucru, toți stau chirciți și înghesuiți și scrolează. Băiatul trebuie să-și scoată căștile din ureche ca să audă ce-i spune maică-sa, iar ea îi oferă farfuria cu carne – două feluri de cârnăciori și o bucată de iepure, despre care Rodolfo i-a spus Sofiei că e vânat de fratele lui, ceea ce pe ea o face mai puțin dornică să-l mănânce.

Nici Robert nu vrea iepure.

*

Când locuiau la hotelul unde a lucrat Sofia, în valea aceea pustie și în același timp foarte vie, unde pământul galben și uscat fremăta de gângănii și păsări și rozătoare toate de o culoare cu el, toate vrând să se camufleze unele într-altele, auzeau foarte des de departe sau de aproape focurile de armă ale vânătorilor. Tot timpul umbla pe acolo cineva care trăgea cu *escopeta* – acest cuvânt cu rezonanță de desen animat pentru urechile lui Robert, dar care desemna ceva aducător de moarte adevărată. Nu-ți venea să crezi ce înseamnă.

Pe atunci Sofia intrase deja în legalitate de ceva vreme, trecuseră vreo șapte ani de când plecase din țară și tot mai făcea comparații, tot se mai gândea cât

e ceasul acasă – mai punea o oră în plus când se uita la ceas –, tot compara temperaturile și vegetația și solul, fără a intui că peste un deceniu, nu mai mult, sub ochii ei, sau mai bine zis pe pielea ei, verile vor ajunge pârjolitoare în ambele extreme care alcătuiesc spațiul locuit (adică simțit, adică oarecum înțeles) de ea: sud-estul Spaniei, la Mediterana, și estul României, la un cot al Dunării.

Hotelul de la munte, care era mai degrabă o pensiune, părea bântuit de fantome, din cauza vântului, care șuiera într-un fel atât de îngrozitor, încât într-un film sau într-o carte ar fi părut o exagerare grosolană. Era de pe altă lume, una gotică, dacă o lume gotică ar fi fost posibilă atât de aproape de o mare din sud, într-o așa lumină. Clădirea cu două etaje și mansardă era plină de ferestre protejate de obloane, care în bătaia vântului gemeau pe la toate încheieturile, de parcă cineva ar fi vrut cu orice preț să zăngănească acest obiect care era hotelul. În plus, noaptea se auzeau tot felul de animale sălbatice care tușeau.

A fost prima întâlnire adevărată a Sofiei cu stihiile naturii, prima situație de conviețuire, de adaptare la ceva ce nu putea controla sub nicio formă. Câte lucruri nu erau în viață fix așa, strivitoare și de neîmblânzit, doar că nu-ți șuierau monstruos în obloane și nu-ți dădeai seama, păstrai iluzia că se întâmplă pentru că ți le-ai dorit și pentru că ai luat tu singur niște decizii.

Traiul într-un loc atât de expus la intemperii te așază unde ți-e locul, îți arată clar cât ești de mic și asta poate fi înălțător dacă nu durează mai mult de un sejur turistic.

Înainte să vină Robert în prima lui tentativă de migrație, singurul locuitor permanent al pensiunii, alături de Sofia, era câinele Bobby, un *pastor alemán* de vreo trei ani, care s-a atașat de ea imediat și cu care mergea în

plimbări pe munte, prin livada terasată de migdali sau sus de tot, printre smocuri și piatră sfărâmată și decolorată, pe culmile tocite de unde se vedea marea. Se auzeau puștile vânătorilor cu ecou în toată valea, se simțea sunetul deplasându-se, ricoșând, erau locuri perfecte pentru lecții de acustică. Păsări până atunci nevăzute zburătăceau, iar câinele se agita brusc. Părea bucuros, dar era de fapt un exces de energie venit din panică, un impuls de a se ascunde, doar că nu avea unde.

Se trezea căutând în acest peisaj ceva din Dobrogea de peste Dunăre, din Munții Măcinului, care se vedeau în zilele limpezi din orașul ei de pe malul fluviului. Știa Dealul Carapacea și Piatra Râioasă, le văzuse de câteva ori – formațiuni numite impropriu masive mamelonare, pentru că nu erau nici masive, nici rotunjite. Aveau înălțimi de o sută de metri sau un pic peste și erau rămășițe înduioșătoare ale unei epoci dramatice în istoria planetei: pe când apăreau peștii și insectele, plăcile tectonice în frecușul lor obligau munții aceștia să se încrețească și să se înalțe, pentru ca mai târziu, într-o căldură sufocantă, să fie înăbușiți de plante enorme, avide de carbon, pe lângă frunzele cărora oamenii înșiși ar fi fost niște insecte. Un trecut care începea să semene a viitor.

Diriginta ei, profesoară de geografie, era fascinată de Dobrogea. Mai târziu, gândindu-se la ea și la viața ei de femeie singură, Sofia și-a spus că trebuie să fi fost o mare realizare să iubești cu atâta pasiune ceva aflat atât de aproape și atât de la îndemână.

Într-o zi din clasa a cincea, profesoara i-a luat pe toți și i-a dus la primărie, în clădirea de pe faleză, i-a înghesuit într-o încăpere cu ferestre largi de la un etaj superior și de acolo le-a arătat munții, mameloanele zgrunțuroase și gârbovite, ascunse după ceea ce părea a fi o pădure de plop, dar care nu era decât o perdea

din trei-patru rânduri de copaci, dincolo de care se desfășura un teren arabil, vizibil clar de la ferestrele primăriei.

Micașisturi, spunea diriginta. *Gnais. Loess.* Cu autoritatea pe care i-o dădea cunoașterea și pe care niciun profesor din ziua de azi n-o mai poate recupera, fiindcă oamenii nu se mai admiră între ei după cât de multe poate înmagazina mintea lor. Sofia încă era pe atunci un copil curios în legătură cu lumea fizică, avidă de toponime și de hărți, de ilustrații și de cuvinte care i s-au înșurubat adânc în minte, pentru ca apoi, după ce avea să-și schimbe viața lăsând în urmă tot, până și propriul corp aproape, să ajungă un adult dezvrăjit, neinteresat de cuvintele noi, pentru că înțelesese deja irelevanța preciziei lor.

Forța comparații și toate halucinațiile ei erau din lumea cealaltă, cea părăsită. Din fosta ei țară.

Pe munțișorii de piatră galbenă de la Mediterana nu și-a pus niciodată problema că piscurile acelea poate aveau un nume. Îți trebuie mult timp și vecinătatea oamenilor pentru ca locurile să capete nume, iar în viața ei nomadă nu încăpea nimic din toate astea. Locul nu semăna deloc cu Dobrogea, dar i s-a întâmplat cel puțin o dată ca sus pe culme, printre smocuri uscate și cu câinele lângă ea, să-și aducă aminte de ziua aceea din clasa a cincea când a văzut munții, iar profesoara le-a spus că sunt acolo de sute de milioane de ani și de-aia sunt așa tociți. Cine i-ar numi munți? Sunt niște reziduuri.

Câteodată, dimineața, Sofia găsea în ușă iepuri morți aduși de Bobby, care era liber când nu erau turiști la pensiune și îngrădit într-un țarc de sârmă ceva mai la vale, la umbră, atunci când erau clienți. Grădinarul, om bun la toate a cărui treabă principală era să curețe piscina, care în tinerețe fusese în *guardia civil* și care-i

spusese Sofiei încă de la prima întâlnire să se ascundă sub pat dacă aude zgomote ciudate noaptea, era de părere că Bobby îi găsește morți, că e o epidemie printre iepuri sau că fermierii îi otrăvesc, dar sigur nu-i prinde câinele, fiindcă n-are cum să fie un vânător așa de bun. Sofia avea încredere în abilitățile câinelui, dar nu cunoștea limitele rasei sale, așa că nu știa până la urmă ce să creadă. Fermieri nu prea erau, livada de pe terenul hotelului era singura pe o rază mare, iar proprietarii o lăsaseră în paragină. Nu mai era irigată de mult, apa era o resursă prețioasă în regiune, costa mult și era transportată cu dificultate. Nici pensiunea nu era racordată la vreun sistem public de apă, trebuiau să cumpere periodic câte o cisternă, care era deșertată într-un rezervor inoxidabil, cu un aer SF, care sclipea în lumina soarelui și a cărui strălucire se vedea din anumite puncte de pe șosea, de parcă prin intermediul său pământenii ar fi trimis semnale în spațiul cosmic. Mesaje SOS din agonia vieții lor arse de atâta lumină.

Nici mână de lucru nu se mai găsea pentru cules migdalele, cu toate că producția de *turrón*, pe care în discuțiile pe românește Sofia îl profana numindu-l halva de migdale, era o industrie tradițională a regiunii, împânzită de făbricuțe de dulciuri.

Când banca a pus sechestru pe hotel în 2012, fiul patronului a luat câinele la el, avea un *chalet* cu o curte mare și-i putea amenaja o locuință lui Bobby într-unul dintre garaje. Câinele a scăpat de acasă în scurt timp și a dispărut, nu l-au mai găsit nici cu poliția animalelor, nu s-a mai întors niciodată, iar Sofia, auzind de întâmplare, a fost convinsă că a fugit ca s-o caute pe ea.

La scurt timp după ce s-a angajat la recepție a avut prima experiență a prafului saharian, care a intrat în camping pe poartă, ca un nor roșiatic, dens și înecăcios.

Ștergea pământul, înaintând pe alei cu viteza unui om care se grăbește și făcându-i pe rezidenți să-și ia rufele de pe sârmă și să se închidă în rulote. Era cu mult înainte ca praful saharian să ajungă ceva obișnuit și în România, unde curge din cer odată cu ploaia. Aici de obicei intră pe poartă uscat și învăluie tot, iar oamenii își țin respirația până ce norul se potolește, particulele se îngreunează și cad pe sol. În acest prim nor, spre finalul lui, când aproape se dezintegrase, i s-a părut Sofiei că-l vede pe Bobby în lungul străzii pe care se afla intrarea principală. A ieșit din recepție cu bluza ridicată peste nas, să se asigure că e totul în regulă, a ieșit și pe trotuar, iar de acolo, spre câmp, a văzut o siluetă de *pastor alemán* care părea că s-a oprit din drum și se uită în urmă, către ea. A avut o reacție ciudată, i-a făcut cu mâna. Ca și când sunetul n-ar fi putut străbate aerul și un strigăt ar fi fost zadarnic, fiindcă s-ar fi blocat în praful rămas în suspensie. Dar făcând cu mâna l-a făcut pe câine să dispară, a făcut curat în fața ochilor și pe retină. Atunci și-a dat seama că Bobby fusese o nălucă. Și că ea a prins rădăcini fără să vrea. Avea vedenii din trecut, iar trecutul era de acolo. Trecutul se mutase în Spania și o ajungea din urmă.

*

Carnea de iepure se răcește în farfurie. Poate mâine o s-o mărunțească și o s-o amestece într-o omletă sau ceva de genul acesta, va găsi o soluție să uite amândoi că e carne de iepure.

Sofia iese la chiuveta de la marginea parcelei să spele ceva și aude rumoare în partea de jos a campingului. Lumea se agită, cineva țipă scurt, apoi tace brusc, dându-și seama că nu trebuie să facă gălăgie. Se duce grăbită într-acolo.

Musafirii lui Rodolfo se frământă lângă un coș de gunoi de plastic de sub care iese fum, partea de jos a coșului e topită, miroase urât, rezidenții ies unul câte unul din rulote să vadă ce se întâmplă.

Au pus tăciunii de la grătar încă nestinși complet în coșul montat de stâlp, deși spațiile comune sunt pline de afișe cu rugămintea de a duce mereu gunoiul la tomberonul metalic din stradă. Deși clienții sunt mereu avertizați că nu au voie să facă focul în camping, pentru că zona aceasta atât de uscată și bătută de vânturi puternice e foarte vulnerabilă la incendii, un vârtej de foc poate izbucni din orice. Când a venit Rodolfo cu carnea, Sofia a fost convinsă că folosise un grătar electric, ca toată lumea.

Acum trebuie să acționeze rapid. Șefii i-au spus că în caz de urgență trebuie să-i sune mai întâi pe ei, înainte de orice altceva, salvare sau poliție sau pompieri, trebuie evaluat în câteva secunde a cui e vina pentru ce se întâmplă, care e paguba, cine plătește, ce reguli s-au încălcat. Se grăbește înapoi spre rulota ei, își târâie papucii de plastic pe pietrișul de pe alei, simte durerea în monturi, slăbiciunea în genunchi, mai ales în stângul, tremurul acela care îi dă senzația că mai are puțin și i se rupe corpul de acolo. Odată cu înaintarea în vârstă, face față tot mai greu stresului și în general oamenilor – nu mai suportă să-i mai înfrunte. Inima îi bate mai tare. Încearcă să-și aducă aminte dacă i-a informat pe clienți că nu au voie cu foc de cărbuni în camping, e ceva ce face mereu din reflex, probabil că a făcut-o, dar pur și simplu nu poate rememora momentul, nu poate izola clipa aceea când a scos pe gură informația. Avertismentul.

În parcela ei, aproape se împiedică în ghivecele de flori, se repede în *avans*, unde dă nas în nas cu Robert, care așteaptă în picioare să vadă ce se întâmplă, dar

n-are chef să iasă afară. Și, când intră pe acest teritoriu de limbă română, Sofia începe să-i înjure pe românește pe idioți, ia telefonul pe care-l lăsase în patul ei minuscul lângă pernă și-i sună pe șefi, le spune că nu e grav, dar e un pic de agitație, iar șefii – tată și fiu – care nu stau departe, ci într-un cartier de vile aflat mai jos pe coastă, mai aproape de oraș, ajung cu motocicleta în zece minute, îmbrățișați, fiul la cârmă și tatăl lipit de el, în spate.

Când ajung ei, Sofia e acolo, lângă parcela lui Rodolfo și coșul de plastic topit și scurs. Le-a aruncat clienților o privire aspră, dar nimic mai mult. Altădată s-ar fi certat cu ei, dar acum nu e în stare. Poate din cauza platoului cu carne sau poate pentru că e complicat să fii nervos și să ai autoritate când nu pronunți bine, iar ea a obosit de acest complex al ei, de cum s-a sabotat singură în ultimii douăzeci de ani poticnindu-se de limbă, când ea n-a avut de purtat aici decât conversații superficiale, pe care mai nou roboții le traduc fără probleme, cu tot cu intonație.

Toată această nesiguranță ontologică a pus-o mereu pe seama limbii, a lipsei sale de talent pentru limbi străine, dar asta – știa și ea prea bine – pentru că avea nevoie de o explicație simplă, la fel cum pentru durerile de monturi, de genunchi și de bazin își spunea că sunt de vină pietrișul din camping și papucii de plastic în care și-a petrecut ultimii zece ani. Doctorița de familie – de *cabecera*, cum se zice în spaniolă, adică tăblia patului, medicul de la capul patului, cum ar veni – îi dădea mereu analgezice și o trimitea la plimbare, deși ea simțea că problema ei e mai profundă, necesită mai multe investigații și intervenții și femeia vrea să scape de ea fiindcă nu-i place cum pronunță.

Cel mai mult Sofia își dorește s-o placă medicii și s-o creadă, dar acesta e un obiectiv pe care n-a reușit să și-l atingă.

Cine știe, totuși, dacă durerile ei de picioare n-ar fi fost aceleași dacă și-ar fi petrecut ultimii zece ani mergând pe asfalt sau pe pământ galben sau pe piatră și smocuri, cum era sus, la hotelul de la munte?

Întoarsă în rulotă, cu inima încă palpitând, îl găsește pe Robert din nou tolănit pe o parte, cu telefonul în mână.

Se așază și ea pe patul ei, cel montat în partea opusă a caravanei, în locul unde în mod normal ar avea o canapea minusculă și o masă, care se extind în așa fel încât să mai improvizeze un spațiu de dormit. Are ochii umezi, iar toată forța ei se concentrează acum pe a nu plânge în fața copilului. Așa își imaginează ea că se dovedește a fi puternică. Să nu plângă de față cu altcineva. Încă își imaginează că e un model pentru băiat.

Se sprijină cu coatele de genunchi, își susține fruntea cu podul palmelor și scoate un oftat:

— Abia aștept să se termine, spune ea.

Se bucură că nu e singură. Rulota ei, cochilia unui melc cu lipsă de calciu, străvezie și fragilă în a o proteja de lume, devine câteodată o fortăreață care o ține captivă, mai ales în astfel de momente de deznădejde. Izolarea e atunci cruntă, singurătatea apasă greu, cu toate că de afară se aude cum mișună oamenii prin camping, e suficient să te apropii un pic de băi ca să auzi mișcare, acolo tot timpul cineva face duș sau trage apa sau spală un tricou într-un lighean, acolo sunt mereu oameni și poți să te apropii de ei ca să-ți amăgești mintea că nu ești singur. Dar uneori, după o interacțiune nefericită cu ceilalți, angoasa o încremenește în rulotă, i se pare

că nimic nu are sens, viitorul nu există, iar prezentul e un moment de nesfârșită cădere.

Mai demult nu era așa, se controla mai bine, se gândește ea, uitând – din fericire – că mai demult era exact la fel.

*

Robert se ridică în capul oaselor și o privește derutat o clipă. Apoi caută în portofel, scoate o bancnotă și se duce lângă ea. Trebuie să se înghesuie, își lipește piciorul de al ei, iar această apropiere fizică are un efect chimic asupra ei, se liniștește instantaneu, simte în creier căldura umană, ca un medicament.

— Ai văzut asta? spune el.

Îi arată noua bancnotă de 20 de lei, cu Ecaterina Teodoroiu pe ea. Moartă la 23 de ani pe câmpul de luptă. Prima femeie pe o bancnotă, în tunică militară, o imagine cu o conotație cât se poate de masculină.

— Au început românii să se gândească la femei, zice Sofia zâmbind. Asta o să schimbe multe.

Apoi își aduce aminte că nu trebuie să-i fie frică de România.

Bancnota nici nu prea circulă, de fapt.

A primit-o bunicul la pensie.

Pensionarii primesc tot felul de bancnote imposibile, mereu noi, aduse direct de la mașina de bani, în general bancnote mari, enorme, pe care nu reușești niciodată să le schimbi la magazinul din cartier și trebuie să te duci cu ele tocmai la Kaufland.

— O vrei tu? zice Robert.

Ecaterina Teodoroiu are o statuie lângă fostul ei liceu, care este, de asemenea, și fostul lui liceu.

— 5 euro? zice Sofia, care a rămas în urmă cu conversia banilor, împarte mereu la 4, când ar trebui să împartă

la 5, banii românești s-au devalorizat, tot timpul când merge în țară are impresia că are mai mulți bani în portofel decât are de fapt. Și e surprinsă să descopere că totul costă ca *dincolo*, iar așa-numita recuperare a decalajului față de Europa înseamnă că România a devenit o țară foarte scumpă pentru propriii locuitori.

Primește bancnota de dragul lui Robert, care vrea s-o înveselească. Îl simte în continuare ca fiind un copil de grădiniță care vrea să fie pe placul mamei și să-i recite o poezie ca s-o încânte, dar în acest copil între timp s-a mai insinuat o persoană, una misterioasă și periculoasă, de la care te poți aștepta la orice, e adultul care îi reproșează lucruri și o ceartă, care are poveștile lui paralele despre ea și motivațiile ei, care știe mai bine pentru că e mai conectat cu lumea, iar lumea în care trăiește el i-a oferit instrumentele de a-și scoate la iveală emoțiile – niște cărări discursive deja bătute, niște cuvinte deja testate. Robert își stoarce emoțiile și trăirile și le pune pe tavă, iar asta e foarte dezarmant pentru Sofia pentru că e greu de contestat, deși i se pare că modul lui de a-și citi în suflet nu e cu mult mai precis decât cititul în cafea cu care se distra ea în tinerețe cu prietenele ei – cele mai bune dintre ele erau de fapt cele care aveau darul povestirii. Lor le ieșea mai bine. Ele păreau mai adevărate.

Ieri, băiatul i-a arătat cu o coadă de *mopa* ce exerciții face pentru spate, după ce ortopedul i-a spus că are o postură generală deficitară și l-a trimis la kinetoterapeut, care l-a trimis la podolog. Poartă în încălțăminte susținători plantari care să-i corecteze mersul format greșit în douăzeci și ceva de ani de mers, iar Sofia se gândește la propriile picioare. Copilul îi arată mișcările cu o bucurie stranie, de parcă ar dansa pentru ea și așteaptă să primească inimioare. I-a arătat și ramele ochelarilor de aproape făcuți chiar înainte de această vizită și așteaptă

ca ea să-i spună că-i vin bine. Are nevoie să fie aprobat, are nevoie să-l placă mama. Dar în același timp când ea s-a văitat de genunchi i-a zis că durerile au apărut de la vaccin, vaccinul te atacă unde ești slab, de ce l-a făcut?, el îi spusese să nu-l facă.

N-o mai iau de la capăt, i-a zis ea, care în urmă cu un an și ceva, într-o altă ceartă, după prima doză, i-a zis: *l-am făcut pentru tine.*

I-a sunat și ei excesiv de dramatic, mai ales că învățase tot de la Robert că fiecare e responsabil pentru sine și pentru deciziile sale. Nu mai era la modă dependența de alții, nici măcar nevoia de a-i avea aproape sau de a-i vedea nu mai trebuia – în numele independenței individului – numită nevoie, ci dorință.

Vaccinul îl făcuse din multe motive, de la speranța că va contribui la rezolvarea problemei la nivel global până la acela foarte concret al certificatului de vaccinare, care îi dădea posibilitatea să circule cu avionul și să meargă acasă în concediu. În sensul acesta îi spusese lui Robert că-l făcuse pentru el.

A așteptat vaccinul ca pe o promisiune divină, nu și-a pus niciodată problema că ar putea fi împotriva vaccinării, dar când a primit înștiințarea prin SMS de la centrul de sănătate local, cu cinci zile înainte de data vaccinării, a apucat-o frica. Nu era ca în România, cu îmbulzeală pe marca preferată de vaccin sau turism în comunități mici unde era surplus de doze, nu-ți puteai alege data, nu se negocia nimic, singurele decizii posibile erau dacă te duci sau nu te duci. Angajatorul era obligat să-ți dea liber, nu aveai nicio scuză. Pe grupurile de români era un haos și un zgomot teribil, trebuia să-și aducă aminte în permanență să verifice informațiile pe site-ul guvernului, ceea ce nu făcea, așa că era mai mereu

pradă disperării. Pe Facebook îi veneau în flux numai știri proaste despre efectele secundare.

Când a vorbit acasă și le-a spus de programare, Robert a sărit să nu cumva să-l facă, să nu-i treacă prin cap, sunt experimente și modificări de ADN și toate celelalte argumente care-i curgeau și ei la nesfârșit, iar ea a fost șocată nu atât de împotrivirea lui, cât de reacția violentă, pe care n-o anticipase. S-a gândit că băiatul ar putea avea rețineri, dar nu s-a gândit că au opinii atât de diferite, atât de dur exprimate, cu atâta acuzație în ton, și și-a dat seama că probabil erau acolo latente multe alte divergențe, cine știe câte, pe care ea nu le cunoaște fiindcă în ultimii douăzeci de ani momentele de criză le-au petrecut separat.

În ce-l privește pe bunic, Robert a zis că nici nu se pune problema să fie vaccinat, iar Sofia știa că bătrânul se lăsase de mult pe mâna lui, capitulase în fața tinereții, era de părere că în momente de derută globală deciziile corecte le iau tinerii, pentru că lumea le rămâne moștenire lor. Era varianta înțeleaptă și comodă de a-și pregăti retragerea.

Dintre angajații campingului, Sofia e cea mai în vârstă, așa că a fost și prima care a primit convocarea la vaccin. Ceilalți au mirosit-o că se teme.

În camping, lângă intrarea principală de sus, e un bar ținut de un portughez pe nume Gonçalo, unde se mai adună din când în când în afara orelor de program sau mai sărbătoresc câte o aniversare. Majoritatea clienților vin la bar din afara campingului, dar Gonçalo îi mai cheamă și pe cei de la recepție la câte o cola din partea casei. Câteodată stau și șefii.

În zilele de după SMS-ul cu convocarea, Sofia a stat la bar mai mult decât în toți anii de până atunci la un

loc. Voia să se sfătuiască cu toată lumea care trecea pe acolo, dar fiecare avea altă părere, iar părerile erau la fel de împrăștiate și de prost argumentate ca pe grupurile de pe rețelele de socializare. Trecea prin toate stările de spirit posibile și asta a epuizat-o emoțional rapid. S-a trezit inclusiv că-i pare rău că nu e în România, unde se poate alege marca de vaccin, în vreme ce aici Ministerul îți bagă pe gât marca greșită. Avea încredere în doctori, dar n-avea încredere în industria farma. I se părea o decizie la fel de grea ca atunci când a plecat din țară, când habar n-avea ce-o să se întâmple mai departe, dacă o să supraviețuiască sau nu, dacă o să se întoarcă cu sechele, fizice sau de altă natură – vreun accident într-o muncă pentru care nu e calificată sau vreo ștampilă în pașaport care să-i interzică să mai calce în Europa vreodată.

În cele cinci zile în care vaccinul devenise o realitate și o amenințare, drumul la centrul de sănătate din satul de care aparținea a ajuns pentru Sofia o chestiune de viață și de moarte. Era paranoică și era conștientă de asta. Singurătatea în care-și petrecuse deja atâția ani îi transformase în mod straniu relația cu sine: se putea vedea de la distanță, și uneori putea chiar să-și dea seama cu destulă precizie cât durează fiecare dintre aceste stări, în ce altceva se vor transforma și care e calea pe care se va întoarce la starea naturală a minții ei, așa cum și-o imagina ea: liniștea, adică absența fricii.

Experiența străinătății a fost pentru ea nu atât o experiență a singurătății, cât una a relației ei cu propria singurătate, cu aceste persoane generate de stările abisale și care se numeau toate Sofia. Începuse să le cunoască. Știa când vin și când o să plece.

A fost nehotărâtă până în dimineața programării. În paranoia ei, ajunsese să-și imagineze că ceilalți au făcut

între ei pariuri dacă se duce sau nu, că stau și așteaptă curioși, că o să-și frece mâinile triumfători când n-o să se ducă, așa că s-a dus. Doar ca să le arate că nu îi este frică. Și-a asumat experimentul.

O zi și o noapte după vaccin a avut febră cum nu mai avusese din copilărie, scotea flăcări pe nas ca un dragon mic și prost camuflat printre oameni. După aceea și-a revenit și a așteptat să facă tromboză, apoi a uitat că așteaptă să facă tromboză.

Robert n-a mai vorbit cu ea câteva zile, dar apoi a vorbit.

Nu le-a mai spus de a doua și a treia doză, dar l-a ascultat răbdătoare pe Robert când i se plângea că nu poate intra la mall fără certificatul de vaccinare, când îi spunea că acum înțelege cum de erau posibile regimurile totalitare. Nu-și dădea seama ce era mai obositor pentru ea în aceste conversații, faptul că simțea efortul băiatului de a se poziționa față de orice sau acela că poziționându-se dezvăluia prea mult din el, periculos de mult pentru relațiile lui?

Bunicul era și el în cadru în apelurile video ale lui Robert, era micul lor moment de familie și-i păstra caracterul ușor festiv. Robert îi dădea întâi un mesaj Sofiei s-o întrebe dacă e OK s-o sune, iar când avea încuviințarea de la ea, bunicul lua repede pieptănul și-și aranja părul rar de mătase albă, care-i înconjura chelia. Nu prea mai avea în rest momente în care să se pieptene, nu mai ieșea din curte aproape deloc.

Își scotea și proteza dentară, dacă se întâmpla s-o aibă pusă, fiindcă dinții artificiali îl făceau puțin peltic și voia ca Sofia să-l recunoască după voce, după cum spunea, de parcă fiică-sa ar fi fost un cățel.

Când vorbeau doar ei doi, Sofiei i se părea mereu că taică-su e lucid și se ține bine, stătea liniștită știind

că e în relații bune cu doctorița de familie, care locuia pe strada lor și pe care o cunoșteau de zeci de ani. De parcă o relație bună cu medicul tău te face și pe tine sănătos. Dar când suna Robert cu video, bătrânul era în fundal, neatent, incapabil să focalizeze cu privirea ecranul minuscul în care apărea fața ei, distorsionată de *covertura* slabă.

Sofia avea atunci sentimentul de rătăcire pe care și l-au transmis unul altuia de la o generație la alta, pentru că mai mult de atât n-au avut posibilitatea să-și transmită. Și taică-su era tot un rătăcit.

Români în Spania

Vă așteptăm cu drag în calle Rodolfo Salazar 25, Los Conejos, Murcia

ciorbă de burtă 6 E
sarmale cu mămăligă 7 E
3 mici + cartofi 6 E
prăjitură 3 E

La început trimitea pachetele cu Atlassib. Aveau agenție în autogara orașului spaniol, acolo emiteau bilete de autocar și tot acolo înregistrau coletele, mult prea voluminoase pentru ghereta micuță în care lucra de obicei o tânără româncă ce nu rezista prea mult. Aproape la fiecare colet al Sofiei apărea altcineva.

Mașina venea la finalul zilei să le ia și să le ducă în depozit, pentru a fi apoi expediate în țară, dar până la sfârșitul programului se adunau atât de multe, că le puneau uneori și pe hol, riscând somații din partea administratorilor autogării. Pachetele erau de obicei valize înfășurate în multă bandă adezivă, dar și obiecte mari, cum ar fi cărucioare pentru copii, biciclete sau seturi de scaune de plastic pentru terasă.

Sofia a început să trimită pachete după ce și-a scos actele. Nici nu știa ce să pună mai întâi în ele, lucruri care nu se găseau în România sau despre care rămăsese cu impresia că nu se găsesc. A început să simtă o bucurie nouă, care completa bucuria de a trimite bani. Cu cât pachetul era mai mare, cu atât sentimentul de împlinire era mai valoros.

Îi spunea lui Moșneguțu: *nu* pisez *pământul când le trimit.* Adică nu calcă pământul, adică plutește de bucurie. Și când trimitea bani la fel, simțea că nu *pisează* pământul.

Bunicul s-a bucurat la început de cadouri și i-a spus și ei – se bucurau amândoi, de fapt, și el, și băiatul, se simțeau de parcă ar fi fost dimineața de Crăciun și căutau sub brad. Această mărturisire i-a alimentat Sofiei dorința de a trimite mai mult, dar după un timp asta a devenit prea mult. Taică-său se ducea la agenția Atlassib din orașul lui, și aceea mică și înghesuită și plină de pachete până în tavan, băiatul de acolo se urca pe ele cu picioarele ca să ajungă până sus, să caute numele destinatarilor. Era camera din față a unei case vechi, aproape în paragină, dar cu tavanul foarte înalt. Aproape un monument istoric, mobilat acum doar cu rafturi metalice.

Coletele aveau etichete în culori fosforescente, separate pe țări. Cele mai multe erau din Spania și Italia.

După ce îi identifica pachetul, bătrânul îl ruga pe puști să-l ajute să-l scoată pe trotuar, unde lăsa căruciorul de butelie cu care mergea „la pachete", așa cum numea toată lumea din zonă casa respectivă. Și dispecerele de la firmele de taximetrie tot așa îl numeau. Bunicul n-a luat taxiul decât o singură dată, îi era foarte greu să dea banii pe servicii, chiar dacă îi avea. Prefera căruciorul, deși era complicat să tragă de el.

Sofia sigila cutiile cu câte o rolă întreagă de bandă adezivă, așa că la destinație trebuia folosit un cuțit bun pentru a le tăia și a le deschide. O dată, bunicul a tăiat un tricou pe care i-l trimisese băiatului și care a nimerit cumva într-un colț al cutiei. Cuțitul era prea bine ascuțit, lama prea lungă s-a dus în inima lucrurilor. I-a mărturisit peste alte două pachete că a tăiat tricoul, dar între timp Sofia nu mai știa despre ce tricou e vorba.

Apoi, după ce a distrus cu altă ocazie o cutie de cacao pură, tot așa, cu un cutter cu care atacase coletul, bătrânul și-a făcut curaj să-i spună că mai mult îl încurcă expedițiile astea.

— Avem tot ce ne trebuie, a zis el, nu te mai chinui cu ele.

După o pauză de câteva secunde, două sau trei, care au părut totuși mai multe, a continuat:

— Mai bine trimiți doar bani.

Era o scuză că-i refuză cadourile și afecțiunea și a vrut s-o asigure că au în continuare nevoie de contribuția ei, dar s-a temut că sună ca o cerșeală. Ca s-o dreagă, a mai zis:

— Te iubește tata.

Ca un fel de *bogdaproste*. Din care ea a înțeles *lasă-ne în pace*.

S-a potolit o vreme cu pachetele, dar apoi a început să trimită iar, întâi mai rar, apoi tot la fel de des. Erau de data asta alte feluri de lucruri, pe care susținea că și le trimite pentru ea. Pentru când o fi să se întoarcă. Pentru viitor.

Obiecte pentru casă, pentru bucătărie, pentru grădină. Haine de-ale ei din anii de început, când ajunsese numai piele și os, și care acum nu-i mai veneau, dar pe care nu se îndura să le arunce, deși acele măsuri mici nu erau un semn că silueta ideală e posibilă, ci o amintire cinică a chinului prin care trecuse, a muncii fizice, a încercărilor mentale manifestate prin tot felul de boli digestive. De fapt nu voia să le mai vadă niciodată. Așa că le trimitea acasă.

Unul dintre puținele lucruri care s-au ieftinit în cei douăzeci de ani petrecuți de Sofia în Spania a fost tariful pe kilogram la coletele către România. La început era foarte scump, nu-ți permiteai să trimiți orice, trebuia să te gândești dacă sunt cadouri cu adevărat valoroase. Dar în timp au apărut tot mai multe firme de transport, iar prețurile au scăzut. Agenția Atlassib s-a închis, probabil

nemaifăcând față concurenței cu coletele, deși autocarele lor opreau în continuare în autogara orașului.

Pe domnul Sebi l-a pescuit de pe grupul de Facebook „Români în Spania". A întrebat cineva de firmă de transport în regiune și au apărut imediat zeci de comentarii. El era cel mai ieftin și venea la domiciliu să preia pachetul. În România la fel, ți-l ducea la ușă.

Când a venit prima dată să ia un colet de la Sofia, a oprit duba albă în fața campingului. I-a cântărit pe loc pachetul și i-a dat o chitanță scrisă de mână. În mașină avea două butoaie cu varză murată, ultima livrare din România către Spania, după care avea să colecteze ce avea de dus înapoi în țară. Domnul Sebi era mai tânăr decât Sofia și avea un accent ardelenesc puternic.

Au început să se lungească tot mai mult la vorbă de câte ori venea să ridice câte un pachet, iar la un moment dat l-a rugat să intre cu duba în camping, în dreptul parcelei ei, să nu mai târâie cutiile până în stradă. Sebi a făcut manevrele necesare, cu viteza maximă admisă în interior, 5 kilometri pe oră, și a oprit exact la presupusa intrare în parcelă, paralel cu bucata de gard ornamental înfiptă în pietriș.

— De unde le tot scoateți, doamnă? a întrebat-o el, privind rulota și tenda, un *wonderland* al obiectelor mici și inutile și imposibil de abandonat.

— Ies la pensie! a sărit ea.

Sebi a fost printre primii cu care a vorbit despre pensie și a folosit scoaterea din sistem ca pe o scuză, deși n-ar fi trebuit, fiindcă el n-o acuza de nimic, ci era doar curios, realmente curios, ce e înăuntru și cât mai poate scoate de acolo. Era până la urmă în beneficiul lui să scoată cât mai mult și să trimită tot în țară, cum făceau atâția alții, fiindcă această forfotă de pachete era

de fapt forfota lor, neliniștea, nemulțumirea, lupta cu distanța. Frustrați că nu se puteau foi ei, migranții foiau de colo-colo pachete.

Peste o vreme, ajunsă înapoi acasă, uitându-se debusolată la mormanele de cutii și apoi la mormanele de lucruri scoase din ele, după ce Robert are să-i rupă inima cu nerozia lui cu apartamentul, se va întreba dezamăgită dacă nu cumva viața ei sau ea ca om n-ar fi meritat să-și aleagă un scop mai nobil decât aceste pachete. Va împleti dezamăgirea cu un pic de duioșie față de persoana aceea care s-a îndârjit să le împacheteze și să le trimită acasă, aproape fără să-și dea seama ce face, ca o rozătoare care își pune deoparte ghinde și apoi uită de ele și în felul acesta plantează păduri, fiind în neștiința ei o rotiță dintr-un mecanism enorm și pur. De unde să știe ea ce face? Cum se poate vedea schema largă a lumii?

Când ducea colete la Atlassib, în autogară, trebuia să se roage de vecinii cu mașină, să-și facă drum odată cu ei până în oraș, s-o lase și pe ea acolo cu bagajul. De cele mai multe ori mergea cu Ignacio, care era bucătar la spital și se mutase în camping într-o rulotă după divorț. Era și el într-o situație temporară care se lungea la nesfârșit. Avea o fată de zece ani care cânta la flaut în orchestra *colegiului*, Sofia o auzise în concerte, de două ori într-o biserică și o dată pe esplanadă, iar uneori când venea în camping la taică-su, o auzea cântând în rulotă, în partea de jos, unde sunt parcelele mici. Tot el a adus și primele *diamante* în colivii, iar când șefii au văzut că turiștii îndrăgeau chițăitul lor ca de jucării de gumă, au investit în voliera mare ce se află acum lângă recepție, lângă un măslin respectabil, care ar putea avea câteva zeci sau câteva sute de ani.

Când o ducea cu mașina cu pachetele, nu-i lua niciodată bani, iar ea, în schimb, punea o vorbă să fie păsuit cu chiria parcelei când întârzia sau îi făcea cine știe ce alt mic *favor*.

Ultimul pachet la Atlassib l-a dus cu el. Sofia a luat cutia din portbagaj și a pus-o pe căruciorul cu două roți pe care-l luase special pentru asta. Ignacio a rămas staționat în fața autogării, s-o aștepte și să se întoarcă împreună în suburbii. Doar că era coadă, erau oameni care trimiteau colete sau plicuri, alții care voiau bilete de autocar, alții care trimiteau bani. Sofia a întârziat, iar staționarea lui Ignacio s-a lungit. A apărut de nicăieri poliția și l-a amendat cu două sute de euro, o sumă enormă pentru el, dar și pentru Sofia.

S-a parcat undeva, mai departe, apoi a venit pe jos până în autogară s-o înștiințeze, iar ea s-a panicat, nu-și imagina că amenzile sunt așa mari și că poliția e așa vigilentă, deși, de la un punct încolo, tocmai asta aprecia la poliție, iar patrulele îi dădeau un sentiment de siguranță. I-a spus lui Ignacio că-i dă banii de amendă când ia salariul, iar el a spus că nu e nevoie, se descurcă, dar apoi n-a mai fost niciodată disponibil pentru nimic. Atunci când s-a instalat voliera lângă măslin și *diamantele* au început să se înmulțească amețitor, Ignacio a promis că se ocupă de ele, dar n-avea timp sau dispoziție să se ocupe mereu. După amendă, Sofia a încetat să-i mai atragă atenția, iar îngrijirea păsărilor a intrat în atribuțiile celor de la recepție, mai ales ale ei.

Acum, înainte de plecare, cu datoria încă neștearsă din minte, vrea să-i ofere ceva lui Ignacio, unul dintre puținele și valoroasele lucruri cumpărate de ea, și nu primite: aerul condiționat portabil, caloriferul electric sau paleții de sub tendă.

*

— Cum ar fi să mă ia garda acum, la final! zice Sofia și izbucnește în râs.

Tomás îi sugerează din nou că are loc în *avans* să crească trei plante de marijuana. Poate scoate o mie de euro dintr-una.

— Ce, nu-ți trebuie trei mii de euro? mai spune el.

Robert stă gânditor pe șezlongul din parcelă, cu ochelarii de soare la ochi.

Tomás a venit în vizită la Sofia, iar ea l-a silit pe băiat să stea la măsuță și să facă frumos.

— Nu e datoria mea să-ți întreţin prieteniile, a zis el, asertiv ca de fiecare dată, cum îi stă bine unui tânăr, și tot ca de fiecare dată ea nu i-a priceput revolta și l-a întrebat dacă are altceva de făcut.

— La cât m-a ajutat Tomás, stai și tu pe scaun juma' de oră, că nu mori.

Iar Robert chiar nu are de făcut nimic altceva.

Tomás e primul care s-a străduit s-o înțeleagă pe Sofia. Nu într-un mod complicat, metafizic, ci într-unul foarte concret: voia să înțeleagă ce spune chiar și atunci când ea vorbea foarte greu. O încuraja să repete și o asculta din nou și nu se dădeau bătuți. Îi reamintea pronunția corectă și pe ea asta o flata foarte tare, fiindcă o interpreta ca o grijă față de ea, pe termen lung.

Nu înțelegea de ce o place Tomás, de unde și până unde această prietenie. Crescuse într-o epocă de mare suspiciune față de străini, adică față de oameni care nu sunt membri ai familiei. Nu credea în prietenie și i-a fost greu să schimbe asta. A trebuit să se mulțumească cu puțin și nevoia a împins-o să se educe în acest sens. Și-a dat seama la un moment dat că reușita, sau mai degrabă nereușita comunicării în spaniola ei defectuoasă

nu ținea doar de ea, ci și de disponibilitatea celorlalți: să ciulească urechile, să umple golurile, să vorbească ei înșiși mai rar și mai clar pentru ca ea să poată urmări dialogul. Eșecul, acolo unde era eșec, nu era de fapt doar al ei.

S-a considerat norocoasă că a nimerit într-o zonă turistică. Unele lucruri erau mai ușor de gestionat într-un mediu marcat de comunicare spartă, în cioburi.

Tomás a fost primul la care a remarcat disponibilitatea de a asculta cu răbdare și a fost copleșită. Dar a remarcat-o târziu, după ce plecase din casa mamei lui, unde fusese *internă*.

S-a trezit pur și simplu într-o zi, după ce el i-a adus o sacoșă de portocale de la livada lui frate-său, că acesta e un prieten. Era obișnuită ca oamenii să aștepte mereu ceva la schimb atunci când sunt generoși și nu înțelegea ce așteaptă el, dar avea atât de puțină afecțiune și apreciere în viața ei, încât și-a zis: *primesc! primesc orice!*

Se simțea ciudat față de soția lui, Mercedes, nu voia ca femeia să intre la bănuieli, așa că de fiecare dată când el o ajuta – uneori cu mașina, alteori aducându-i chestii de la câmp – se grăbea să trimită ceva pentru Mercedes: o prăjitură făcută de ea sau să împartă cadourile de la clienți, vreun ulei de măsline presat la rece sau vreun vin bun.

Tomás le spune că de mulți ani are și el fantezia asta, împreună cu frate-său, să planteze trei fire de marijuana la câmp, două pentru ei și unul pentru iepuri.

Sofia râde când aude de această generozitate. Tomás are pușcă și merge la vânătoare de iepuri, uneori chiar în curtea lui de lângă camping mai împușcă guguștiuci și bagă în sperieți pe toată lumea cu zgomotul, iar din pinii foarte înalți pe care îi are la stradă și unde e mereu larmă de păsăret zburătăcește toată lumea năucă.

Dar trebuie să le dea iepurilor partea leului.

— Vorbesc serios, zice Tomás.

Oare de ce e prietenul ei?

Poate pentru că a fost ultima persoană care a îngrijit-o pe mama lui înainte să moară. Sau pentru că a avut și el experiența străinătății și cine știe cum o fi fost. Tomás a muncit zece ani în Franța, când era foarte tânăr, într-o fabrică de pantofi. Apoi, pe la 30, după moartea lui Franco, a revenit acasă. Îi mai povestește Sofiei din când în când și din copilărie, de câtă muncă fizică a fost nevoit să facă, de cât de norocos a fost să aibă oase bune și încheieturi rezistente, fiindcă altfel nu știe cum ar fi scos-o la capăt. Uneori lipsea de la școală ca să muncească la câmp, îi zicea el Sofiei. Îi mai zicea și de taică-său și i se înroșeau ochii, iar Sofia nu pricepea prea bine și nici nu-l punea să repete, fiindcă ea avea relația ei specială cu plânsul, al ei sau al altuia – plânsul era un monstru al tristeții care nu trebuia zgândărit. Poveștile de după întoarcerea în Spania nu-l mai emoționau atât de tare, așa că Sofia se întreba dacă nu cumva emoțiile acelea era stârnite pur și simplu de nostalgia tinereții și nu de greutăți, pentru că greutăți a tot avut și după aceea. Dacă lacrimile nu se refereau cumva la speranțe neîmplinite sau visuri neduse până la capăt sau pierderi sau farse ale vieții.

Români în Spania

Dacă sunt pensionat în Spania, am dreptul la medic în România? Mulțumesc.

da, dar trebuie card sanitar de România

dacă vă scoateți tarjeta europeană, aveți dreptul

în România nu poți decât cu șpagă, nu contează unde ai ieșit la pensie

carnetul european servește numai la urgențe, nu poți să ai din ambele țări, tu decizi pe care o păstrezi!

dacă nu ai medic de familie în România, poți doar la privat

doar dacă ești cetățean român

cel mai bine e să nu ai nevoie!

în România de moment nu se ia în considerare tarjeta europea, eu am căzut în România și m-am operat la privat

poți cere detalii la o casă de asigurări internaționale

în România cu șpagă merge orice!

doar urgențe

în România e bine dacă ești sănătos, dacă te-ai îmbolnăvit ești mort

eu în vacanță am medic de familie în România

în România până ajungi la doctor treci pe la portar, femeie de serviciu, asistentă... îți trebuie o pensie pentru o consultă

poți plăti la sănătate și în România, au dat o lege, e vreo 50 de euro pe lună

unde ai domiciliu?

dacă vrei fără șpagă te duci la privat

După plecarea lui Tomás, Sofia îi spune lui Robert că primul lucru pe care vrea să-l facă la pensie e să fumeze iarbă. N-a încercat niciodată. Nu neapărat pentru că ar fi fost ilegal, ci pentru că era scumpă, prefera să economisească banii, și, în plus, se temea că o să-i amorțească mintea, o să-i degradeze creierul, iar ea avea nevoie să fie vigilentă. Să fie capabilă de vigilența sporită a omului singur.

Îl roagă să facă el rost de ceva bun. Știe că el știe de unde. Îi spune că decontează ea.

— Vin la tine și fumăm împreună, îi spune veselă, ca și când i-ar anunța un plan de vacanță.

El își scoate ochelarii de soare, pe care în timpul vizitei lui Tomás nu a binevoit să și-i dea jos. Dar în lumina aia, toată lumea are ochelari de soare, nu e un semn de lipsă de politețe. Robert îi dă jos și, cu toate că e trecut de prânz, are în continuare ochii umflați de somn, fiindcă astă-noapte a venit din nou foarte târziu în rulotă.

— Da, de fapt... Faza e că m-am mutat la bunicul de tot, începe el.

Iar Sofia se îngrijorează brusc să nu cumva să fie vreo problemă cu taică-su.

— Faza e că nu mai am apartamentul, zice băiatul.

*

A doua zi dimineață, pe toate canalele se anunță invazia Ucrainei de către Rusia. Mâine, 25 februarie, Robert are bilet de avion să se întoarcă acasă.

Sofia vrea să scape de el, n-a putut dormi de furie, dar în același timp nu vrea să-l trimită acolo. Cine știe ce se poate întâmpla, orașul lor e aproape de granița de est a țării.

Robert a avut măcar bunul-simț să nu doarmă în rulotă. A umblat cine știe pe unde.

Bunicul o liniștește la telefon că atacul e probabil doar o acțiune de intimidare, în câteva zile o să treacă. Dar în legătură cu Robert, cu întoarcerea lui din vacanță, care acum pare mult mai mult decât atât, nu știe ce să-i spună. Mormăie ceva despre armată, *ar fi oribil să ți-l ia în armată*, zice el totuși, semn că se gândește că probabil n-o să treacă în câteva zile. Îi spune chiar așa, *să ți-l ia*. Sau o fi spus *să ni-l ia*?

Mai oribil decât să i-l ia statul în armată ar fi să se ducă el acolo de bunăvoie. Din vreun ideal de libertate sau pentru bani, cum a fost fiul lui Cati în Irak, de i-a băgat pe toți în boală.

Robert a fost la două proteste anti-mască în timpul pandemiei, la unul dintre ele chiar într-o perioadă când era și ea acasă în concediu. De celălalt i-a povestit el mai târziu. A îmbrâncit un jandarm și a luat o amendă, de care bunicul nu știe nimic. Dacă n-ar fi fost amenda, decontată de ea, poate n-ar fi aflat nici Sofia.

Bunicul trebuie protejat – măcar cu atâta lucru sunt de acord amândoi – pentru că are o spaimă ancestrală de autorități, spaimă cu care i-a crescut pe amândoi, și pe Sofia, și pe băiat, în acea logică a capului plecat, netăiat de sabie. Facturile la utilități sunt pentru el tot

o manifestare a autorității, neplata lor o sfidare a statului, deși companiile respective nu mai sunt ale statului de vreo două sau trei decenii. Orice hârtie care vine în poștă îi creează neliniște din secunda în care o vede, prin gemulețul cutiei poștale montate în poartă. Iar în cazul facturilor transferate pe e-mail, Robert trebuie să-i printeze de fiecare dată dovada plății, pentru ca el să le poată așeza frumos, cronologic, în cutiile de pantofi de pe șifonier, unde-și depozitează relația cu forțele nevăzute care-i guvernează viața.

Inclusiv împotriva acestei supuneri moștenite se răzvrătește Robert când îmbrâncește jandarmul. Cu libertatea celui care știe că are cine plăti amenda. Răcnește împotriva măștii sanitare, fiindcă maică-sa n-o să-l abandoneze forțelor nevăzute ale statului, vinovăția ei lucrează în favoarea lui, îl ajută să fie anarhist, să-și exprime tinerețea.

Sofia e la birou după-amiază și-l lasă singur în rulotă, să-și facă bagajul. Oamenii din camping, cu geografia lor precară, se trezesc acum că România e vecină cu războiul și încep să pună paie pe foc:

— Cum de-i dai drumul să plece înapoi? întreabă Mathilde, mai mult prin semne.

— Tatăl tău e bine, se aud bombele pe acolo? întreabă Valérie.

Pentru ea e un preaplin de emoții. Dar predomină furia. Pe el, pe imprudența lui în legătură cu economiile ei de douăzeci de ani, bani puși la un loc cu atâta chibzuință și atâta disciplină, că i se face rău când se gândește.

Băiatul a vândut apartamentul, a investit banii în acțiuni chiar înainte de pandemie, i-a pierdut repede. Atât de repede pe cât spera să-i înmulțească. S-a luat după prietenii lui, care se lăudau că au făcut bani din

criptomonede, care se apucaseră și ei să joace la bursă, de parcă era un simplu joc video.

Pe unul dintre băieți îl cunoaște și Sofia și e într-adevăr bogat. E dintr-o familie care în sărăcia aia de oraș reușește să facă bani de întors cu lopata. Afacerile cresc ca ciupercile: terenuri agricole, sere, moară, lanț de brutării. Firmă de agrement specializată în pescuit și vânătoare. Dar mai ales vânătoare. Aproape toți din familie dețin arme. Sunt genul de oameni care-și cumpără prieteni. Sau mai bine zis își cumpără anturaj. Sofia nu și-a dat seama până acum că Robert era atât de apropiat de fiul cel mic al clanului și că se putea lăsa influențat de el.

Când l-a întrebat ieri de ce a făcut una ca asta și a invocat munca ei, Robert i-a zis că el nu vrea să se mai ducă niciodată la lucru, nu vrea să fie sclav.

Era dezvrăjit de tot ce i-ar putea aduce munca.

— Munca urâțește sufletul, i-a zis Sofiei, dar i-a zis pe banii ei.

Iar ea și-a adus aminte din nou de copilăria lui, de momentele acelea când spunea prima oară câte un cuvânt ciudat și ea se întreba de unde l-o fi pescuit.

Odată, Moșneguțu i-a arătat un desen din clasa a doua, păstrat bine peste ani, desen pe care băiatul scrisese cu litere de tipar: PRIETENIA ESTE ATUNCI CÂND NU EȘTI SINGUR ȘI PLÂNGI ÎN PERNĂ. Învățătoarea îi pusese să deseneze prietenia. Dar el de unde știa de plâns în pernă, de unde i-au venit cuvintele astea?

Acum, furia Sofiei e atât de mare, încât n-o mai calmează nimic. Acest clocot interior nu poate fi acoperit nici de zgomotul valurilor, în momentul ei pe nisip, nici de grija enormă provocată de situația de acasă, venită atât de brusc peste ea. E atât de departe, a pierdut de mult șirul știrilor din România. Pandemia a acaparat

toată atenția în ultimii doi ani, iar subiectul fierbinte peste tot a fost vaccinarea.

Și pentru că nu mai poate ține în frâu furia, deci tot dintr-o neputință, își dă singură dezlegare să trăiască – măcar o dată în viață – în acord cu emoțiile ei. Își dă permisiunea să-și consume furia față de Robert.

Îl detestă.

Idiotul.

Tot ce vrea acum e să-l vadă urcat în avion.

Români în Spania

Execut forme prăjituri, nuci, coşuleţ, sărăţea, fagure.
Aluminiu cu fontă, nu se lipesc. Mesaj privat.

Are impresia că apartamentul lui Robert a fost agoniseala ei de o viață, dar în furtuna de emoții care a cuprins-o după ce a aflat de acest incredibil act de trădare din partea băiatului reușește uneori să facă puțină liniște și să-și aducă aminte cu luciditate momentul în care a început să pună deoparte, momentul în care apartamentul s-a înșurubat ca o iluzie, momentul în care a devenit fezabil, momentul în care a început să caute și – cel mai dificil dintre toate – momentul riscant în care a dat banii. Se temea de posibile vicii ascunse ale clădirii, de vecini scandalagii, de instalații care vor da pe afară de dejecții, de tot felul de nenorociri care veneau din măruntaiele imobilului, imposibil de detectat la vizionare. Nici prin cap nu i-a dat că-și va pierde în scurt timp investiția în cu totul alt fel.

Toate aceste borne pe care le-a depășit, toate etapele economisirii fuzionează acum și se simplifică în mod dramatic: ea a avut un țel și Robert l-a spulberat. Dar adevărul e că nu pentru apartament a plecat. A plecat pentru cheltuielile zilnice. Pentru linia de plutire. Primii zece ani au fost despre asta.

Apoi, odată cu angajarea în camping, unde nu plătea cazare, pe lângă ce le trimitea de cheltuială băieților, a început să și pună deoparte. Mai întâi pentru o mașină, refuzată repede de Robert după eșecul la școala de

șoferi. Fie înțelesese repede că n-ar fi bun la condus, fie orgoliul îl împiedicase să persevereze, căci pentru perseverență, credea Sofia, e nevoie de modestie. Mașina a devenit apoi posibilitatea unei garsoniere, ba chiar a unui apartament, ceea ce s-a și întâmplat într-un târziu, într-un concediu de o lună, în care n-a făcut decât să caute anunțuri și să umble pe la vizionări, mai mult singură. Când a ieșit cu Robert de la notar, după ce au făcut actele de vânzare-cumpărare și au primit cele două rânduri de chei de la moștenitorii fostului proprietar, Sofia a fost mândră de ea cum nu mai fusese niciodată. Nu mai *pisa* pământul de fericire. Simțea că făcuse ceva cu mâinile, de parcă ea singură construise nu doar cele două camere ale apartamentului, ci tot blocul. Când au ieșit de la notar au mâncat în oraș, să *celebreze*, apoi acasă a picat ruptă de oboseală, ca după un efort fizic.

Nu doar apartamentul îl pierduse Robert, nu doar banii atât de meticulos puși deoparte, ci îi anihilase acel sentiment de mândrie, că ridicase ea singură, cu mâinile goale, o casă.

*

— Mă ține în frig, îi zice Moșneguțu, într-un apel video în care este singur.

E luna martie și a fulguit un pic, prima dată în această iarnă, care teoretic a și trecut.

Locuința e veche, din chirpici, făcută direct pe pământ. În pereți urcă și coboară umezeala, în funcție de vreme. Într-una dintre camere, plafonul a făcut o burtă. O așteaptă pe ea să rezolve.

Să vină cu bani, să repare tot. Doar că ea nu mai are bani. Casele tradiționale se repară greu, necesită operațiuni anevoioase și costisitoare și nu se mai găsesc meșteri.

Casele vechi trebuie lăsate să se dărâme, așa o sfătuiește toată lumea când aduce vorba despre viitorul ei. Ea-și ține curajul. La o adică, fac rost de o rulotă și o pun în curte, își zice.

— Ai termostat în cameră, îi spune ea bătrânului.

Hay termostat gândește, cu acel impersonal *există, se află*, care transplantat în română dă un verb al posesiei, aproape la imperativ. Îl ai, folosește-l!

Taică-su pare că acum aude prima dată de termostat. Îl vede cum întoarce capul și se uită după el prin cameră.

— Dincolo, unde dormi matale, spune ea. Du-te și uită-te cât arată.

— Lasă că-l găsesc eu, spune el resemnat.

— Du-te acum că vreau și eu să știu. Să vezi ce-i fac, zice ea. Cum să te țină în frig?

Moșneguțu se ridică de pe scaun și se duce în încăperea unde doarme el. Camera video e pornită, iar din felul în care ține telefonul, Sofia își dă seama că pe hol nu e covor.

— Unde e covorul? întreabă ea, de undeva de la nivelul coapsei bătrânului, dar el nu aude.

Vigilentă, ca de obicei, când vine vorba de mersul lucrurilor de acasă.

Robert i-a spus mai demult că n-are voie să mute mobile prin casă și nici măcar să facă ordine atunci când vine în concediu, fiindcă după ce face ea ordine nu mai găsește nimeni nimic. I-a zis că face militărie timp de o lună și după aia pleacă și mai vine la anul, și-i lasă bulversați, iar ea a spus:

— Mă implic și eu cum pot.

— Mai bine nu te mai implica, a răspuns el. Tu nu locuiești aici.

Bătrânul se uită la termostat și zice că arată 22 de grade.

— E foarte bine, zice Sofia. Doar nu vrei să stai despuiat prin casă.

El are nevoie de timp să proceseze ceva, poate temperatura sau cuvântul „despuiat“ sau identitatea persoanei care-i vorbește din telefon.

Are tot mai multe momente în care se pierde, dar Sofia e martoră la foarte puține dintre ele, așa încât pentru ea sunt neglijabile deocamdată. Cine nu se zăpăcește, până la urmă?

— De ce nu *hay* covor în hol? întreabă ea din nou și atunci bătrânul se reconectează cu mintea la discuție și-i spune senin, ușor amuzat:

— Îl punem numai când vii tu.

*

Mathilde a fost la duș, a rugat-o pe Clara s-o lase să întindă prosopul la uscat pe sârma ei. Iese din camping pe poarta de sus, de la intrarea principală, îi mulțumește Sofiei și-i spune că mai încolo merge din nou la cimitir să ducă mâncare pentru pisici. Vine și ea?

În mână are o mască textilă, cu imprimeu floral, cusută de Inés din parcela 28, pasionată de *manualidades*. A spălat-o cu gel de duș, împreună cu alte piese mici pe care le poartă și pe care le va întinde pe un prosop, în dubița ei. Masca e încă obligatorie în interior, așa că toată lumea își poartă conversațiile în aer liber, iar campingul e numai bun pentru așa ceva.

Sofia aștepta momentul să fie invitată la cimitir.

Are o pungă cu boabe luate special pentru a intra în grațiile diverșilor clienți cu *mascote*. Când avea nevoie de mașina lui Ignacio, de exemplu, era mai întâi prietenoasă cu Wanda, pisica lui. După momentul cu amenda pentru parcare, după care relația lor s-a rupt iremediabil,

Sofia a mai fost amabilă cu Wanda o vreme, apoi a lăsat-o baltă.

Acum s-a pregătit foarte bine pentru seara asta.

Când închide recepția, e deja întuneric de-a binelea. Sofia își ia ofrandele și iese în fața campingului, unde Mathilde o așteaptă cu motorul pornit și demarează încet, cu viteza adecvată pentru străduțele minuscule.

Drumul la cimitir, cu mâncarea pentru pisicile fără stăpân, e momentul în care Sofia află informații utile despre clienți. Acum e frământată de petrecerea lui Baptiste de mâine, împlinește 80 de ani și face masă mare în camping. A fost și ea invitată și ieri a dezinvitat-o, i-a spus la obraz să nu mai vină, cu o directețe care la ea acasă ar fi fost de neconceput. Însă nu i-a dat nicio explicație și Sofia moare, pur și simplu moare să afle de ce. A luat pentru pisicile din cimitir două feluri de boabe și mai multe pliculețe, Mathilde ar face bine să fie generoasă cu informațiile.

Mathilde o ia la stânga, se afundă în cartierul de vile, pe care trebuie să-l străbată până la drumul național, apoi s-o ia în direcția opusă mării, până la satul unde se află acest cimitir nou. Drumul cu mașina durează vreo douăzeci de minute, timp suficient pentru actualizarea informațiilor din camping, iar Mathilde nu așteaptă deloc, după primul viraj la dreapta, ieșită de pe strada cu campingul, începe deja să vorbească și vorbește fix despre petrecerea lui Baptiste.

Vorbește în franceză amestecată cu puțină spaniolă, dar Sofia se prinde imediat ce s-a întâmplat.

— Didier, zice Mathilde. *Il te supporte pas.*

Didier e un fost client care s-a mutat din camping, cel mai probabil din cauza Sofiei. Se vedea cu Céleste, a cărei mamă, Bernadette, avea un apartament în prima

linie de plajă, un pic mai spre oraș, în sud. După ce a ieșit la pensie, Bernadette s-a mutat în Spania, iar fiică-sa, care avea vreo cincizeci de ani, venea în vizite lungi, stătea mai mult de jumătate de an pe acolo și se combinase cu acest Didier, care locuia într-un cort în „El Titi". Când Céleste pleca în Franța, Didier aducea altă femeie în cort. Sofia, care observa tot ce mișcă, se oftica pe Didier că-și face de cap. Într-o dimineață, coborând spre plajă, a văzut-o pe Bernadette la un bar, își bea singură cafeaua și se uita la oameni. A invitat-o să i se alăture și Sofia s-a așezat lângă ea, au mai stat un pic de vorbă, iar Sofia nu s-a putut abține și i-a spus de Didier, că o înșală pe Céleste. S-a gândit că le face un pustiu de bine.

Dar această explicație și-a dat-o un pic mai târziu.

Bernadette s-a simțit imediat jignită. I-a spus Sofiei că știe, i-au raportat și alți vecini. Și știe și Céleste, nu-i nicio problemă, e consfințit, Céleste și Didier sunt într-o relație deschisă.

Sofiei i-a fost greu să cuprindă cu mintea această stare de lucruri. Credea că relațiile deschise sunt pentru tineri cu succes social. Didier era un pensionar care locuia într-un cort și oricum Céleste era mult mai tânără decât el, dar cine știe de câte ori auzise Bernadette aceste comentarii binevoitoare la adresa fiică-sii și cum își alesese ea cuvintele de dat la schimb.

La scurt timp după aceea, Didier a plecat din „El Titi" și a fost văzut instalat într-un alt camping în apropiere.

Sofia își făcuse iluzii că lui Baptiste îi pasă de prezența ei la aniversare. Mâine o să se adune iar un cârd de francezi în camping și o să joace *petancă* pe jumate de cărare, o să ajungă până în fața parcelei Sofiei, cum fac de obicei. Nu mai suportă zgomotul bilelor pe pietriș, vocile lor, limba imposibil de descifrat când vorbesc

între ei și felul în care se simte prizonieră în propria locuință atunci când se întind ei cu *petanca* pe cărare, fiindcă dacă vrea să iasă dă nas în nas cu ei. Ar trebui ori să plece de acasă jumătate de zi, ori să stea sechestrată în interior, fiindcă n-ar putea da ochii cu mesenii după ce i s-a spus să nu mai vină. Dar asta ar însemna să facă pipi la găleată, ca Lourdes.

— Nu știam că e așa prieten cu Didier, îi zice Sofia lui Mathilde, gândindu-se cum a fost dată la schimb.

Mathilde se pregătește să iasă pe șoseaua națională, se uită cu atenție în stânga, se apleacă peste volan.

— A, dar nu e, zice ea.

*

Sofia vrea să devină o persoană solară. Prin asta înțelegând că dacă nu-și mai expune rănile și nu le pune în cuvinte, nu le mai simte. O metodă la fel de bună ca oricare alta, își zice ea.

Mai mult, uitându-se în urmă, simte cum i se infiltrează în minte această poveste a propriului parcurs: parcă-parcă a avut un plan de viață.

Mâine are programare la INSS, să-și depună actele pentru pensie, și nu se poate duce decât cu sufletul împăcat. Cam cum ți se cere să te duci la spovedanie împăcat cu toată lumea, adică necertat.

A fost un plan, își zice. Haosul a fost stăpânit. Energia a fost canalizată înspre ceva. Înspre forțele nevăzute ale statului, care acum îi vor da o pensie. O jumătate de viață de supunere aici, combinată cu jumătate de viață de supunere dincolo au dat în sfârșit aceste roade.

Ar vrea totuși s-o însoțească un vorbitor nativ, are nevoia aceasta eternă de un sponsor, în sensul de garant.

Teresa e plecată la fiică-sa, cea din Danemarca sau poate cea din Germania, iar Ignacio o evită în continuare

de când cu amenda. De atâta timp lui încă nu i-a trecut. Sofia nu s-a încumetat să-i ofere aerul condiționat cumpărat din banii ei.

S-a făcut aprilie și aerul condiționat e deja vital.

Vara trecută a fost prima dată în viața ei când a suferit de căldură într-un mod cât se poate de concret. De câte ori se uita în oglindă avea fața roșie, sfârșită. Își simțea răsuflarea încinsă, corpul umflat, sânii o dureau ca la ciclu, o durere pe care o uitase. Păreau plini, de parcă ar fi stat laptele să țâșnească din ei, dar erau doar venele umflate.

Din aprilie și până prin octombrie, toată regiunea era dependentă de aer condiționat, dar în căsuța de lemn în care aveau recepția nu exista o astfel de instalație. Transpirația de pe frunte îi curgea în ochi. Picăturile de deasupra buzelor și le aduna cu limba și i se părea întotdeauna periculos cât de sărate erau. La recepție stătea cu fața în bătaia ventilatorului, iar în rulotă cu fața în bătaia aerului condiționat. În mijloacele de transport și în magazine căuta adierea aparatelor, care o făcea să se simtă în siguranță.

A avut nevoie de mult timp la început să se acomodeze cu căldura și cu mijloacele de a-i supraviețui. Cu migrenele provocate de alternanța cald-frig, de felul în care îți îngheață capul în tramvai. Dar a ajuns să-i placă foarte mult să-i înghețe capul.

Păsările stăteau cu ciocurile căscate, iar cicadele, pe care ea le numea greieri, se instalau foarte aproape de tine, oriunde te-ai fi aflat. Mai bine de jumătate de an era anotimpul insectelor mari și periculoase, toate voiau să înțepe, voiau sânge de om, furnici, țânțari, toate neamurile celor care produc stridulații, gândaci atrași de mirosul fetid al gunoiului în căldură. Aerul condiționat

părea că o ține la distanță de toate. În aer condiționat natura putea fi negată.

Noaptea nu-l ținea pornit în rulotă pentru că n-ar fi putut dormi din cauza zgomotului, iar anul trecut a fost primul an cu nopți în care s-a trezit sufocată, cu greutate în piept și respirație scurtă. S-a gândit că în România e mai bine pe timpul verii. Și apoi s-a gândit mai departe, când va veni exodul spre nord și și-a dorit să n-apuce acele zile de pribegie. N-ar vrea să înceapă din timpul vieții ei. N-ar mai face față la încă o migrație.

Are la congelator sticle de plastic cu *gazpacho*, scoate una și și-o ține la ceafă, să se răcorească. Își dă seama că nu mai poate petrece încă o vară aici. Nu în condițiile în care locuiește și muncește ea, oricum. Și după luni întregi de ezitare, după teama reîntoarcerii, a confruntării cu locul ei natal, după douăzeci de ani de relații la telefon care vor trebui reconfigurate, ceva cât se poate de fizic îi spune că nu mai poate sta aici și în sfârșit se bucură. Se bucură că scapă. Că va da timpul înapoi către tinerețe și către o climă mai blândă cu oamenii. De parcă i-ar fi făcut cineva tunel pe sub autostradă, după ce construcția autostrăzii o blocase într-un loc unde ajunsese accidental.

Români în Spania

Știți cumva unde e Biserica Ortodoxă Spaniolă? Slujba e în castellano? Mulțumesc!

spaniolii sunt catolici, n-am auzit de așa ceva.

în ce zonă?

în Madrid e lângă metrou 12 de Octubre, 200 de metri.

există și în Tenerife, se spune Tatăl nostru în castellano, restul în română.

ortodoxă spaniolă?? ei sunt catolici.

e una în San Demetrio, dar slujba e în greacă, acolo merge Reina Sofia

e biserică ortodoxă în Barcelona, slujba se ține în castellană, catalană, rusă și română, depinde câți vin. preotul e din Catalunya.

ești dusă cu pluta.

uită-te pe internet la obispo ortodoxo.

ei sunt catolici, n-ai văzut că au statui, cu Isus, Maria, Iosif...?

ortodoxă e doar română și rusă, din câte știu eu.

la Madrid sunt mulți preoți români.

în Coruña slujba se ține în castellano, fac și nunți și botezuri în castellano.

n-am auzit de spanioli ortodocși, sunt aici de 18 ani.

Acum două luni, când a fost Robert în vizită, i-a făcut un plan turistic pe care n-a putut să-l respecte nici pe jumătate. A vrut să-l ducă la fabrica de ciocolată, unde se făceau tururi ghidate de două ori pe zi, o dată în spaniolă și o dată în engleză, a vrut să-l ducă la castelul medieval care veghează orașul de pe stânca de la malul mării și în alte locuri aflate atât de aproape, încât unele se vedeau din tramvai și unde nu numai că nu apucase să meargă cu el niciodată, dar nici măcar ea singură nu fusese. Și acum mai are foarte puțin timp la dispoziție și, după ce a fost atâția ani în slujba turiștilor, intră ea însăși în frenezia turistului obsedat să bifeze pe listă absolut tot.

Începe să-și calculeze timpul liber la milimetru.

Undele războiului din Ucraina ajung către marginea continentului sub forma scumpirilor de carburanți, peste alte scumpiri dinainte, prețurile cresc în magazine, dar sunt în continuare mai mici decât în România. Autoritățile ieftinesc foarte mult transportul public, ajută oamenii să se deplaseze.

Sofia se încadrează acum, după 65 de ani, în categoria „Gent Major“, iar abonamentul la tramvai costă câțiva euro pe lună, pe toate liniile, care împânzesc regiunea. Își petrece orele libere în tramvai, unde îi îngheață capul de la aerul condiționat care bate de sus. Se luptă pentru

scaun pe partea de unde se vede marea. A devenit una dintre acele persoane. Dar nu pentru că se plictisește teribil acasă, ci pentru că e avidă să înmagazineze tot. Să-și fixeze aceste imagini, să le ia cu ea în țară.

Se duce la castelul medieval și urcă cu liftul prin burta muntelui până sus, în ruina bine întreținută a cetății. Se văd frumos ambarcațiunile din port și clubul de sporturi nautice din apropiere. Vântul bate puternic, face mult zgomot. Pescărușii planează aproape de oameni, doar foarte puțin în afara zidurilor. Stau nemișcați pe curenți, cu aripile desfăcute, și vânează sendvișuri. La înălțimea asta își dă seama cât sunt de mari, aproape cât gâștele. Și ei vor să înțepe. Și ei par periculoși.

În altă zi se duce la fabrica de ciocolată, la turul în engleză. Dacă o va întreba cineva de unde este, va spune că din Olanda, dar n-o întreabă nimeni. Mai demult, în primele săptămâni după ce s-a angajat la hotel, un pastor olandez lungit pe șezlong la piscină, într-un șort de baie, a întrebat-o de unde este. Când i-a zis de România el a comentat ceva despre țările sărace și ea, într-o franceză la fel de precară precum îi era atunci și spaniola – pentru că se înțelegea cu el în franceză –, i-a spus din reflex, ca să se apere, *avem tot ce ne trebuie*. Iar pastorul a zis că asta spun de obicei săracii.

Ea s-a întors și a plecat țâfnoasă și apoi s-a temut tot restul sejurului că respectivul o va reclama că a fost nepoliticoasă. Că s-a întors și a plecat brusc, fără să-i zâmbească. S-a temut de nota proastă pe Booking, eterna sabie atârnată deasupra capului.

A fost prima și singura dată în douăzeci de ani când cineva a numit-o săracă. Nu se simțea așa, se simțea strâmtorată, de ce să-l mânie pe Dumnezeu?, iar strâmtoarea a fost mereu ceva temporar în mintea ei, la fel ca situația locativă, ca locurile de muncă sau ca prieteniile

efemere, mai ales după ce s-a mutat în camping. Dacă i s-ar fi cerut să gândească prin prisma sărăciei, ar fi zis că mai degrabă sărăcia venea din cât de volatil era totul. Din cât de imposibil era de păstrat ceva, orice. Locuri, oameni, sentimentul de sănătate pe care ți-l dau banii.

Avea părul șaten deschis și după ce a încărunțit a început să și-l vopsească într-o culoare și mai deschisă. Dimineața își făcea toaleta la baia comună și, oricât ar fi fost de somnoroasă, era mereu vigilentă cu clientele care ieșeau de la duș, se uita în urma lor dacă au șters cu *mopa* pe jos, așa cum le rugau afișele în multe limbi lipite în interiorul cabinelor, și în caz contrar nu se jena să strige după ele. Când era liberă era mai amabilă decât în timpul programului, le ruga frumos. Însă în timpul serviciului chiar striga uneori *n-ai uitat ceva?*, recunoscătoare că în această limbă prietenoasă lumea nu are așteptarea adresării politicoase, pe care n-a stăpânit-o niciodată. Totul era la per tu.

Se uita în oglindă deci, își pieptăna părul și câteodată, când se simțea frumoasă, îi venea următorul gând: *aș fi putut și eu să fiu din Olanda.* Atâta vreme cât ținea gura închisă și nu-i ieșea la iveală accentul de vampir din Est, putea fi de oriunde și-ar fi dorit.

Fabrica de ciocolată din orașul vesel e o afacere de familie care a tot crescut. A fost la început *cineva și fiii*, apoi *și nepoții.* Sofia nu înțelege mai nimic din turul în engleză, dar ghida e zâmbitoare, iar la final îi repetă în spaniolă secretul ciocolatei: o cacao bună, dintr-o junglă anume. Fabrica e complet automatizată. Din galeria de sus, pe unde trec vizitatorii, nu se vede printre mașinării niciun om, niciun vas deschis în care să curgă râuri de ciocolată, doar benzi transportoare și utilaje care stivuiesc produsul gata ambalat, în lumină de neon și zgomot de motoare. Lui Robert nu i-ar fi plăcut, se

gândește Sofia, e ușurată că nu l-a târât până aici, ea își imagina *Charlie și fabrica de ciocolată*, și-l imagina pe el ca Charlie, apoi și-a amintit repede că e un adult în toată firea cu opinii despre epidemii și războaie, care a împins un jandarm la primărie ca să nu poarte mască și imediat după asta și-a amintit că e furioasă pe el pentru prostia pe care a făcut-o cu apartamentul.

*

La ieșirea din fabrică e magazinul, plin cu toată gama de produse, dintre care unele nu sunt în supermarketuri. Cumpără mult, compulsiv, le vrea pe toate, n-are când să le mănânce, dar o să le pună într-un pachet și o să le trimită acasă și, dacă nu le vor vrea băieții, le va mânca ea. Momentul plecării e atât de aproape, încât începe să-și trimită pentru ea lucruri perisabile.

La întoarcere se așază în tramvai pe partea stângă, astfel încât să vadă marea. Linia de tramvai e sus, pe o terasă înaltă, trece printre stânci și pâlcuri de case albe și pătrățoase, ornate cu bougainvillea și leandri, iar din când în când, undeva jos, se arată și marea, sclipitoare și misterioasă, ca în prima zi când a văzut-o din autocar. Apoi tramvaiul coboară spre un relief mai lin, se apropie mai mult de mare, merge în paralel cu plaja, oamenii care urcă aduc nisip pe papuci. Se dă jos la stația ei și mai rămâne un pic după ce pleacă tramvaiul și după ce oamenii care au coborât se împrăștie în treaba lor.

Se uită de jur împrejur. Locul a devenit insuportabil de frumos. Acest palmier din stație va face în octombrie niște curmale uriașe și tot în octombrie, când primăria va înceta să mai curețe plaja, marea va mirosi a mare. Urcă dealul spre camping și umărul o doare de la sacoșa plină cu ciocolată și cutii de cacao. Câmpul acesta care miroase a iarbă uscată și de unde în rarele ocazii când

plouă ies milioane de melci pe trotuar. Muntele din față, din care iese soarele dimineața. Păsăretul din pinii lui Tomás, printre care și câteva pupeze, mult mai mici decât și le imagina la școală din ilustrația din manualul de citire: *Pupăza zbrr! pe o dugheană.* În spaniolă au o grămadă de denumiri, după regiuni, Tomás i-a spus vreo câteva: *bubela*, *cucut*, *abubu*. Par inventate de pui de om care abia încep să exploreze limba. Sau poate chiar ea le-a inventat, ține minte puțin din tot ce-i spune Tomás cu cele mai bune intenții. În generozitatea lui, îi oferă inclusiv cuvinte, dar ea nu poate să mai fixeze nimic.

*

Astă-noapte l-a visat pe taică-su. Ea venea în zbor pe strada lor de acasă, inundată de vegetație ca un loc abandonat după un accident nuclear. Venea dinspre gară, era sus și avea viteză, aproape de casa lor a încetinit, iar el era la poartă, s-a uitat către ea și i-a zis: *ce bine că ai venit, că mă plictiseam aici singur, în pământ.* Era mort și în același timp era viu, ieșise din mormânt ca s-o aștepte, era bucuros și era curat. Era ca în vis, când realitățile contradictorii sunt posibile simultan, când tot ce poate genera creierul coexistă și e cât se poate de valabil.

Avea de ceva vreme deja spaima asta că el o să moară și ea n-o să fie acolo, că va ajunge cât să vadă mormântul proaspăt și crucea provizorie de lemn, dar visul acesta avea ceva luminos în el, poate de la vegetație sau poate de la fața lui, cea de acum douăzeci de ani, căci numai așa îl visa.

Români în Spania

Bună seara! Odată obţinută cetăţenia spaniolă, statul român te scoate automat din registru sau cum se procedează?

îi anunţă registro civil español.

trebuie să anunţi tu în România, se renunţă la cetăţenie contra cost, am auzit că e vreo 600 de euro.

eu am naţionalitate de doi ani şi nu m-a întrebat nimeni nimic, nu mai folosesc acte româneşti.

nu te-a întrebat nimeni nimic pentru că tu ai jurat că te duci să renunţi.

statul român îţi ia bani pentru renunţare.

cred că nu se întâmplă nimic dacă nu plăteşti, când te duci în România te legitimezi cu naţionalitatea spaniolă.

când ai jurat constituţia în registrul civil ai citit hârtia aia?

uite-te pe econsulat.ro

mai bine întreabă un avocat, să fii sigură.

unde se anunţă, la consulat sau în România?

dacă nu ai probleme legale, nu te verifică nimeni.

trebuie să anunți în termen de șase luni, e lege, dar e contra cost.

cunosc pe cineva care a mers în România ca spaniol și nu a avut nicio problemă, n-a anunțat nimic.

ce hoție!!!

trebuie să renunți la toate naționalitățile pe care le ai.

la consulat au spus că trebuie să ai 18 ani ca să renunți, dar fata mea a jurat la 14 ani că renunță, nu vă luați după ei, mai bine întrebați un avocat.

dacă nu folosiți acte românești, nu vă întreabă nimeni nimic.

eu n-am anunțat nimic, n-am averi în România, nu mă identific cu acte românești, ce să-mi facă?

îți retrage cetățenia spaniolă și iei amendă de 10 mii de euro. în România îți anulează rezidența automat când devii cetățean spaniol și fără nicio rezidență rămâi apatrid. după aia trebuie s-o iei de la capăt în România, alți bani, altă distracție.

te scoate automat, dar legile se bat cap în cap.

eu am cetățenia de zece ani, nu m-a obligat nimeni să plătesc nimic.

mie mi-a zis un angajat de la consulat să nu plătesc dacă n-am de gând să mă bag în ceva ilegal. sper să nu mă vândă careva acum :)))))))))

Felipe e în parcela de lângă Sofia, l-a mutat la vreo două săptămâni după ce a venit, fiindcă Raquel, fosta vecină din dreapta lui, s-a plâns că fumează mult și tot fumul vine la ea. Rezidenții cu contracte pe termen lung asigură stabilitate afacerii, dar în același timp încep să se poarte ca la ei acasă și să revendice lucruri, să depună plângeri, să sugereze modificări absurde. Câteodată fac reclamații la autorități, cum a făcut anul trecut Astrid la protecția consumatorului, când a denunțat campingul că erau câteva dușuri ruginite și vreo două uși ale cabinelor nu se închideau bine. Au venit controale, au descoperit și alte nereguli, campingul a fost amendat și obligat să facă o renovare completă. Sofiei i s-a spus să smulgă margaretele care creșteau în pietrișul din parcela ei, pentru că astfel de culturi nu respectau normele de funcționare a campingurilor, dar ea n-a făcut asta nici până în ziua de azi, îi tot duce cu vorba pe șefi, le-a spus că le va smulge pe loc dacă mai vine un control. Ține foarte mult la aceste flori. Le iubește, mai bine zis. Vrea să le pună în ghiveci și apoi în pachet și să și le trimită acasă, cu toate riscurile pe care le presupune drumul și apoi plantarea lor în solul gras și umbrit din grădina ei. Plantele își vor lungi gâturile după lumină, li se vor pipernici florile, vor fi străine pentru insecte, va fi un chin, dar le iubește, le iubește atât de mult și vrea

să le ia cu ea și mai bine să le omoare din iubire decât pentru motivele absurde ale protecției consumatorului.

Șefii o detestă pe Astrid după acea reclamație, dar n-au găsit încă o cale de a o da afară, tot așteaptă s-o cheme fiică-sa din America la ea, însă uneori parcă nici nu e clar dacă această fiică există cu adevărat. Astrid e obsedată de curățenie. În ciuda vârstei, muncește mult, în fiecare dimineață își pune mănușile de cauciuc și freacă chiuvetele exterioare de la băi, cele în care lumea spală de obicei vasele. O vreme a fost enervantă pentru Sofia, că se băga peste ei, dar în pandemie șefii au reziliat contractul cu firma de curățenie care le trimitea zilnic câte o fată timp de patru ore și au decis ca aceste atribuții să fie preluate de angajații permanenți. Ana Lisa a spus că ea nu se atinge de toalete, se ocupă de curte, iar ceilalți doi colegi sunt bărbați, deci nu se așteaptă nimeni de la ei să se priceapă la curățenie, așa că băile au picat pe capul Sofiei, iar acum obsesia lui Astrid îi e de ajutor.

Femeia locuiește de câțiva ani deja într-un cort dintr-o parcelă mică, poartă parfumuri scumpe și în fiecare dimineață își ia cărutul de piață, se urcă în tramvai și se întoarce seara. Uneori se întâmplă să lipsească o noapte sau două, iar Sofia, care le cunoaște tuturor rezidenților permanenți tabieturile, le știe zgomotele și luminile, se îngrijorează pentru ea și se întreabă dacă nu cumva s-a rătăcit. Uneori Astrid mai vorbește singură prin camping, dar nu ca și când ar gândi cu voce tare, asta face oricine, ci chiar vorbește cu cineva invizibil și are dialoguri aprinse. Alteori o acuză pe Mathilde *la bruja* că i-a furat lucruri din cort. Sofia e alertă și mereu pregătită să semnaleze dispariția ei, polițiștii îi sunt aproape colegi, atât de des trec prin camping. Dar apoi îi vine inima la loc când Astrid se întoarce, ca un câine

loial care găsește mereu drumul spre casă, dacă vântul bate din direcția potrivită.

În funcție de rezervări și de cum sunt locuri libere, Sofia face aranjamente și permutări astfel încât să cazeze lângă parcela ei oameni singuri, care nu fac zgomot. Când s-a pus problema ca Felipe să fie relocat, s-a gândit că ar fi bine să-l aducă lângă ea, în acest loc anume al campingului, de unde se vede frumos răsăritul prin gardul de sârmă al lui Tomás și uneori se aude marea. E locul cu deschiderea cea mai bună și de el beneficiază trei, maximum patru parcele și asta i-a spus și lui când i-a propus în șoaptă să se mute acolo. N-a vrut să-i dea de gol pe vecini că s-au plâns de el, iar el a înțeles că ea i-a făcut o favoare din proprie inițiativă.

După ce s-a mutat, el a scos-o la o bere după program la o terasă de pe faleză, din satul alăturat, iar ea s-a dus, neștiind ce să creadă despre această invitație. S-a temut să n-o vadă alți *campiști* sau cunoștințele ei din zonă, de parcă ar fi fost ceva greșit să fie văzută la o terasă cu un bărbat.

Felipe e un pic mai în vârstă decât ea și e la pensie. Când a intrat pe poarta campingului cu mașina de teren neagră și strălucitoare ca un giuvaier dintr-un tărâm al dragonilor, trăgând după ea rulota, prima întrebare care le-a venit multora a fost de unde o fi ieșit la pensie. Ce-o fi lucrat la viața lui. Erau morți de curiozitate toți permanenții. Au aflat destul de repede că lucrase într-o bancă și venise aici căutând o femeie cu vreo treizeci de ani mai tânără decât el, pe care o iubea și căreia îi plătise intervenții estetice, iar ea îl părăsise de curând. De pe Instagramul ei aflase ușor că e undeva prin zonă. Acest clișeu de bărbat, bogat și singur și trist, care umbla prin satele de la munte cu poza femeii pe ecranul de pornire al telefonului, întrebând de ea la bar și la magazin

și pe stradă, a ajuns repede subiectul celor mai aprige bârfe din camping, dar nu pentru povestea lui de iubire imposibilă, ci pentru că-l invidiau că e bogat.

Erau și acolo orgolii și rivalități, faptul că stăteau în rulote și umblau despuiați nu însemna că nu se citea pe ei averea. Când Felipe s-a mutat lângă Sofia, s-a așezat spate în spate cu autocaravana lui Yvette și Lorenzo, un cuplu cu reședința în Franța, ea *belgă* și el italian, care erau cei mai admirați din camping. Aveau autorulotă de opt metri și jumătate lungime, care costase mai mult de o sută de mii de euro, iarna umpleau *avansul* de ornamente de Crăciun, brad alb de plastic și reni și becuri mari, pe care le țineau fix două luni, de pe 1 decembrie până pe 31 ianuarie, iar lumea venea la parcela lor și făcea poze. Fuseseră patroni de restaurant în Franța, iar acum făceau amândoi obiecte decorative lucrate manual, pe care le vindeau în camping sau pe internet. El se pricepea la lemn, ea la textile.

La câteva zile după ce s-a mutat lângă Sofia, Felipe a intrat pe poarta campingului cu o decapotabilă care trăgea după ea o remorcă cu o barcă de agrement. Poate le cumpărase pe loc sau poate le avea garate pe undeva și s-a dus să și le recupereze, n-a dat nimănui explicații și nici nu l-au întrebat, doar le-a așezat frumos în parcelă în rând cu mașina de teren și rulota și din când în când pleca încet cu decapotabila, ieșea din camping cu 5 kilometri pe oră, foșnind pietrișul, și apoi îi dădea jar pe șosea.

Felipe era singur, dar vorbea foarte tare, vocea lui puternică nu putea coborî sub nicio formă sub pragul de discreție. Era pe un grup de *solteros* și vorbea periodic cu ceilalți burlaci, poate prieteni din viața reală sau poate găsiți pe internet, și de cele mai multe ori vorbeau despre femei. Sofia nu-l auzea foarte bine, fiindcă avea

rulota pe latura îndepărtată a parcelei față de el, în schimb îl auzea Lorenzo, îl auzea chiar mereu, ciulea intenționat urechile, apoi îl bârfea în tot campingul că e vulgar și e într-o haită de golani. Ceilalți păreau să-l creadă, majoritatea erau francezi și nu-și punea nimeni problema că Lorenzo nu prea înțelege spaniolă.

Felipe a continuat s-o invite pe Sofia în oraș, la terase de pe faleză, întotdeauna seara, după program, ieșeau după ora opt sau chiar după nouă. Plătea el mereu, iar ea își lua numai o bere mică, la pahar, ca să nu-i facă pagubă, și trăgea de ea după cum se obișnuise acasă, unde învățase să stea cu o ceașcă de cafea în față chiar și două ore, fără s-o termine și să fie obligată să comande în continuare și altceva. Felipe vorbea mult și vorbea numai și numai despre acea femeie cu treizeci de ani mai tânără, scăpată de acasă, pe care el o căuta disperat în toată regiunea, urmărind întotdeauna peisajele din spatele ei în pozele pe care le posta și încercând să le identifice în realitate: silueta unui munte, marginile stâncoase ale unui golfuleț sau vreun pâlc atipic de vegetație pe coasta aridă. După primele întâlniri, Sofia și-a dat seama că aceste invitații nu aveau nicio legătură cu ea, omul n-avea cum s-o placă, erau la ani lumină distanță. Dar continua să iasă cu el și să-l asculte, la început din curiozitate – *fel de fel de oameni pe lumea asta*, îi spunea la telefon lui taică-su când îi mai relata despre clienți, niciodată în viața ei nu fusese expusă la atâta bogăție umană – și apoi dintr-un fel de nostalgie după propria tinerețe, lungă și plină de căutări chinuitoare, în care mai mult decât orice a fost mama răniților pentru bărbați pe care-i plăcea și care se întâlneau cu ea ca să-i plângă pe umăr după alte femei.

Știa că nu știe să vorbească cu bogații, că dincolo de limba pe care o vorbeau în funcție de locul în care

se născuseră mai era o altă limbă, care impunea bariere mult mai greu de trecut, ziduri groase, lanțuri muntoase dincolo de care erau dragonii. Bogații respirau altfel, se mișcau mai ușor, era ceva fizic în felul în care pășeau, de parcă gravitația s-ar fi modificat în punctul lor de contact cu pământul, nu-i trăgea în jos cu atâta ciudă ca pe ceilalți. Ei vorbeau o limbă care nu putea fi învățată. Poate doar de către niște escroci foarte talentați, demni de toată admirația.

Dar, cu toate astea, Felipe avea ceva înduioșător pentru Sofia. Întâlnirile lor îi aduceau aminte de vremurile acelea în care ea încă nu înțelesese mersul lumii – înțelegerea venind mai târziu în viață din statistică, nu din metafizică, din suma experiențelor proaste, nu din capacitatea de a descifra coduri dincolo de suprafața lucrurilor –, vremurile când viitorul părea atât de deschis și de sincer și nu doar pentru că era ea tânără, ci pentru că la începutul anilor 1990, la începutului *anului* 1990, mai bine zis, aerul era plin de promisiuni. Tinerețea ei era concentrată în acel început de an mai mult decât oriunde. Felipe era capricios și liber, iar bunăstarea îl prezervase într-o dulce naivitate, ca un fruct veșnic proaspăt. Pentru Sofia era ca dintr-un film – cine se duce prin munți să întrebe de o femeie din ușă în ușă, după ce i-a plătit operațiile?

La scurt timp după mutarea lui Felipe, Lorenzo a început să se plângă de același lucru ca Raquel: fumează mult și tot fumul intră în caravana lui. L-a reclamat și el la recepție.

Când a avut loc cearta epocală, Sofia avea zi liberă, dar era acasă. Zăcea pe *tumbona* din *avans* și citea pe grupul de români comentarii nesfârșite despre *fe de vida*, dovada că ești în viață, care trebuia completată și trimisă anual odată ce ieșeai la pensie, dacă nu mai

locuiai pe teritoriul Spaniei. Nu exista consens printre utilizatori, nu era clar ce instituție din România trebuia să elibereze dovada că ești în viață. Cei mai mulți susțineau că primăria, alții ziceau că ambasada, vreo câțiva erau de părere că orice notar îți putea înregistra o declarație, care apoi trebuia trimisă prin poștă cu confirmare de primire. Dar după aceea se punea problema unde ar fi trebuit trimisă această declarație? La Ministerul Muncii? La Consulatul României din regiunea autonomă unde ai lucrat? Grupul de Facebook, unul din multele asemenea, era cel mai prost loc în care să cauți informații despre lucruri de genul acesta. Erau vreo două sute de mii de membri, care produceau mult zgomot și multă *basura*, adică gunoi, iar când se punea vreo întrebare administrativă, fiecare o ținea pe a lui, dădeau răspunsuri diferite sau de-a dreptul contradictorii, povesteau din experiențele rudelor, reale sau imaginare, uneori se și insultau. Cineva spunea că n-ai voie să ții banii din pensie decât într-o bancă spaniolă, altcineva că nu poți să-i cheltui decât pe teritoriul Spaniei. Deși nu-și depusese încă dosarul, în nebuloasa incertitudinii administrative, Sofia păstra o teamă de ghișeele statului în care se suprapuneau straturi de angoase, de la reminiscențele interacțiunii ei cu administrația de acasă în anii ’90 – anii șomajului tehnic prin excelență – și până la teama cronică de aici, că va fi evaluată după accent, de parcă urma să i se calculeze pensia după impresia artistică de la depunere, de parcă acela ar fi fost un examen de cetățenie și nimic mai puțin.

Români în Spania

vând casă în comuna Livada, jud. Arad
teren 1400 mp
casă 200 mp
posibilitate de vânzare în rate

L-a stresat pe Robert înainte de venirea lui din februarie să-i aducă certificatul de naștere, fiindcă auzise – la magazinul lui Cati sau pe grupul de români sau cine știe pe unde – că femeile care au născut primesc 50 de euro în plus la pensie. Robert avea numele tatălui și ea revenise la numele de fată și toate actele soțului, inclusiv certificatul de deces și certificatul de căsătorie, erau la părinții lui, cu care nu mai erau în legătură de mult. La scurt timp după nașterea lui Robert, statul român a început să modernizeze actele de identitate ale cetățenilor, iar certificatele de naștere noi conțineau mult mai multe informații despre părinți, care puteau fi identificați imediat, plus traducere măruntă dedesubt, în două limbi de circulație internațională. Însă Robert a fost printre ultimii care au avut certificate de naștere scrise de mână, cu o caligrafie impecabilă, pe o hârtie gălbuie și fragilă, pliată în două, unde părinții erau trecuți doar cu prenumele, dintr-o naivitate a statului (sau încredere, poate?) că cei doi vor rămâne împreună pe veci, că nimic tragic nu li se va întâmpla, iar copilul nu va trebui niciodată să demonstreze cu acte că e al lor.

Robert a opus rezistență când Sofia i-a cerut să-i contacteze pe bunicii din partea tatălui.

— E și pentru tine, a zis ea. Ca să poți să demonstrezi că ești fiul meu.

Băiatul e capricios, face pe independentul, dar independența îi vine dintr-o certitudine că, indiferent ce i se întâmplă, o să-l scoată cineva. Nu e capabil să pună răul înainte, așa cum pe Sofia a torturat-o taică-su, cu cele mai bune intenții, toată copilăria și tinerețea. Singurele lui sfaturi de viață au fost: *mereu să pui răul înainte* și *să n-ai încredere în nimeni.* Sofia a crescut în incertitudini: mai întâi, în ciuda aparentei stabilități a sistemului, a fost incertitudinea legată de oameni, nu știai câtă încredere să ai în ei, cine sunt sau vor fi trădătorii, de aceea cea mai sigură alianță era familia, iar legăturile trebuiau pecetluite cu sânge. Apoi s-a dat liber la prietenii, dar disperarea economică a pulverizat comunitățile. Iar distanțele dintre oameni, geografice sau de altă natură, au făcut ca relațiile interumane să devină un fel de proiecte care necesitau investiții permanente, eforturi de mentenanță.

Sofia are uneori puseuri de invidie față de Robert. Băiatul e mai conectat cu el însuși, mai sigur pe judecățile lui și mai curajos. Poate pentru că a trăit de la bun început într-o epocă a informației sau poate pentru că e tânăr sau poate pentru că e bărbat sau poate câte ceva din toate astea, dar are o personalitate și o atitudine care pe Sofia o fac câteodată mândră, câteodată invidioasă, iar câteodată o enervează de-a dreptul, fiindcă simte că se întorc împotriva ei și nu-și dă seama dacă e intenționat sau nu.

Robert a ironizat-o cu cei cincizeci de euro pe lună și a scos-o din minți. Nu știa cum să-l convingă cât sunt de importanți, pentru că *nu știm ce vremuri vin.* Spaima aceasta legată de vremuri a tot crescut în lunile următoare, mai ales după începerea războiului. Bunicul însuși a avut niște conversații panicate cu ea și n-a știut cum să-l liniștească altfel decât trimițându-i bani să cumpere

lemne de foc, câțiva metri cubi, de la un magazin de bricolaj de la marginea orașului. Lumea dăduse buluc, magazinul nu mai avea pe stoc, trebuiau făcute comenzi. Apoi Sofia a plătit oameni să i le care bunicului de la stradă până în magazie. Robert i-a trimis poze din ziua aia, stiva de lemne din stradă, vecina de alături privindu-le amuzată, poarta deschisă, dată de perete și cărarea lungă și îngustă, care se pierdea misterios în fundul curții. Și-a adus aminte de un moment din copilăria ei, în ziua când primiseră lemnele de foc, pe care le tăiase un nene cu o mașină de tăiat lemne chiar acolo în stradă, în același loc. Rămăsese în urma lor un delușor de rumeguș, pe care taică-su urma să-l adune în saci și să-l folosească mai apoi la afumătoarea de cârnați și pește pe care o aveau în curte. Sofia era mică, s-a aruncat de câteva ori în rumeguș, cu fața în mirosul proaspăt de lemn. Acum s-ar spune că faci îngeri în rumeguș, atunci se spunea că faci mizerie, îi plăcea așa mult să se arunce, se umpluse de așchii de lemn pe haine, se temea să nu fie certată de taică-su, dar el se uita la ea și râdea, câinele lătra și dădea din coadă, iar taică-su a oprit-o la un moment dat și i-a zis: *lasă-l și pe el.*

Oare cum îl chema pe câine?

Nu-și mai aduce aminte.

Robert știe cum să caute informație autentică pe internet, așa că s-a uitat pe site-ul Casei de pensii să se lămurească în chestiunea nașterii. Se dau, într-adevăr, câte 50 de euro de copil, dar Sofia nu se califică.

— Stai liniștită, că îți dau bani numai dacă ai născut cetățean spaniol, i-a zis.

Dar ea n-a găsit asta nicăieri pe grupul de români, așa că nu l-a crezut până la capăt și i-a zis să-și aducă totuși certificatul, pentru orice eventualitate. Și să-l traducă la notar acasă, fiindcă aici e scumpă traducerea.

Derulând ecrane întregi de comentarii, își făcea tot felul de scenarii despre marea zi a interacțiunii cu statul, care avea să se petreacă peste doar două săptămâni. Se temea că va trebui să demonstreze că Robert e copilul ei și nu va fi în stare. Visase de curând că băiatul o obliga să mănânce bani și erau bani românești de plastic, bancnote mici de un leu, ea încerca să le mestece și nu reușea și s-a înecat cu ele, s-a trezit tușind, transpirată, era deja foarte cald noaptea.

*

Vocea tunătoare a lui Felipe o scoate pe Sofia dintr-o proiecție toxică legată de viitor. E ziua ei liberă și alături se pornește o ceartă cu spume. Îl aude și pe Lorenzo urlând.

— Te omor! strigă el în franceză.

Sofia iese afară și-l vede pe Felipe cu trabucul în gură, suflând fum către parcela francezilor, în timp ce Lorenzo, din dreptul chiuvetei comune, unde a ieșit să curețe niște legume, flutură către vecinul lui un cuțit uriaș, care ar putea să facă ușor gaură într-un om.

Se strâng repede și alți vecini, Yvette țipă la Lorenzo să se calmeze, dar Lorenzo e roșu la față, ceea ce la vârsta lui e foarte periculos. Când îi vede, primul lucru care-i trece Sofiei prin minte e că se lasă cu 112 și poliție și nu mai aleargă până la recepție să-l cheme pe colegul ei, ci se repede în rulotă să-și ia telefonul. Când nu știi să gestionezi o situație de conflict, o filmezi.

Lorenzo îl spurcă și-l înjură în franceză, iar Felipe, de la marginea parcelei, după ce mai suflă un fum către el, se întoarce și, privind în telefonul Sofiei, spune:

— Ce bine că nu înțeleg o iotă.

Apoi lasă capul în jos, iar Sofia vede pe fața lui – și va revedea în filmare – un zâmbet malefic cum n-a mai

văzut la el niciodată și o satisfacție nemaipomenită că l-a enervat pe Lorenzo până l-a făcut aproape să plesnească.

Felipe sună la poliție, reclamând că e amenințat cu un cuțit, poliția vine în câteva minute, dar până să vină poliția Sofia îi sună pe șefi, iar șefii îi spun să nu-și bată capul, dar cer totuși să vadă filmulețul, așa că ea îl încarcă pe grupul de WhatsApp al firmei. *Ține-ne la curent*, spun ei.

Polițiștii, pe care Sofia îi cunoaște din desele lor descinderi în camping, îi explică mai mult ei decât lui Felipe că nu s-a săvârșit nicio infracțiune, iar disputa trebuie rezolvată amiabil între vecini.

La scurt timp după ce pleacă ei, pe Yvette o ia cu leșin și cheamă salvarea, iar salvarea o duce la spital pentru un set complet de analize, ceea ce în Franța sau în Belgia sau pe unde își face ea veacul nu se întâmplă. E deja a doua sau a treia oară când Yvette leșină în Spania ca să-și facă analizele gratis.

Ah! Măcar o dată dacă ar putea să facă și Sofia asta, să se dea rănită și s-o ia tinerii ăia ca pe o regină cu targa, să-i pună pernuță sub cap, să dea aerul mai tare, să-i dea apă pe buze, să se abandoneze lor câteva ore ca să-și aducă aminte cum e să aibă cineva grijă de tine. Să nu-i mai pese de absolut nimic în orele alea. Și după aia să vină acasă și să planteze cele trei tulpini de marijuana și să ia pe ele trei mii de euro.

Maximul de fantezie de care a fost capabilă.

După scandal, Sofia îl roagă pe Felipe să mute din nou rulota, ca să nu mai fie atât de aproape de limita parcelei lui Lorenzo. El se supune și face manevre milimetrice, nenumărate, cu decapotabila și barca, apoi cu mașina și rulota, și se așază cu geamul din spatele rulotei pe limita parcelei ei, așa încât tot fumul de țigară intră acum la ea.

Nu mai știe ce să facă să-l mute din nou pe Felipe. Vrea să scape de el. Să-și găsească femeia și să plece. Se gândește cum să-l ajute s-o găsească. Și nu e neapărat vorba de fumul de țigară, e mai degrabă zâmbetul malefic care a luat-o prin surprindere și la care se uită din nou pe înregistrare. A ieșit cu el de mai multe ori și, cu toate că nu avea nicio speranță, nicio așteptare, nicio iluzie, niciunul dintre aceste cuvinte care inevitabil o pun pe ea într-o poziție inferioară față de el, cu toate că nu și-a făcut niciun gând, el a devenit totuși în ultimele săptămâni un tip cu care iese în oraș. Iar asta nu s-a mai întâmplat niciodată de când a venit aici, acest aspect al vieții și l-a reprimat cu totul.

Știa că treaba asta nu duce nicăieri, dar nu știa că lui îi face o plăcere deosebită să-și întărâte dușmanii până le plesnește capul, cine știe câte altele mai zac în el.

A doua zi, unii rezidenți permanenți încep să strângă semnături pentru o petiție să-l dea afară pe Felipe pentru că e vulgar și violent. Majoritatea sunt francezi și țin cu Lorenzo și umblă cu lista din parcelă în parcelă de parcă ar face campanie electorală.

Tot a doua zi, Felipe anunță că și-a angajat avocat să-l dea în judecată pe Lorenzo pentru amenințarea cu moartea și-i solicită pe câțiva să fie martori, printre care și pe Sofia. Ea a mai fost la tribunal ca martoră atunci când Dragoș – *su amigo el rumano* – a fost acuzat de violență domestică în cortul lui de două persoane, dar acum e o chestie de-a dreptul politică, rezidenții s-au învrăjbit unii împotriva celorlalți, șefii nu vor să intervină deloc, ba mai mult, se amuză, iar ea se teme ca nu cumva din toate astea să iasă un rating prost pe Booking, pentru incapacitatea de a gestiona atmosfera belicoasă sau ceva de genul, și să fie menționată ea cu nume și prenume.

A pus-o dracul să filmeze. Dacă nu avea filmulețul, se putea extrage bine-mersi din chestia asta cu martorii.

*

Acasă e ziua 48 de război la graniță, iar presa începe să vorbească de un conflict de durată. Sofia ar avea mare nevoie să înțeleagă ce se întâmplă, dar nu poate cuprinde cu mintea. În orașul ei natal, aflat pe malul Dunării, aproape de un punct de trecere, vin valuri-valuri de refugiați.

Vorbește cu băieții printr-un apel video și-l descoperă pe Robert înverșunat, urlă neputința în el, dă pe dinafară, vrea să facă ceva, și nu ca să-i ajute pe cei care trec Dunărea, ci de-a dreptul ca să oprească războiul. Maică-sa nu știa că are atâta energie în el. Încearcă să-și aducă aminte cum era pe vremea ei să ai 24 de ani, dar până să dezgroape această amintire mult prea adâncă, i se înșurubează în cap teama ca băiatul să nu facă ceva nesăbuit, să nu cumva să-și riște viața. Să nu se ducă mercenar. Cine știe ce-i mai dă prin cap. El trăiește într-o lume în care banii se fac peste noapte – dacă se fac – și cu riscuri enorme, pe care nu e capabil să le înțeleagă.

— Aveți bani? îi întreabă ea, căci ce altceva ar putea să-i întrebe.

Bunicul spune că da.

— Vă mai trimit? insistă ea.

Bunicul spune că nu. Și apoi – într-un fel de consultare cu ea – propune să primească refugiați în apartamentul lui Robert, despre care el știe în continuare că e un șantier care va fi gata în curând.

— Fă și tu ceva! strigă Robert la ea în telefon.

E un fel de panică, vine dintr-un milion de motive. Și mai ales din faptul că statul pe loc, atât de aproape de evenimente, te înnebunește.

Însă ea îi zice, aspră:

— Tu să taci!

După ce închide telefonul, simte cum crește durerea pe care o simte în ultimele luni. Cum s-o ușureze? Ce-ar putea să facă?

E foarte furioasă pe el, iar pacea între ei se va construi lent, va dura probabil mai mult decât a durat să strângă banii.

Într-un colț al minții, răzbește o voce mică, dintre vocile ei: *tu ți-ai făcut datoria.*

Pe rețelele de socializare sunt zeci și sute de organizații din România care oferă adăpost, alimente, transport, în acest teritoriu parcă menit tranzitului, fiindcă nimeni nu vrea să rămână acolo, de fapt, toți vor să ajungă în țări mai bine cotate. Sofia n-are încredere în organizațiile umanitare, dar derulează totuși, caută prin postările lor, se uită la poze. N-are niciun reper. Îi alege până la urmă pe unii din orașul ei care s-au instalat la graniță și fac documente vamale și vaccinuri pentru animale de companie. Și care le preiau pe cele abandonate.

Repetă schema, o dată și încă o dată, și când va vrea să doneze din nou, în buza plecării ei, organizația deja nu va mai fi la graniță, se vor fi întors în oraș, cu câteva pisici cărora încă le mai caută stăpâni.

Români în Spania

Dragi români de pretutindeni, vreau să vă prezint experiența mea cu firma de colete Costea Logistik. Pe data de 25 februarie am trimis în România trei pachete: o cutie, un televizor și un scaun rulant. Televizorul a ajuns complet distrus și scaunul deteriorat. Nu e prima dată când mi se întâmplă, am mai trimis anul trecut, tot cu ei, un geamantan din care mi-au luat patru pachete de cafea și două calupuri de brânză, dar atunci n-am zis nimic. Acum m-am pus în contact cu patronul firmei, care mi-a vorbit extrem de urât, mi-a zis că trimit gunoaie în țară și că ei nu sunt de vină că s-au spart. Sunt de douăzeci de ani aici și n-am trimis niciodată gunoaie în România, cine plătește transport să trimită gunoaie?? Sunt lucruri bune, luate cu sacrificii, pentru cei dragi de acasă. Știu că o să-mi scrieți tot felul de comentarii, aveți tot dreptul, dar dacă ei nu răspund de pagube vreau să merg mai departe cu reclamația, așa că, fraților, vă rog, dacă ați mai avut experiențe similare cu ei, să mi le comunicați. Adaug fotografii cu lucrurile deteriorate. Mulțumesc.

În orașul ei natal se închide și ultimul centru de vaccinare, care era într-un container în parcarea unui mall din afara localității. Autoritățile împachetează pandemia, o duc departe de ochii oamenilor. Brusc, peste noapte, pare că ultimii doi ani nici n-au fost. Presa e atentă în altă parte acum, la graniță se întâmplă ceva mult mai monstruos și mai greu de înțeles, pentru că e provocat de om cu bună știință. Alianța militară, care la momentul plecării Sofiei încă era un proiect de țară – când integrarea era unul dintre cuvintele acelea bizare și greu de dus, precum tranziție sau privatizare sau disponibilizări –, alianța nord-atlantică, deci, are acum în sfârșit sens. Poate că acesta este planul malefic, de fapt? Achizițiile de armament? Dar nu vrea să se afunde în norul toxic al conspirațiilor, îl simte cum se apropie, cum intră pe cărare ca praful saharian. Știe că e un om prea mărunt pentru a avea vreodată o părere corectă despre orice ar fi putut determina instabilitatea unei regiuni și trebuie să trăiască cu asta. Cu faptul că deciziile și puterea sunt în altă parte, dar și că aceia sunt tot oameni.

La telefon, Moșneguțu începe din nou să-i împărtășească, după foarte multă vreme, amintiri din copilăria lui marcată de război și apoi de marea foamete de după. A fost provocată de o secetă teribilă, de distrugerile din război, de oamenii care nu s-au mai întors de pe front

să muncească pământul, de ocupație și de jaf. Amintirea cea mai vie a lui e legată totuși de secetă. Crăpăturile în pământ în care băgau mâna până la încheietură, căldura, praful, căruțele care veneau de la munte cu alimente, oamenii care dădeau la schimb ultimele obiecte pentru puțină făină, mătușa care i-a luat de crescut după ce și-au pierdut ambii părinți și care a dat o casă în oraș pe un sac de fasole boabe, refugiindu-se apoi cu copiii la o altă mătușă.

— N-o să se ajungă aici, îi spune Sofia, care știe poveștile astea, dar nu le-a mai auzit de mult. Vreți să vă trimit bani? îi mai zice ea.

Bătrânul îi face un semn cu mâna că nu-i trebuie.

Noua ei angoasă e că sistemele de pensii vor intra în colaps peste tot în lume. Odată întoarsă acasă, va avea această nouă provocare, să nu-i împărtășească tatălui frământările ei, să nu-l pună pe jar, să nu se simtă atât de apropiată de el, încât să alunece în capcana de a-i da acces la neliniștile ei cele mai intime.

De câteva zile, Robert îi răspunde la mesaje numai cu emojiuri, trimise târziu, iar ea crede că sunt toane, i s-a pus pata pe ceva. Dar taică-su o lămurește acum: băiatul are febră de la începutul săptămânii, zace în camera din față.

Și apoi îi spune ceva ce nu i-a mai spus pe toată durata pandemiei, și anume că se teme pentru propria lui sănătate. Se teme de boala lui Robert. Că e bătrân și expus și n-ar putea să vorbească ea cu băiatul să se ducă să zacă la el în apartament?

— Vreau să apuc să te văd când te întorci, spune el.

Ochii îi sticlesc, poate că s-a emoționat un pic și i-au dat lacrimile. Sau poate sunt cristalinele artificiale, de la operațiile de cataractă.

Robert a mai avut Covid, poate s-a imunizat și nu e asta, o fi altceva, se gândește Sofia. Ce argument să-i dea bătrânului să-l mai tolereze în casă?

Îl roagă doar să fie atent, să păstreze distanța.

— Hai că mai e puțin, îi spune ea. Mai e puțin și vin.

*

Toropită de căldură, stă în pat numai cu chiloții pe ea. Dacă va veni cineva s-o strige, cum se întâmplă adesea, indiferent dacă e liberă, și-a pregătit rochia de vară pe un umeraș, pe ușa caravanei. Simte cum îi curge transpirația în ochi și în gură, chiar dacă stă întinsă, și pe lângă urechi și pe după gât. În fiecare zi îi vine să-și taie părul. Pe acoperișul rulotei aude cum se sparge un găinaț, zgomotele acestea atât de familiare după atâta timp încă îi creează uneori confuzie – acum, de exemplu, are impresia că a căzut un fruct, mare și copt, care s-a spart. Își aduce aminte de copertina umbrarului din curte de la ea, unde mâncau vara, când erau cu toții în viață și acasă și nu se împrăștiase nimeni în lume. Păsările stau cu ciocurile căscate de căldură, cum de le mai funcționează corpurile, sistemul digestiv, cum de mai pot zburătăci prin crengi? Căldura vine tot mai repede și e tot mai greu de dus și Sofia e ușurată că nu va trebui să mai petreacă încă o vară aici. Cea mai frumoasă amintire pe care o are acum despre acasă e că la ei în curte e răcoare. Asta-i dă iluzia că apocalipsa nu va începe de acolo.

*

Lumea e deja pălită și nici nu e încă Paștele, Paștele catolic adică, primul dintre Paști, zi în care ea de obicei lucrează, fiindcă toți ceilalți vor să fie liberi și o roagă să facă schimb.

Ei uită uneori că sărbătorile de iarnă coincid, Crăciunul e tot pe 25 decembrie și la ortodocși, și se aventurează s-o roage să facă schimb și de Crăciun, și ea le explică cum stă treaba iar și iar. Și face schimb, dacă e cazul.

Paștele ortodox, un pic întârziat, ca tot ce vine din Est, nu mai înseamnă nimic pentru ea aici. A reușit doar de vreo două ori să-și ia concediul anual astfel încât să prindă Paștele acasă, cu familia, dar a fost complicat, în aprilie deja se simte cum bate la ușă *temporada alta*, se adună turiștii, e nevoie de personal în camping, e o mare favoare să-ți iei liber atunci și preferă să n-o mai ceară.

În Spania se găsește carne de miel în magazine tot timpul anului, la fel ca multe alte feluri de carne, animale fel de fel, și având-o la îndemână tot timpul, Sofia și-a dat seama că nu-i place și, de fapt, nu i-a plăcut niciodată, are miros de cojoc. Și dacă nu mai suportă mielul, are impresia că a pierdut Paștele și asta e foarte bine, oricum sărbătorile sunt apăsătoare când nu ești acasă.

De Paștele ortodox, Cati o cheamă la ea, ca o bună cloșcă ce este. Îi cheamă pe toți. Puțini sunt cei care vin, dar vin totuși, se adună destui cât pentru o masă lungă, ca în tablourile cu Cina cea de taină. Ele două și-au creat o glumă a lor, au ajuns să-și pregătească de sărbători, de două ori pe an, o supă de oase colosală. A început într-o perioadă când pentru Sofia durerile de genunchi deveniseră atât de mari, încât au împins-o la doctor. Și șalele o dureau și picioarele i se deformaseră într-atât, încât abia își mai găsea încălțăminte, iar doctorița de familie îi dădea, ca de obicei, doar analgezice, ceea ce pe ea o făcea să se gândească, din nou, că e din cauza accentului. Dacă ar fi vorbit mai bine ar fi respectat-o îndeajuns încât s-o trimită la niște investigații mai amănunțite.

Citind despre colagen i-a venit ideea să-și facă supă de oase acasă, dar s-a dovedit a fi extrem de complicat. N-avea spațiu și nici condiții să fiarbă niște oase mari într-o oală mare, timp de 12 ore, plus că oase nu se găseau decât la *carniceria* de *argentini*, unde era greu de ajuns fără mașină.

Când i-a povestit lui Cati la telefon, aceasta s-a repezit să se ofere, se duce ea la *carnicerie*, îi și cunoștea personal pe patroni, plus că și ea avea oasele deformate, și pentru ea echilibrul în genunchi devenise ceva foarte fragil, și ea avea nevoie de colagen. Iar mama ei, imaginea viitorului, avea un schelet atât de contorsionat, încât părea un copac chinuit nu de intemperii trecătoare, ci de ceva mult mai profund, de o înăsprire continuă a solului.

Deși pare un aliment banal, supa de oase e greu de obținut, iar asta a făcut-o prețioasă pentru ele. Iese mereu atât de multă, că Sofia mai ia în traistă unul sau două peturi cu zeamă, de pus la congelator.

Mai sunt două săptămâni până la Paștele ortodox, dar Cati are deja la magazin ouă fierte și vopsite în patru culori, aduse din România, cozonac buretos într-un ambalaj opac, cu termen de valabilitate de vreo trei luni și, produs tot de firma de cozonac, un panettone românesc cu nucă și stafide, care se vinde mereu mai bine decât cozonacul. Invitații la masa lui Cati aduc de toate, de la carne de mici la *turrón* și de la rondele de calamar la țuică de prune și toată lumea ciugulește din toate, dar pentru ele cea mai importantă e supa de oase, condimentată, pe care o sorb din boluri ca într-un ritual oriental al ceaiului.

Adevărul e că masa de Paște e o improvizație și un haos, a obosit și de această masă de Paște.

A vrut să se pregătească din timp și să profite de săptămâna românească de la Lidl, de unde a luat numai

tâmpenii, bere Timișoreana și pufuleți în pungi enorme, de 85 de grame, care-ți umplu imediat sacoșele și cu care ești caraghioasă în tramvai.

După aceea și-a adus aminte că altă dată când s-a dus la Cati cu chestii de la săptămâna românească și ea s-a supărat că a luat de la concurență. Sofia nici nu-și pusese problema că Lidl poate fi concurența cuiva din viața ei, era ceva atât de impersonal.

Așa că o să rămână cu produsele cumpărate, va trebui să le consume, și-a pus la frigider vreo două sticle de bere și acum îi pică foarte bine, scoate una dintre ele și și-o așază la ceafă, să se răcorească. Pentru Paște o să pună bani la chetă și cu asta basta.

*

Afară se aude zgomot de vehicul mare și nu e o autorulotă, e ceva masiv, perturbator. Sofia dă la o parte draperia minusculă de la geamul din spatele caravanei, atentă să nu fie observată, și o vede pe Ana Lisa cum face semne unui camion care are montat în spate un utilaj de tocat deșeuri vegetale. Au venit să toaleteze copacii, însă ea nu știa nimic și nici anunțuri pentru rezidenți nu erau pe nicăieri.

Ana Lisa e în live sau înregistrează ceva ce va fi montat mai târziu. Sofia se îmbracă și iese și o întreabă de ce nu a anunțat și la recepție, dar fata spune că l-a anunțat pe Rubén. O să fie un zgomot oribil și păsările din volieră vor fi extrem de stresate, în anii trecuți mereu s-a întâmplat să moară mai multe. Sofia ar fi vrut să știe din timp, dar și dacă știa n-ar fi avut ce să facă. *Diamantele* s-au înmulțit foarte mult. De ceva vreme, Ignacio a băgat în volieră câteva perechi de peruși pe care a promis că nu-i ține mult, o să-i ia să-i dea mai departe prietenilor pasionați de păsări în cușcă, doar

că nu i-a luat, au trecut săptămâni bune și perușii s-au instalat în cuiburile zebrelor și au început să le omoare. Au făcut ouă în cuiburile pe care le-au uzurpat.

Pe furiș, Sofia dă jos din cuiburi ouăle perușilor.

Păsările au ajuns în sarcina ei. Ea e cea care le pune apă și semințe, bucăți de fructe, le dă din pepenii ei când nu-i poate mânca singură. Le adună găinațul, toarnă în jurul volierei praf roz împotriva furnicilor. Uneori evadează câte o pasăre pe lângă ea când deschide ușa să intre în cușcă, sunt mult prea multe. Și apoi, după ce iese, o vede cum stă agățată de plasă și vrea și ea înăuntru, să se bălăcească în apa proaspătă. Uneori evadează pui. Ei încă nu știu ce bine e în volieră.

Îi roagă pe bărbați să înceapă toaletarea din capătul de jos al campingului, să aibă păsările timp să se acomodeze cu zgomotul, să nu fie luate prin surprindere, dar uruitul puternic sună tot a moarte chiar și la câteva zeci de metri mai la vale. Nu știe ce să facă altceva decât să stea lângă volieră. Păsările zboară zăpăcite de pe un perete de sârmă pe altul, se agață cu ghearele minuscule, scot sunete chițăitoare mai rapide, mai puternice, mai agitate. Sofia se uită la ele neputincioasă. De unde să scoată acum un paravan? Cum să le ia și să le mute în altă parte, cum să le protejeze?

Dacă urechile ei ar putea absorbi tot zgomotul, astfel încât păsările să nu mai audă nimic, l-ar absorbi ea pe tot.

*

Unii rezidenți au mai prins și alte toaletări, știu că cel mai bine e să plece de acasă. Alții n-au prins, dar se iau după vecinii lor. Când ai pereții atât de subțiri ca locuitorii rulotelor, zgomotul e o problemă majoră. Unii nu sunt pensionari, nu sunt nici măcar în vacanță, au

venit cu laptopul să lucreze din camping și acum întreabă cu groază unde se pot refugia. Sofia îi îndrumă către sala de lectură a bibliotecii publice din sat, unde e internet rapid și aerul condiționat dat la maximum, aer din ăla bun care-ți îngheață capul, ca în tramvai.

Aproape de intrarea de jos, în capătul opus recepției, campingul se termină cu un gard de sârmă pe lângă care au crescut tufe înalte de rozmarin, numit *romero*, și câteva plante de hoya cu tulpini care avansează rapid și îmbracă plasa. Dincolo de gard, terenul coboară brusc, e un mal prăbușit, și dincolo de el, până la șoseaua paralelă cu plaja, e încă o porțiune din acel câmp care nu se știe al cui este și unde la un moment dat, mai mult ca sigur, va răsări un bloc cu piscină și gard metalic cu poartă automată. Până atunci însă, locul e un paradis al rozătoarelor și al melcilor despre care îți dai seama câți sunt doar după rarele ploi. Atunci ies pe asfaltul aburind sau se cațără pe o tulpină semeață sau își lipesc cochilia de gard. Într-o dimineață erau atât de mulți pe stradă și atât de mici, un exod al puilor dintre ierburi, încât Sofia, fără să vrea, a călcat pe ei și i s-a strâns inima când a auzit cochiliile și a simțit sub talpă – talpa etern subțire a pantofilor etern de vară – corpul lor moale turtit. A mai făcut un pas și a mai călcat o dată pe alții și apoi încă o dată, până a ieșit dintre ei, incapabilă să-i ferească, atât erau de mulți.

În capătul acela e o parcelă bizară, neregulată, cu o suprafață între parcelă mică și parcelă mare și taxată ca parcelă mică. Multă vreme a fost închiriată cu contract anual de către Jason, englezul cu cadă în rulotă, pe care o umplea cu furtunul de la robinetul de afară, iar vara o scotea în fața caravanei, lăsa apa să se încălzească la soare și apoi stătea în ea până i se încrețea pielea. Jason era mereu îmbrăcat doar în slip, indiferent de

anotimp, iar la intrarea în parcela lui avea un cap mare de carton al reginei Elisabeta a II-a. Avea această pasiune neînțeleasă pentru regine a oamenilor care au o regină, pe care începuse s-o dezvolte și Sofia.

Poate pentru că întâmplarea a făcut să-i poarte numele fostei regine a Spaniei și poate pentru că regina avea o înfățișare tristă de câte ori apărea la televizor, Sofia a ajuns s-o urmărească cu ceva mai multă atenție. Îi părea rău de ea când mai apărea câte o amantă a regelui sau când noră-sa n-o lăsa să se pozeze cu nepoatele. Tristețea ei îi câștigase simpatia poporului și, de asemenea, pe cea a Sofiei. Îi plăcea să se intereseze de regina *lor*.

Într-o zi, înainte de pandemie, când Sofia era de serviciu la recepție, au venit tinerii aceia de la *guardia civil* și au intrat pe poarta mare, au străbătut campingul cu bocancii lor cu talpă groasă care pe pietriș se aude altfel decât papucii tuturor, și au pășit țanțoși ca niște cai la paradă, cei doi bărbați în față și femeia în urmă, cu coada neagră de păr lucios balansându-se doar foarte puțin pe spatele ei. S-au dus la Jason să-l legitimeze și printre tufele de rozmarin au găsit imediat și două fire de cânepă indiană, le-au măsurat și pozat și pe el l-au așteptat să se îmbrace în costum și să-și pună cravata și l-au dus la secție.

Fusese reclamat de cineva, poate Lucía sau Raquel sau vreun alt vecin, se urmăreau cu binoclul unii pe alții ca la operă, cei bogați erau supervizați mai insistent decât cei modești, și, cu toate că Jason umbla mereu numai în slip, avea o rulotă scumpă și multe prietene. Și-a petrecut noaptea la poliție și s-a întors a doua zi dimineață șifonat și cu cravata strâmbă, și-a strâns lucrurile și a plecat, deși plătise în avans și mai avea de stat vreo patru luni. Și nu a cerut banii înapoi. A plecat pe

tura Sofiei, ea i-a făcut ieșirea, și el i-a spus că s-a simțit trădat și umilit și că a fost cea mai îngrozitoare noapte din viața lui, cel puțin de când a ieșit la pensie, deși polițiștii au fost foarte amabili. Autorulota rămăsese pe cărare, în fața recepției, cu motorul pornit, în timp ce poarta greoaie de fier aluneca încet pe șina ei să se deschidă. După mica lui tiradă, Jason s-a urcat cu greu la volan, și-a luat locul pe scaun după multe manevre în interiorul cabinei, a ieșit agale cu vehiculul său lent, iar poarta s-a închis tot așa, încet, în urma lui. Nu era un loc potrivit pentru ieșiri dramatice din scenă. Dar Sofia a rămas pe gânduri și după ce a plecat el, rotind în minte discuția, a ajuns să se teamă ca nu cumva el să creadă că ea îl denunțase.

Jason a fost văzut după un timp la un camping ceva mai sus, mai departe de litoral, dar mai aproape de un cartier mărginaș al orașului. Era un camping de lux, mult mai scump decât „El Titi". Se afla ușor prin ce campinguri din zonă ajung clienții renegați sau dezamăgiți sau rămași pe dinafară. Se întâlneau unii cu alții la plajă sau la Mercadona sau pe stradă, vorbeau sau se urmăreau, informația circula foarte repede.

La vreo două sau trei luni după plecare, Jason a intrat din nou în camping într-o zi, știa codul de acces de la poarta de jos și, cu toate că recepția era deschisă, nu a vrut să intre pe acolo. S-a dus la fosta lui parcelă, care întâmplător era liberă între două rezervări, s-a așezat pe jos ca un yoghin, a stat o vreme și apoi s-a ridicat pur și simplu și a plecat. A mai venit de vreo două ori, până când Vicente s-a dus la el și l-a întrebat de ce vine, iar el i-a spus că acolo în parcelă, la baza copacului, și-a îngropat pisica. Luna. O mai ține minte pe Luna? O pisică complet albă, cu coada complet neagră, de parcă i-ar fi fost pusă la loc din greșeală altă coadă.

Murise de o boală necunoscută, pe care probabil că o luase de la șobolanii de pe câmp, deși Jason avea propriile suspiciuni, Luna petrecea mult timp în jurul volierei și devenise indezirabilă.

Sofia l-a rugat pe Vicente s-o anunțe când îl mai vede, i-a rugat și pe rezidenții permanenți din acel capăt al campingului, voia să vorbească neapărat cu el și să clarifice că nu ea îl denunțase la poliție. Însă după ce i-a mărturisit lui Vicente de mormântul pisicii, șefii au schimbat codul de acces de la poarta de jos, nu voiau ca ceilalți clienți să afle că sunt animale îngropate în camping, cu toate că știau de familia de arici înmormântată acolo, descoperită sub o rulotă care nu mai fusese mutată de mult, care i-a călcat cu roata când s-a pus în mișcare, și mai știau și de toate *diamantele* înhumate lângă gardul lui Tomás, sub bougainvillea.

*

De-acolo, de la mormântul pisicii Luna, se începe acum toaletarea copacilor. Rezidenții fug ca potârnichile care încotro, iar Sofia rămâne încremenită lângă volieră, pregătită să înfrunte suferința, să vadă păsările căzând. Se tot gândește de vreo trei ani să facă o petiție pentru toaletare manuală și să umble cu ea din ușă în ușă, iar acum se gândește din nou, deși mai are puțin și pleacă. *Vecinii*, adică locuitorii, au avut tot felul de victorii cu reclamațiile lor, s-au dus odată la primărie cu jalba, treceau angajații de la salubritate la câteva zile cu o suflantă cu care curățau marginea bordurii, la șapte și jumătate dimineața, îi trezeau pe toți în chinuri. La primărie au reușit să obțină o amânare a procedurii cu un sfert de oră, acum lucrătorii trec la 7:45.

Carlitos vine alergând, pune frână în pietriș, aproape că intră în Sofia. Tot corpul îi miroase a clor, iar a fost

la piscină și ta-su mare a uitat să-l trimită la duș la final. De câte ori e în grija bunicului se întâmplă cumva și ajunge să miroasă chimic.

Copilul e pasionat de volieră, câteodată intră și el să pună bucăți de fructe, astă-toamnă a adus rodii special de la livada lui unchi-său, un sac întreg, toate pentru păsări și le-a lăsat la recepție, dar Sofia a luat și ea din ele. Carlitos e nepotul lui Tomás, are șase ani, îi place să stea atârnat de cușcă, bagă și el degețelele lui mici și firave prin ochiurile plasei, bagă și nasul sperând că va ademeni pe cineva să-l ciugulească, iar Sofia trebuie să-l dezlipească de acolo. De câte ori vine la bunici, dă o tură și prin camping, în general alergând, cu oasele lui bune și articulațiile proaspete și energia debordantă, nu se știe de unde, pentru un boț de om ca el.

Acum zgomotul e deja insuportabil, întâi drujbele, apoi mașinăria de rumeguș, care-i aduce aminte Sofiei de mașinile de tăiat lemne din copilărie și de spaima pe care o trăia în preajma lor, și nu atât din pricina zgomotului, cât a roții dințate și nărăvașe, după cum sugerau mereu degetele bandajate ale celor care le manevrau.

Vorbește tare când copilul o întreabă ce se aude și ce se întâmplă și simte zgomotul în gât. Îi spune lui Carlitos să se refugieze în casă și să vină peste două ore. Ca să-l convingă mai ușor, îi propune să îngroape împreună păsările după ce vor muri. Îi spune că-l lasă pe el să le adune din volieră. Băiatului îi sclipesc ochii de bucurie.

— Hai, du-te la tataiu, îi zice ea pe românește, iar el, înțelegând că-i spune ceva pe limba ei, îi răspunde, tot pe românește:

— Brânză.

Cu vocalele foarte deschise.

E un fel de glumă a lor, când s-au întâlnit prima dată el l-a întrebat pe Tomás de ce vorbește ea ciudat și bunicu-său i-a explicat că vine din altă țară, unde se vorbește altfel. Copilul i-a cerut să spună ceva în română, iar ea, în loc să spună *mă cheamă Sofia*, a zis *brânză, viezure, barză, mânz* și i-a zăpăcit pe amândoi cu atâtea z-uri.

— Ce înseamnă? a zis Carlitos.

— *Queso*, a răspuns Sofia.

Lui i s-a părut deosebit de amuzant. A repetat cuvântul de multe ori. Și acum îl spune ca pe un semn de afecțiune, ca o recunoaștere a efortului ei de a se afla acolo, tocmai în Spania. Iar ei i se pare o mare realizare că a reușit să-l cucerească pe acest copil.

Români în Spania

Întreţinere morminte Buzău

Un om nu moare cu adevărat când îşi dă ultima suflare, ci când cei dragi au uitat de el!
Dacă îţi doreşti să fii alături de cei dragi care au plecat în altă lume, dar nu ai posibilitatea să te ocupi de mormânt, poţi apela cu încredere la noi. Suntem o echipă de oameni tineri şi empatici, cu experienţă în domeniul serviciilor funerare, şi ajutăm familiile din ţări străine să aibă grijă de ultima casă a celor dragi.
Detalii şi preţuri la telefon sau pe email.

Felipe și-a găsit fosta iubită. Povestea s-a aflat imediat în camping, rezidenții o dau de la unul la altul cu multă generozitate, dar din dar se face rai. *Campiștii* povestesc și gesticulează, fac voci, inventează dialoguri.

A găsit-o într-un sat pe la munte, într-un *chalet*. Când a sunat la ușă a ieșit un tip corpolent și tânăr și i-a zis s-o lase în pace. El s-a retras cu spatele până la mașină și a plecat. Atât de simplu.

Acum își strânge lucrurile, pleacă întâi cu decapotabila și barca, și le duce la Madrid, spune că se va întoarce după rulotă altă dată.

Sofia are programare mâine la INSS, iar el i-a promis că merge cu ea. De fapt Sofia nu mai știe dacă a fost chiar o promisiune, sau doar un *da* nu foarte conștient atunci când ea i-a prezentat situația. În locul acesta, ca o odă adusă nomadismului și provizoratului, micile promisiuni sunt foarte volatile și la fel sunt și relațiile.

Îi e milă de el că a fost înfrânt atât de ușor și în același timp e furioasă că a uitat complet de programarea ei. Acum trebuie să se roage iar de altcineva, de pe o zi pe alta.

Dacă emanciparea oamenilor, adică ceea ce strâmb se numește împuternicire, a oamenilor, dar mai ales a femeilor, înseamnă de fapt singurătate absolută și dacă independența înseamnă singurătate absolută și dacă a

fi puternic înseamnă să plutești singur prin cosmos fără niciun cablu care să te lege de nava-mamă, atunci Sofia nu e sigură că vrea să fie puternică. E nevoie de un sat să crești un copil, dar și pentru un adult tot de un sat e nevoie. Cât o să mai dureze situația asta, cât o să mai trebuiască să fie puternică?

Face o prăjitură cu portocale și cu făină de migdale, încearcă să atragă din nou bunăvoința cuiva care s-o însoțească mâine la ghișeu. E o rețetă vegană, cea mai interesantă pe care o cunoaște, și cu care-i cucerește pe toți, cel puțin în România. Merge în concediu cu făina de migdale în bagajul de mână, îi acordă o atenție deosebită pentru că trebuie un anumit tip de migdale și o anumită granulație a făinii și se găsește numai acolo, în patria lor, aproape de Jijona. Cumpără făina de la Mercado Central, de la unii specializați în *fructe seci*, Jiménez și fiii sau Ramírez și fiii sau ceva de genul acesta, e toată familia după tejghea și toți, până și fiii, cochetează cu clienții în vârstă, care se apropie de tejgheaua înălțată cu bonurile de ordine în mână și încep să ceară câte o sută de grame din asta și încă o sută din ailaltă. Când te întreabă cu vocea lor suavă *qué más*? nu-ți vine să spui că asta e tot, îți vine să ceri câte ceva din tot, din toate minunățiile din galantar, toate felurile de nuci și de fructe deshidratate. Sofia își ia mereu făina cu o zi înainte să plece în România, ca să fie proaspătă, o pune în siguranță în geanta enormă numită „poșeta de avion", care pe toată durata zborului e la picioare, sub scaunul din față, unde încape doar parțial. În România portocalele sunt mereu proaste, fade și fără gust, dar ele contează mai puțin, făina e cea care face toți banii. Nici măslinele nu sunt bune în România, nici rodiile, aduse cine știe de pe unde, dar în deșertul care se înșurubează în sudul țării, în stațiile

de cercetare agricolă se cultivă deja avocado și fistic. *Trebuie să ne adaptăm*, zice într-un reportaj un consătean care cultivă în propria curte exact ce cultivă și stația de cercetare. Localnicul descurcăreț e distribuit pe grupul de români.

Sofia pune portocalele la fiert pentru sirop și-și cântărește făina, din care are mereu în frigider, pentru salate sau supe cremă. Pe frigider, prins cu un magnet mic și rotund, e un bilet necâștigător de la *Lotería de Navidad* de anul trecut. A câștigat o sută de euro acum vreo zece ani cu un bilet primit cadou de la cineva, era prima dată în viața ei când câștiga ceva la o loterie și avea să rămână și singura. De atunci a început să-și cumpere și ea bilete la *sorteo*, dar nu i s-a mai întors norocul. În fiecare an, biletele sunt ilustrate cu scene de Crăciun, iar pe acest bilet de pe frigiderul ei e tabloul *La Virgen de la granada* de Fra Angelico, recent cumpărat de Muzeul Prado cu 18 milioane de euro de la niște nobili care-l dețineau, Casa de Alba. În imagine, Pruncul Isus scormonește cu mânuța într-o rodie, în timp ce maică-sa pare plânsă.

Gândindu-se la întâlnirea ei de mâine, care va marca marele sfârșit, Sofia își dorește să-i iasă prăjitura bine, ca s-o poată oferi cu fruntea sus.

— Care e cel mai rău lucru care se poate întâmpla? o întreabă ea pe Fecioara din biletul de loterie.

*

A doua zi, coboară într-un suflet din tramvai la 13:47, tura ei începe la ora două, dar i-a zis lui Vicente că s-ar putea să întârzie un pic. Se grăbește să urce panta dealului, îi cedează genunchii, abia mai are putere în ei să împingă.

Prăjitura s-a ars ieri, așa că o va mânca ea. De fapt s-a ars doar stratul de portocale de pe fundul formei

rotunde, dar odată răsturnată prăjitura din formă, tocmai stratul acela trebuia să-i dea aspectul frumos, să-ți lase gura apă. A aruncat feliile de portocală la gunoi, de deasupra și de pe lateral, și a rămas blatul din praf de migdale, golaș și galben, răsturnat pe farfurie ca o mămăligă spălăcită.

Prăjitura s-a ars pentru că ea a întârziat s-o verifice. Afară era agitație și ea a fost chemată din bucătărie, adică din *avans*, unde trăsese fermoarul unei ferestre, s-o lase în jos.

Era el, șobolanul.

A fost văzut din nou, tot așa, alergând.

Acum ar vrea să se oprească o clipă la ea în caravană, să se schimbe, să-și tragă sufletul. Dar știe că Vicente o așteaptă nerăbdător să-i cedeze scaunul de la recepție, dar și să audă veștile de la INSS.

Până la urmă s-a dus singură.

Și are nevoie de puțin timp să proceseze ce s-a întâmplat acolo, chiar dacă a stat jumătate de oră în tramvai, sub aerul ăla bun care îți îngheață capul și te duce într-o altă dimensiune, cu douăzeci de grade mai rece.

În tramvai abia a putut să proceseze clarificările privind informațiile din *vida laboral*. Multele luni fără cotizații acoperite, care împreună fac mai mult de un an și jumătate. Primele ei locuri de muncă, de *empleada de hogar*, în care nu i s-au plătit cotizațiile deloc, pauzele dintre servicii.

Și da, cei 50 de euro pentru mame sunt numai pentru mamele de cetățeni spanioli, avea dreptate Robert.

— Logic, a zis ea încet, privind pe geamul tramvaiului către orizont.

Același cer limpede dintotdeauna, fără urmă de nori. Pe faleză, aceiași oameni, aceeași viață solară.

*

A stabilit și data când își va încheia activitatea în camping. E peste o lună. După care are de gând să-și mai lase vreo două săptămâni pentru despărțiri și bagaje.

Dar nu e pregătită să-i spună lui Vicente imediat, nici să scrie pe grupul de WhatsApp al firmei. Știe că în momentul în care le va comunica data încetării contractului se va simți alungată. Vrea să mai amâne viitorul o zi sau o jumătate de oră.

Îi este foarte foame. În *avans* aerul e încins și miroase a plastic, iar ea mănâncă din picioare, direct de pe platou, din prăjitura cu migdale de ieri. Îi curge transpirația de pe frunte pe ochi, de pe gât între sâni.

Și totuși.

Ce bine că e ultima vară aici, în aceste condiții.

Aude pași pe pietriș, se apropie de parcela ei, încetinesc. Se uită la ceas, e două și douăzeci și-și dă seama că e Vicente, se apleacă prin deschizătura cortului și-i iese în întâmpinare înainte ca el să apuce s-o strige pe nume, fiindcă o strigă mereu foarte tare, s-audă toată lumea că întârzie.

*

Astrid stă pe trotuar în fața campingului și așteaptă să treacă poliția, ca să reclame câinii de alături. Vicente îi spune Sofiei că nu a apucat să-i anunțe pe șefi.

Femeia susține că stă de două ore, Vicente ar fi avut tot timpul, dar preferă s-o lase pe Sofia să raporteze.

Astrid are cortul aproape lipit de zidul *chaletului* de alături, iar *chaletul* e al unor prieteni de-ai șefilor. Au mai multe case, nu stau mereu aici, uneori vila e închiriată, alteori stă goală. Acum și-au lăsat câinele în curte pentru câteva săptămâni și, ca să nu fie singur, i-au mai

adus un câine să-i țină companie, cu rugămintea la recepție să intre cineva la ei zilnic, să le dea mâncare și apă și să-i verifice. Amândoi, câini de talie mare, cu voci puternice. Se îndeamnă unul pe altul și latră la păsări și la arici și fac foarte mult zgomot.

Astrid s-a întors recent de la Londra, unde a călătorit singură și, pe căile misterioase ale memoriei ei, și-a adus aminte de o discuție avută cu Sofia la baie într-o dimineață, când au vorbit despre ridurile de deasupra gurii, așa-numitul cod de bare, pentru care ea folosea o cremă bună, care se găsește numai și numai la Londra. *Ce păcat*, a zis Sofia. *Că se găsește numai la Londra*. Și a rămas cu privirea fixată pe fața netedă a lui Astrid, pe porțiunea de deasupra gurii.

I-a adus Sofiei crema pentru buza de sus și i-a explicat – în engleză și puțină spaniolă și multă pantomimă – ce este și cum se folosește, a făcut un gest trecându-și două degete peste mustață, arătătorul și degetul mare, a pornit cu ele unite de sub nas și le-a desfăcut către comisurile buzelor, trăgând tare de propria piele, apăsând-o pe dinții de sus. În mâna cealaltă ținea întins flaconul minuscul, de 10 mililitri de cremă aproape lichidă, ca un iaurt de băut.

Și acum, la doar câteva zile după acest cadou neașteptat, ea îi sună pe șefi din recepție și le spune că Astrid așteaptă patrula și chiar când vorbește apare și mașina de poliție, oprește lângă furgoneta lui Mathilde, cu parasolare pe toate geamurile – ca și când nu e nimeni acasă, dar Sofia știe că Mathilde e înăuntru și că așteaptă tura ei ca să ceară voie să facă un duș –, tinerii aceia de la gardă, doi băieți și o fată, o ascultă pe Astrid și apoi o anunță pe Sofia că vor intra în camping să monteze un aparat de măsurare a zgomotului.

— Dacă nici acum n-o dăm afară..., spun șefii pe *altavoz*.

— Spuneți-le prietenilor să fie pregătiți pentru amendă, zice Sofia.

După ce pleacă poliția, se duce să le dea mâncare câinilor și să adune rahații, dacă-i găsește. La ieșire, Mathilde e cu ușa furgonetei trasă, are pregătită geanta de plastic cu ce-i trebuie pentru duș. De obicei își face toaleta cu o cârpă înmuiată în apă cu esență de rozmarin, miroase mereu a rozmarin, dar e un miros greu, amestecat cu altele, și tot așa miroase și mașina. Sofia îi spune că da, dar să se ducă pe la intrarea de jos, ceea ce e doar o încercare formală de a păstra discreția. Toată lumea vede tot, oricum, aici nu se poate face nimic fără să știe toată lumea.

*

E un nou record de căldură pentru un început de aprilie, deja irespirabil. Teresa îi trimite un video cu crengile copacului de la fereastra ei din oraș, curg pe ele picuri mari de apă de la instalațiile de aer condiționat de la etajele superioare, și în apa aceea puțină, norocoase s-o prindă până nu se transformă la loc în vapori, câteva păsări își țin cu greu echilibrul pe crengile subțiri și încearcă o baie: niște vrăbii și două *palomite* albe, simboluri ale păcii. Ai impresia că gugușțiucilor albi de aici le lipsește mereu ceva – o culoare oarecare sau poate o ramură de măslin în plisc. Pe o crenguță mai jos, două viespi beau dintr-o picătură de apă. Apare și o libelulă albastră-albastră. Apoi ecranul se schimbă brusc spre Teresa, cu fiică-sa în spatele ei mestecând ceva, iar Teresa o întreabă veselă pe Sofia: *que tal la cita*?

A fost ok, răspunde Sofia în scris. *Mai am șase săptămâni.*

În camping pare că au explodat toți cu nervii din cauza căldurii.

Roger și Alisa s-au întors ieri, după ce rulota a stat goală în camping timp de șase luni. Roger s-a întors cu aceeași stare de spirit ca de obicei, morocănos și irascibil, nu suportă nimic, nici copiii care aleargă prin camping, nici muzica de la bar, nici câinii care sforăie prin rulotele din apropiere.

Zilele astea i s-a pus pata pe volieră, i se pare că păsările fac foarte multă mizerie, îi arată Sofiei căcănelele lor mici, amestecate cu fire de paie, care cad în spatele cuștii. Un focar de infecție, i se pare lui. Colcăie de microbi. O să facă o reclamație.

Sofia înștiințează din nou pe grupul firmei intenția acestui client. Se uită la el cum își face șanț în pietriș în jurul parcelei, să nu se scurgă mizeria de la volieră către el în caz că plouă, deși între el și păsări mai sunt alte două parcele, iar de plouat, plouă extrem de rar.

Îi este în continuare greu să amortizeze reclamațiile clienților și așteaptă momentul în care va elibera această supapă. Pare că aici reclamația face parte din cultura națională, unora le face realmente plăcere să reclame orice, e o mică senzație de putere pe care n-o pot accesa altfel. Reclamația e motorul societății, care e într-un proces continuu de transformare, de împuternicire și emancipare.

Câteodată, în concediile petrecute în țară, în casa în care a crescut – improvizația de paiantă de pe vremea străbunicilor –, casa care a adunat atâta istorie personală și din care a vrut să-l scape în primul rând pe Robert, izbucnește împotriva tatălui său: *voi nu reclamați nimic, că așa sunteți voi!* Vrând să spună, de fapt, *mi-e frică să mă întorc.*

Ultima dată când a fost acasă, s-a surpat asfaltul din fața porții după o lucrare a companiei de apă și și-a petrecut zile în șir încercând să afle unde se poate

depune o sesizare. A depus peste tot sesizări în numele ei, cu adresa ei din buletin, acea adresă dintotdeauna, marcată cu fierul încins în actul de identitate. N-o să aibă niciodată alta. A lăsat reclamații la drumuri, la primărie, la compania de apă și a plecat și n-a sunat-o nimeni, iar după multe săptămâni au apărut unii care au peticit locul. I-au spus bătrânului că nu de la sesizare au venit, ci pentru că un coleg a trecut cu mașina pe acolo întâmplător și a bușit-o. Bătrânul nu mai știa de unde veniseră. *Poate de la primărie?* i-a zis Sofiei.

Mai mult decât de primărie se teme de spitale și mai mult decât de spitale se teme că nu va avea energie să se aclimatizeze din nou la toate acele lucruri pe care le-a lăsat în urmă acum douăzeci de ani.

România a recuperat, i-a zis odată Robert, iar ea a înțeles *vino mai repede.*

Dar într-un fel i-a convenit că el nu e autonom, a avut un motiv bun să stea aici, și i-a convenit că bunicul are nevoie de ajutor și toate știrile anuale despre remitențele trimise de români în țară, mai mari decât procentul din PIB alocat educației sau cine știe ce alt prag similar, o linișteau. În același timp, în momentele alea își dădea seama că e parte din ceva mai mare, că s-a mișcat ca într-o îmbulzeală, că a avut zero spațiu de manevră și a făcut ce face toată lumea. A fost înghesuită. Alegerea nu a fost a ei.

Ar putea alege acum să nu mai vină, abia acum ar putea avea cu adevărat control pe viața ei, se gândește, dar problema e că nu-și permite o chirie aici. Problema e că locul va fi pârjolit sau înghițit de ape în curând și n-o va mai ține corpul pentru o altă migrație. E momentul să respire, dar nu e sigură că România e locul care să-i ofere aerul sănătos căruia i-a simțit lipsa toată viața – aerul libertății.

De câte ori într-o viață se poate reinventa un om singur?

*

Avea în gând o ultimă încercare de a-i lăsa locul ei de la recepție lui Robert. Un loc de muncă pe salariu minim, o oportunitate de lăsat moștenire. Și metrul cub de pietriș din parcela ei i l-ar fi putut lăsa. Îi ținuse locul lui Vicente de trei ori, trei zile pe care le avea de recuperat de la el, iar șeful l-a exonerat când fiica lui a avut niște probleme de sănătate. A întrebat-o pe Sofia cum îi poate compensa efortul, altfel decât cu bani sau zile libere, și i-a oferit un metru cub de pietriș dintr-un camion pe care-l comandase pentru camping. Ea avea nevoie să-și înalțe un pic parcela, pe care o simțea cum se scufundă și care atunci, la marea furtună când a crezut că va fi luată pe sus ca în *Vrăjitorul din Oz*, a fost inundată dramatic. A demontat *avansul*, a dat la o parte tot ce avea în el, a scos paleții și covorul de plastic ca o imitație de iarbă și a întins cu lopata, cu ajutorul lui Dragoș, pietricelele albe și curate și noi, care i-au dat un sentiment că a renovat locul. Îi venea să cheme un preot pentru sfeștanie. Ca să-i fie într-un ceas bun.

N-a apucat să se bucure de ele prea mult, dar dacă Robert ar fi vrut să vină, l-ar fi instalat aici cu dragă inimă. Și s-ar fi dus ea într-o parcelă mică, așa cum a făcut fiica lui Raquel, care s-a mutat singură, la câteva parcele mai încolo.

Sofia e de părere că munca se găsește greu și serviciul e un lucru de care trebuie să te ții cu dinții, a rămas de la taică-su cu obsesia pentru vechimea în muncă și pensie, deși Robert, în puseurile lui anarhiste – așa cum le vede ea – i-a spus de mult că nu crede în pensie, că statul va da faliment și că oricum le vor exploda

corpurile de la căldură înainte de falimentul statului, avea deja o apocalipsă convenabilă conturată în minte, care-l scutea de orice efort de a-și pune ordine în viață.

*

Roger se pregătește pentru intemperii. Își petrece ziua trasând șanțurile în pietriș.

Sofia a avut la un moment dat o scurtătură printre parcele, printre rulotele așezate spate în spate, deși pe acolo nu sunt alei, accesul se face doar pe cele două alei mari de-a lungul laturilor campingului. Roger nu suportă să treacă nimeni prin parcela lui, să calce pe furtunul pentru dejecții sau pe cablul cu care se *enchufează* la priza de la baza chiuvetei din curte. Improvizează paravane din prelate și frânghii cu haine pe ele, pentru a-și delimita clar spațiul și a descuraja pe oricine să treacă pe acolo. De câte ori revine, păstrează acest ritual.

Are ustensile de grădină, scoate o săpăligă și răscolește în stratul de pietriș alb și uscat. Dacă ai genunchi buni și te poți ghemui și dacă ai ochi buni și poți vedea în micro, pe sub pietriș forfotește viața. Aceste lecții de supraviețuire li se oferă în primul rând celor echipați cu organe de simț suficient de bune cât să le perceapă.

Seara, la opt, când se termină programul, soarele e foarte jos pe cer, mai are puțin și dispare. Umbrele sunt lungi și lumina e caldă, păsările au curaj să mai ciripească un pic, dar își păstrează energia pentru a doua zi dimineață.

Sofia redirecționează telefonul de serviciu pe telefonul ei personal, ca în fiecare seară, doar că acum va trebui să fie atentă și să umble cu mobilul în buzunar, fiindcă pe la 12 noaptea va mai intra o rulotă. Trage poarta de fier cu ambele mâini pe șina ei și apoi o încuie. În bar sunt câțiva clienți și muzica nu e așa tare ca de obicei, e o forfotă domoală, în timp ce restul campingului pare

deja semiadormit. Sofia aruncă o ultimă privire în volieră și apoi o ia pe scurtătură prin parcela lui Roger, calcă pe furtun, strică șanțul și dă la o parte un prosop mare cu dungi, atârnat cu mulți clești de sârma de rufe.

Frigiderul e plin, dar nu găsește nicio combinație satisfăcătoare. Acum câteva zile a fost cu Gonçalo la Makro și și-a cumpărat o pungă de două kilograme cu resturi de somon puțin afumat, fâșii lungi de carne sau bucăți mici și neregulate, rămase după ce au fost tăiate frumos fileurile. Sunt făcute pentru restaurante, Gonçalo le folosește pentru *tapas* sau salate.

Și-a porționat somonul și a congelat mare parte din el. Însă are în frigider câteva fâșii într-un borcan, pe care-l scoate pe masă. Mai scoate un recipient cu *gazpacho*, pe care-l bea de obicei cu paharul. Și o pungă neîncepută de pâinici cu oregano, crocante și uleioase. Deschide televizorul în caravană și lasă ușa deschisă. Mănâncă în *avans*, în picioare, cu mâna, singura ei grijă fiind să nu dea firimituri pe jos, fiindcă se adună imediat furnicile. E una dintre serile acelea în care n-are chef nici să stea pe scaun, nici să-și pună mâncarea în farfurie, când totul e foarte sărat și știe că va urma o sete pe care o va simți și-n vis.

Ziua asta în care și-a depus în sfârșit cererea de a ieși din sistem a avut în ea aproape douăzeci de ani de emoții și sentimente, primii ceva mai blurați, pentru că au fost oribili, dar următorii tot mai clari. În ciuda singurătății și a înstrăinării și a căldurii cu miros de cauciuc care i-a marcat anii petrecuți la „El Titi“, îi pare rău că pleacă și nu știe ce se poate face cu această părere de rău. Va avea de recuperat din nou decalaje și nu mai are mintea elastică și nici inima. *Pentru că vaccinul te atacă unde ești slab*, dar ceva – altceva – a atacat-o cu mult înainte. Înțelege cât e de departe de Robert, despre care a crezut că va fi salvarea ei, dar

numai o perioadă scurtă, în timpul sarcinii. Înțelege cât e de departe de taică-su, care va fi cu totul alt om decât cel pe care îl cunoaște ea din conversațiile telefonice. Dar mai mult decât aceste distanțe și decât acești indivizi, va avea de gestionat un sentiment mult mai straniu și mai puternic, și anume că e silită să se întoarcă într-un loc care acum douăzeci de ani a gonit-o.

A fost capabilă să-și perceapă șederea aici ca pe un succes atâta vreme cât a crezut că și-a aranjat băiatul pe viață cu locuința. Dar apoi a aflat de nesăbuința lui Robert, de cât de ușor s-a debarasat de munca și răbdarea ei de a agonisi, de strâmtorarea constantă la care s-a supus pentru a-și spăla păcatele față de el, de cât de puțin au însemnat toate astea pentru băiat, și brusc șederea ei a devenit un eșec. Linia a fost atât de fină între succes și eșec și n-a avut nicio legătură cu acțiunile ei.

La televizor se aude ceva despre alegerile din Franța, câștigate de Macron, apoi în următoarea știre cineva opinează într-un Zoom că invazia lui Putin a scos din comă NATO, această relicvă a Războiului Rece.

Sofia se oprește din mestecat, pâinicile crocante o împiedică să audă bine. Urcă repede în rulotă să prindă știrea, dar până ajunge ea în fața ecranului se trece deja la sport. Continuă să-și mestece mâncarea. Se întoarce în *avans* și ia o gură din supa rece, iar supa se duce direct la ochiul lui Dumnezeu din frunte, acolo îi simte temperatura.

Nu s-a obișnuit cu *Războiul Rece*, deși aici așa se cheamă perioada, și a auzit-o denumită așa de multe ori în ultimele două luni. Dar e parcă dintr-un film în care toată lumea are accent de vampir. E mult prea exotic. Mintea ei nu face legătura instantaneu, pentru că nu poate sau nu vrea să-și reconfigureze atâta istorie personală. La ea acasă nu e numit Război Rece, e numit „înainte“.

Mirosul de pește îi rămâne impregnat în degete, se duce la chiuveta dintre parcele și se spală cu apă rece și cu detergent de vase, dar combinația nu e deloc eficientă. Iese prin parcela goală din spatele rulotei ei, pe aleea dinspre *chaletul* vecin, ca s-o scurteze spre dușuri, unde e apă caldă. Se oprește un pic și privește în dreapta: un rest de lumină din fâșiile roșiatice ale cerului trece prin gratiile volierei, iar de la distanța asta de vreo treizeci de metri, cușca aceea cilindrică, acoperită de coroana măslinului bătrân, ca o umbrelă, pare un portal care ar face posibilă o călătorie în timp sau spațiu într-o poveste *fantasy*. Dacă ar putea să intre acolo și s-o ia de la capăt și dacă ar putea s-o ia de la capăt fără să trebuiască să învețe limba...

Rămâne în hainele de zi, pregătită să întâmpine rulota întârziată. Oscilează între furie și resemnare. Pe pagina de Booking a firmei scrie clar că nu se fac intrări cu rulote după ora opt seara, când se închide recepția, dar acești clienți vin din nordul Germaniei și au sunat deja de două ori în timpul zilei să anunțe că nu sunt în grafic. Și-au cerut scuze în mai multe limbi.

Sofia se trântește în pat într-o rână, picioarele îi atârnă în exterior, veșnic murdare din cauza încălțărilor deschise. O să se spele înainte de a-și pune pijamaua.

La televizor începe emisiunea ei preferată, *Bienvenidos a mi hotel*, un reality-show în reluare. Patru perechi care gestionează pensiuni fac schimb și-și dau note, se duc în hotelurile rivale și încep să evalueze tot ce nu merge, plimbă mâncarea în gură, se întorc pe toate părțile pe salteaua din cameră, trec arătătorul pe marginea superioară a prizei, gest pe care l-a făcut oricine a avut vreodată o angajată la curățenie, pentru că dâra aia de praf spune multe despre caracterul și calitatea umană a nenorocitei.

Sofiei i s-a reproșat și ei praful de pe priză în acei primi ani cețoși, pe care nu vrea să și-i mai aducă aminte, și nu neapărat din cauza prafului. În viața ei de menajeră au fost câțiva ani de violență verbală din partea unor bătrâni cu mințile rătăcite și cu corpuri foarte, foarte grele, care trebuiau manevrate zilnic. Sau ore de curățenie în care stăpânul casei își dădea halatul de baie deoparte și cerea să fie mângâiat pe penis. Sau chiar momentul cu domnul acela care a apărut gol în fața ei lăsând dâre de apă de la duș, în timp ce ea ștergea praful, poate chiar de pe priză, și ea s-a speriat atât de rău și a luat-o la fugă și casa era atât de mare, încât nu-și mai putea da seama pe ce ușă intrase. Nu exista în acte pe atunci, așa că n-avea la cine să se plângă în afară de Cati, dar nici la Cati prea mult, fiindcă prin ea își găsea locurile de muncă și nu voia să pară nemulțumită. Anii de început și i-a șters din minte fiindcă a obosit să penduleze între ciudă și recunoștință, că a fost atât de greu și de lung începutul, dar că din el a rezultat ceva rezonabil.

Are acum senzația că toată viața ei de adult a trăit cu inima frântă, probabil că asta e ceea ce simte. Ca după o dezamăgire în dragoste, când te simți nedorit, doar că e o stare permanentă. Unii îi spun demonul amiezii, alții au cuvinte mai precise, dar ea știe sigur că nu e ceva provocat de om și nici ceva ce omul poate elimina. Se poate cel mult ține la picior, culcat. Uneori, forța ei interioară, sub forma umorului moștenit de la Moșneguțu, o ajută să-și țină curajul. Însă de cele mai multe ori nu poate fi o persoană solară, așa cum și-a propus, decât ajutată de alcool. Doar așa poate rămâne la suprafața lucrurilor, ferită de adâncimile propriei sale minți.

Români în Spania

Bună seara! Dorește cineva să adopte acest câine (bichón habanero, mascul, aprox 8 ani)? L-am găsit în satul în care locuiesc, lângă Toledo. Se pare că a fost abandonat dintr-o mașină. Are cip, dar contactul e incomunicabil, nu a mai fost vaccinat din 2017. Am anunțat la primărie, la casa de protecție nu l-au putut primi, aștept răspuns de la guardia civil să-l pot da pentru adopție. Distribuiți, vă rog. Mulțumesc.

La emisiunea despre pensiuni s-a *enganchat* din prima, adică s-a lăsat prinsă în cârlig, și e la fel de curioasă și la reluări. Visează cu ochii deschiși la ce-ar spune ea, într-un univers paralel în care ar avea o pensiune și ar avea un soț împreună cu care s-o gestioneze sau un fiu sau o prietenă, nu e musai să fie cupluri, ar fi chemați la show și ea ar fi exigentă, primul lucru pe care l-ar face la evaluarea curățeniei ar fi să dea cu degetul pe marginea superioară a prizei.

Își aduce aminte de o reclamă văzută acasă, într-una dintre vizitele dinainte de pandemie: *Crezi că tu și mama ta faceți echipă bună în orice împrejurare, dar mai ales în bucătărie?*

Era un concurs de gătit contratimp, mamele strigau indicații de pe margine, iar copiii le puneau în practică. Într-o zi s-a uitat împreună cu Robert și cu bunicul, au rezistat toți trei împreună preț de aproape o oră. Se întâmpla rar să descopere că sunt capabili să se uite la același lucru și să comenteze pe marginea lui. Spectacolul era cu atât mai amuzant cu cât copilul era mai neîndemânatic și mama se enerva mai tare, dar momentul avea ceva solemn în camera bunicului în care se adunaseră cei trei. Sofia și Robert stăteau pe canapea, iar bunicul pe un fotoliu pat, cu brațele foarte groase, care arăta ca un tron. El era așezat ca un împărat din

povești, rigid din cauza vârstei, dar părea că se mișcă precaut ca să nu-i cadă coroana de pe cap. În lada fotoliului avea punga cu bani, surplusul pe care-l ținea deoparte, nu era niciun secret pentru nimeni și știau că bunicul a pus banii acolo pentru că-i face plăcere să stea cu fundul pe ei.

Robert era tolănit pe canapea, iar Sofia stătea într-o margine. Simțea un picior al băiatului la șale, subțire și lung, și ea apăsa pe el cu spatele, parcă pentru a-l ține bine, să nu-l scape.

Într-una dintre pauzele publicitare a apărut anunțul pentru preselecție, iar Sofia i-a zis lui Robert *cred că noi doi am câștiga.* Poate pentru că-l văzuse un pic mai devreme în ziua aia manevrând un cuțit cu lejeritate și din cuțitul acela ieșeau rapid cubulețe perfecte de morcov. Sau poate că era îmbătată de atâta căldură umană la un loc, o oră întreagă, nu era obișnuită și nu știa că în inima ei poate să încapă atâta. Sau poate altceva o îmbătase, mustul tulbure făcut de băieți din strugurii din grădină, mici și acri, plini de păianjeni și praf, curățați bob cu bob și spălați la robinetul din curte, apoi storși la zdrobitorul acela, neschimbat din copilăria ei, când taică-su îi punea un scăunel lângă butoi ca să ajungă să dea și ea la manivelă. Mustul nu mai apuca să se facă vin, fiindcă erau puțini struguri și ieșeau puține sticle. Pe vremuri via era mai mănoasă, iar Moșneguțu cumpăra struguri în plus de la oameni care aveau vii la câmp, așa că în unii ani avea în cămară vin făcut de mâna lui. Dar după ce a plecat Sofia și a rămas el cu băiatul, pe care la un moment dat l-a pierdut și apoi l-a recuperat și iar l-a pierdut, n-a mai făcut nimic pentru cămară. Poate de la mustul tulbure și de la răcoarea aia de toamnă târzie, care mai demult era răcoarea de toamnă timpurie, cu dimineți cu miros de școală, cu

aerul tare, vag afumat, și croncănit de ciori undeva departe, poate de aceea Sofia i-a spus copilului ei *cred că noi doi am câștiga.* Poate pentru că această fantezie de la televizor avea acolo o probabilitate mai mare de a se întâmpla, pentru că prezența ei acolo era legitimă. După câteva luni, într-o discuție la telefon, taică-su i-a zis: *Mai știi când i-ai spus că ați putea să faceți echipă? L-a impresionat foarte tare.*

*

E un om care a plecat pentru trei luni și se întoarce după douăzeci de ani și oricum ai da-o, asta nu se poate numi decât rătăcire. De câte ori vine acasă în vacanță i se pune în scenă un spectacol care o liniștește și o derutează deopotrivă: totul pare încremenit în momentul în care a plecat ea. Neamurile dispar ca la un semn și vin cel mult într-o vizită, protejând-o, ele sau bătrânul, cine poate ști, de sentimentul acela de trădare. I se lasă impresia că locul în care a crescut, casa de paiantă a străbunicilor, e în continuare teritoriul ei, necontaminat între timp de nimeni.

Bunicul pare în formă în concedii, dar asta pentru că prezența ei îi dă o energie fantastică. E o energie care-l ajută să se prefacă, să-i lase impresia că e bine și că n-au trecut anii peste el. Are punga lui cu medicamente, pe care și le ordonează singur în compartimentele delimitate ale organizatorului de pastile în fiecare dimineață. De rețeta emisă o dată la două luni se ocupă Robert. Și mai e și Chivuța, nepoata de văr care vine să-i facă mâncare, contra cost. Și ea știe toate afecțiunile și tratamentele.

Moșneguțu, crescut de mătuși – Sofia însăși poartă numele uneia dintre ele –, a ținut mult la familia extinsă, ține și acum, are vreo câțiva pe care-i cheamă periodic

să-l ajute cu una-alta prin curte și ei vin și nu se jenează niciodată să primească bani.

Vecinii se bucură mereu s-o vadă, dar „mereu" înseamnă o dată pe an. Când va fi acolo definitiv, nu se vor mai bucura zilnic, la fel cum neamurile și celelalte vietăți care mișună prin curte nu vor mai dispărea într-o clipită printre crăpături.

După ce pleacă ea, bătrânul zace zile în șir, cu pielea lui albă și uscată, cu sângele ascuns adânc în corp, cu oasele feței evidente și gura amară și Robert trebuie să-i dea cu lingurița niște dulceață de cireșe sau niște miere. *Ce copil am crescut*, zice el.

Nu e clar la cine se referă.

Demult-demult, când Sofia era tânără, taică-su i-a zis: *tot ce pot să fac pentru tine e să nu pic pe capul tău la bătrânețe.*

Dar a picat pe capul băiatului, așa cum pe capul ei au picat alții, iar acum, aproape de marea întoarcere, se teme să nu cumva să descopere că borna aceea dincolo de care iubirea se transformă în datorie pură a fost deja trecută.

Când Sofia pleacă înapoi în Spania după concediul anual, mereu în creierii nopții, cu microbuzul care face trei ore până la aeroport, Robert vine cu ea și-i cară bagajul. Și după ce urcă toată lumea și șoferul trage ușa glisantă și mașina pornește, pe el îl apucă o spaimă că nu știe când o s-o vadă data viitoare. Nu-și amintește prima ei plecare, a recreat-o din poveștile bunicului, dar e sigur că sentimentul e același, că atunci a fost declanșat, deși atunci erau convinși că ea se va întoarce – după cum promisese – peste trei luni fără o zi.

Moșneguțu lasă luminile aprinse în casă și în curte pentru Robert, toate luminile, inclusiv becul chior de la magazia din spate, care atârnă deasupra ușii, sub

streașină. N-are niciun sens, băiatul are lanternă la telefon, strada e luminată bine, dar bătrânul are un fel de superstiție, îi lasă toate luminile aprinse pentru ca el să găsească ușor drumul de întoarcere. Să n-aibă nicio îndoială. Și a doua zi, după ce primesc mesajul ei că a aterizat, bătrânul e liber în sfârșit să se abandoneze oboselii și tristeții, nu mai trebuie să se prefacă pentru a nu o îngrijora pe ea, se întinde în pat și stă neclintit până încep durerile articulare, simte cum i se amărăște gura și, dacă îl vede sau îl aude pe Robert, dacă simțurile îi comunică prezența lui, îl strigă pe nume, de undeva din piept, și-l cheamă să-i dea lingurița cu dulceață.

Întâlnirile cu ea din ultimii ani au devenit foarte complicate. De fiecare dată e epuizat, de parcă el însuși ar fi făcut pe jos cei două mii de kilometri. De fiecare dată e confuz, vrea să moară, dar în același timp nu vrea să moară, vrea s-o aștepte, s-o vadă instalată din nou acasă.

Moșneguțu are ideile lui romantice despre moarte. Părinții lui au murit unul după altul, la o lună distanță, când el avea 14 ani. Întâi maică-sa, după aceea taică-su. Fiul a trăit apoi spunându-și o poveste în care tatăl s-a dus după mamă din propria lui voință, pentru c-o iubea foarte mult și n-a vrut să trăiască fără ea. Lăsând deoparte un detaliu, și anume că, alegând să facă asta, tatăl și-a abandonat copiii. L-a silit pe Tuna ca de la 14 ani să înceapă să umble cu trei frați după el de la o mătușă la alta.

N-a vrut să se gândească așa, după cum n-a vrut să se gândească nici că e posibil să fi avut amândoi o boală, aceeași, pe care nu și-au permis s-o trateze, poate nici s-o descopere. Și apoi a mai fost mătușa Gina, sora mamei sale, care a trăit singură toată viața și a fost cea mai înțeleaptă persoană pe care a cunoscut-o el vreodată.

A fost cea mai mare din zece frați, în timp ce mama lui Moșneguțu a fost cea mai mică. Gina venea din greutăți, nu dintr-o viață ușoară, dar avea o lumină în ochi pe care a păstrat-o până la o vârstă înaintată, a fost până în ultima clipă atentă și zâmbitoare, părând mereu că înțelege mai mult decât ceilalți, dar nu vrea să zică. Gina a murit în somn, când el era plecat în armată, în celălalt capăt al țării. Pentru Moșneguțu, a devenit între timp un personaj fictiv, cu cât se gândea mai mult la ea, cu atât era mai ireală, nu mai știe dacă a fost cu adevărat mătușa lui sau a citit-o într-o carte. Dar și ea, prin felul în care a murit, i-a confirmat că oamenii pot alege când să plece. Sau cel puțin unii dintre ei, cei care au ajuns la un anumit grad de înțelegere și de detașare. Nici despre Gina nu știa ce suferințe are, pentru că ea nu se plângea niciodată, nici de dureri fizice, nici de ale sufletului. Era fiica unor vremuri în care oamenii nu scoteau din ei nimic, nu vorbeau despre ce-i doare și, în afară de doliu, nicio altă suferință nu se procesa colectiv.

Gândindu-se la ea, la felul în care a ales – crede el – să se culce într-o bună zi și să nu se mai trezească, la capacitatea ei de a ajunge la o înțelegere cu universul, Moșneguțu trăiește cu convingerea că viața, chiar și atunci când devine neplăcută la gust, e ceva ce poți să mai ții, cu un mic efort de voință, până într-un punct în care poți alege să-i dai drumul. Și el se mai ține, se mai poate ține, până o vede pe Sofia lui acasă, fără să se gândească nicio clipă la tot ce va pierde ea plecând de acolo.

Români în Spania

salutare! îmi trebuie o platformă să duc o mașină din Spania în România (mașina se află în Navarra și trebuie dusă la Bârlad), știți pe cineva care se ocupă? trebuie factură și cmr. mulțumesc!

După emisiunea cu pensiunile, Sofia iese afară să aștepte. Are în parcelă un scaun de plajă abandonat de foști clienți, îi simte scheletul metalic și pânza cu dungi galbene nu-i inspiră încredere, dar cel mai rău lucru care se poate întâmpla e să cadă de pe el de la o înălțime foarte mică și să fie caraghioasă, or, acum, în întuneric, asta nu contează. Afară e liniște și aerul e cald, vara e instalată bine. Se aud greieri și păsări de noapte și jos, la vale, marea cu respirația ei neîntreruptă pulsează. Deja e plin de țânțari și Sofia are sânge din ăla bun, care-i atrage. Toate insectele de aici pișcă, vor să tragă ceva din tine, furnici roșii și negre, păianjeni săritori, țânțari în zeci de feluri. Soluția nu poate fi decât chimică. Toți rezidenții au pielea plină de creme și uleiuri, își pulverizează îmbrăcămintea cu mirosuri, respiră fum din spirale sau bețișoare indiene, inhalează și absorb prin pori tot ce se poate absorbi.

Sofia are sprayuri cu ulei esențial de cuișoare și lavandă, cu care se dă pe haine, și bețișoare cu lemn de santal pentru purificarea locuinței, despre care a descoperit că țin la distanță țânțarii. Își activează aceste bariere înainte de a se instala pe șezlong. Aerul sărat al nopții, cu miros de câmp și de plajă, se contaminează imediat.

Rulota clienților ajunge spre ora două. Ar fi putut s-o parcheze pe stradă, lângă camping, și să aștepte dimineața să se deschidă recepția, dar știu că Sofia îi

așteaptă cu telefonul în mână, așa că o sună, telefonul îi vibrează în palmă. Le deschide poarta grea de fier, rulota intră tiptil, călcând pietrișul cu roțile ei mari, făcându-l să foșnească. Sofia le face semn cu mâna s-o urmeze și îi direcționează spre parcela rezervată. Le arată băile. Ei abia așteaptă să se spele.

Nu mai departe de acum trei zile, belgianul din parcela 17, de lângă băi, s-a plâns că olandeza a făcut duș la două noaptea. Sofia i-a luat apărarea lui Astrid spunându-i bărbatului că a văzut-o la duș la ora zece. Nu i-a spus totuși că apa nu curgea, Astrid stătea în cabină și vorbea singură. Nu e exclus să fi rămas acolo până la două noaptea. Dar e puțin probabil. O fi fost altcineva.

Când șoferul coboară, un anume domn Wenner, Sofia îi spune că formalitățile se vor face a doua zi, de dimineață, să-l caute pe colegul ei la recepție. Doamna Wenner deschide ușa rulotei și din interior, nerăbdători, scot capul doi câini mari. E posibil ca printre ei să fie și al treilea sau e doar o impresie în întuneric.

Se blochează un pic, nu se aștepta la câini. Sunt permiși maximum doi, dar n-are decât să se ocupe mâine Vicente.

O duce gândul la vecinii ei britanici, dinainte de Brexit, înainte de retragerea lor în masă, precum apele la reflux. Eric și partenerul lui, Paul, care aveau un câine, poate Max sau ceva de genul acesta, un câine enorm și cuminte, care avea propriul lui pat în rulotă, la fel de mare ca al stăpânilor. Erau în parcela de lângă Sofia și seara îl auzea pe câine cum dă din coadă și o izbește de peretele rulotei și se auzea până la ea, nu mai termina de dat din coadă, deși nu mai făcea niciun zgomot în afară de acesta, era cel mai cuminte și mai drag câine și o scotea din minți timp de trei sau patru luni pe an cât stăteau acolo britanicii.

Uitându-se acum la câinii soților Wenner, curioși, cu nasurile nerăbdătoare în aerul nou al campingului, Sofia e convinsă că în foarte scurt timp vor face obiectul unor reclamații.

*

A doua zi, buimacă, obosită de la somnul puțin și prost, se duce la baie ceva mai târziu decât ora ei obișnuită, pe la opt și un pic. E deja foarte aglomerat, toate cele patru cabine de duș de la femei sunt ocupate, chiuvetele la fel.

Când se întoarce la rulota ei, îl vede pe Vicente cum își face de lucru pe la volieră, el, care nu se implică deloc cu păsările. Sofia îi face semn cu mâna, îi strigă bună dimineața și se apropie. În cușcă, pe jos, sunt bucăți proaspete de castravete.

Vicente o urmărea pe ea, s-o anunțe că șefii trebuie să apară în câteva minute, l-au sunat la recepție, îi convoacă pe amândoi în bar, la o cafea. Știu de programarea ei de ieri, de la INSS.

Se grăbește să se schimbe, să nu fie văzută în halat în această zi solemnă, deși aici toată lumea e despuiată, iar ea a fost văzută de șefi în toate momentele zilei în tot felul de ipostaze.

Chiar când se apleacă să intre în *avans* prin clapeta cu fermoar tras până jos, se aude motorul motocicletei pe strada care urcă pe lângă marginea curții lui Tomás și prin gardul lui de sârmă și gardul campingului, tot de sârmă, Sofia îi vede pe șefi, tată și fiu, îmbrățișați pe aceeași motocicletă, tatăl în spate, ținându-se strâns de băiat, care-i seamănă teribil, o versiune cu treizeci de ani mai tânără a lui.

Începe să-i bată inima și nu înțelege această emoție, discuția lor nu are nicio miză. Toată lumea știe ce e de știut. Nu mai e nimic în joc.

La bar, cafelele au venit foarte repede, i-au comandat și ei, ca de obicei, o cafea cu lapte, care e aproape rece, așa cum îi place. Se întreabă cât timp s-a lăsat așteptată. E unul dintre momentele acelea în care timpul emoțional deformează timpul fizic.

S-au așezat pe terasă în așa fel încât să vadă recepția, unde Vicente a lăsat ușa deschisă.

Șefii știu deja totul de la el. Întâlnirea nu mai are nimic protocolar, nu Sofia e cea care le dă vestea, care fixează data plecării. Ea vine doar să confirme ce a transmis deja colegul.

Îi întreabă dacă au idee cum se procedează cu *fe de vida*, dovada că ești în viață, care trebuie trimisă la începutul fiecărui an către Casa de pensii. Dar ei nu știu și nici nu vor avea vreodată nevoie să știe, fiindcă nu vor trebui să demonstreze anual că sunt în viață, precum străinii.

Nemții de aseară vin agale către recepție, cu câinii după ei, doi lupi în lesă și unul mic și lățos, pe care femeia îl ține în brațe, sperând că astfel dovedește că e cantitate neglijabilă și familia se încadrează în limita cerută de camping în materie de animale de companie.

Sofia îi vede de la terasă și le face cu mâna, iar Vicente se ridică și pornește spre birou, să le facă intrarea. Când se apropie de volieră, unul dintre câinii mari simte păsările zburătăcind și se repede spre cușcă, latră cu vocea lui tunătoare și stăpânii nu mai au nicio putere asupra lui. Sofia sare de la masă, începe să strige la ei – *să nu mai faceți asta, se sperie și mor!*

Wenner trage câinii mari către poartă și-i scoate din camping, se oprește cu ei pe trotuar. Soția, cu câinele cel mic într-o mână și pașapoartele în cealaltă, intră la recepție să se înregistreze.

Șefii abandonează terasa și vin lângă Sofia. E privită aspru, cum foarte rar se întâmplă, șefii sunt extrem de

amabili și de solidari cu angajații, au fost mereu de partea lor, dar acum se întâmplă ceva, o ceartă din priviri.

Fiul îi spune să se controleze, nu e posibil să se poarte așa cu clienții.

— Oricum, după ce pleci tu, voliera dispare, spune el. E prea mare bătaie de cap cu păsările astea.

Ignacio a adus mai întâi șase exemplare, care, în mai puțin de doi ani, au devenit o sută. Cușca a trebuit schimbată rapid cu o volieră foarte mare și asta pentru că păsările au avut succes la turiști. Cu obrăjorii lor roșii, cu ciocurile portocalii, cu chițăitul de jucărie. Blânde și neteritoriale, *diamantele* se înmulțesc repede, dar de asemenea mor foarte ușor, mai ales în condiții de stres, de la zgomote și șocuri. Sau când vin de două ori pe an alpiniștii utilitari să *fumigheze* copacii împotriva paraziților. Sau când în cușcă apar peruși, ca acum.

Mai demult, niște clienți cu copii au vrut să cumpere o pereche de zebre. Erau deja multe, prea multe, Sofia știa că șefii nu le agreează. Le-a dat clienților două păsări, ușor de ales, pentru că masculii sunt mai colorați, și a primit pe ele o bancnotă de zece euro, pe care a pus-o în borcanul cu bacșiș de la recepție.

Șefii s-au făcut foc și pară, niciodată Sofia nu a făcut o greșeală mai mare, nu a fost certată mai aprig. Nu sunt autorizați pentru a face comerț cu animale vii, nici n-au cum să fiscalizeze tranzacțiile, ce s-ar întâmpla dacă ar fi reclamați?

Ea rămăsese cu mintea undeva la piața de animale din orașul ei, unde mergea în copilărie și unde a fost și cu Robert chiar înainte să plece. Piața nu se schimbase cu nimic. I-a luat băiatului câțiva peștișori într-o pungă cu apă, o algă și niște purici uscați, și s-a întors a doua zi, de gura lui, după un pui de iepure, pe care copilul l-a smotocit atâta, încât până seara a murit.

Sofia nu și-a pus niciodată problema că le-ar fi trebuit autorizație ca să ofere clienților păsări. De bani s-ar fi putut lipsi.

Dar dacă nu era o problemă să le *fumigheze* sau să le omoare cu zgomotul drujbelor care toaletau copacii, de ce era o problemă să le ofere?

— *Lo siento*, spune ea, îi pare rău.

Și apoi se dezice de zebre și de toate problemele etice și fiscale legate de ținerea lor în captivitate:

— Oricum nu sunt ale mele.

— Tocmai de-aia, spune fiul.

Mai târziu, după prânz, când Sofia e de serviciu la recepție, soții Wenner intră în grabă pe poarta de sus, femeia duce în brațe câinele cel mic, cu o lăbuță înfășurată într-un șervețel de la restaurantul *La Ponderosa*. S-a tăiat în pietre la Playa Can, stăpâna întreabă disperată de un veterinar. Sofia îi dă două pliante de la două cabinete diferite, unul are și servicii de urgență. Se simte prost că a avut gânduri negative față de câinii lor și mai ales față de al treilea, prea mic și prea plăpând pentru pietrele colțuroase de la Playa Can și pe care doar l-a intuit în rulotă în noaptea când au venit.

Era mereu complicat cu câinii pentru că era mult de curățat după ei, la dușuri sau în bungalow-uri sau chiar pe pietrișul aleilor. A fost un cuplu la un moment dat care a venit cu cinci și au ajuns fix pe tura ei, iar ea n-a vrut să-i înregistreze. Regula era de maximum doi. Ei au insistat, întâi cu frumosul, apoi au cerut să vorbească cu șeful, iar ea i-a corectat, a pus la plural, cu aceeași aroganță cu care ar fi pus la feminin, dacă ar fi fost cazul. *Bine, cu șefii atunci*, au zis clienții și au vorbit cu amândoi pe rând. Ei închiriaseră unul dintre cele două bungalow-uri din camping și au declarat că doi dintre câini sunt ai prietenilor care au luat bungalow-ul de alături. Doar că cei cinci câini au locuit împreună,

în aceeași căsuță cu stăpânii lor, iar după ei Sofia a rânit ca la grajduri.

*

Ana Lisa a plecat cu ambulanța reconvertită, a dispărut și n-a dispărut, pentru că postează totul pe canalul de YouTube, *seguidorii* ei nu i-au simțit lipsa nicio clipă și nici în camping nu pare să i-o simtă cineva. În locul ei, de mentenanță se va ocupa Rubén.

În camping intră un client nou, un neamț proaspăt pensionat, cu coadă subțire la spate, cercei în urechi și plin de pișcături de țânțari căpătate în Portugalia. A venit cu un tractor cu care trage o rulotă, are antenă parabolică și perdeluțe retro și scoate un fum nemaipomenit. Când intră el, toți rezidenții fug care încotro, să-și adune rufele de pe sârmă. Merge prin Europa cu 40 de kilometri la oră și la supermarket se duce tot cu tractorul. Vehiculul său ocupă mult loc, necesită manevre complicate, i se alocă parcela 1, chiar la intrare, dar se așază pe mai mult de o parcelă. Bine că Ana Lisa a degajat locul.

Sofia a făcut de dimineață o plimbare pe plajă și a văzut un grup de clienți din America de Sud care au intrat de vreo trei zile în camping. Vicente i-a povestit despre ei. Au venit mai întâi opt într-o dubă, i-au zis că mai vine o mașină, sunt în total cincisprezece, dar unul dintre ei a fost expulzat din Spania acum câțiva ani și n-ar vrea să ajungă actul lui de identitate la *guardia civil*. Vicente le-a spus că nu-l poate primi pe prietenul lor fără act, așa că ei l-au sunat pe acela și l-au dat jos din mașină pe drum. În camping s-au cazat doar paisprezece.

Sofia i-a recunoscut pe plajă, i-a numărat o dată și încă o dată și au ieșit cincisprezece la număr și, cu memoria ei vizuală de controlor de tren, l-a reperat și

pe cel neînregistrat. A avut un mic puseu de victorie, o bucurie reziduală legată de vigilența ei.

Ce poate face acum cu această informație?

Nimic.

Ea e deja pensionată.

Dar nici înainte n-ar fi făcut nimic.

Ajunsă înapoi în camping, intră la recepție și se uită în sistem dacă sunt înregistrați în continuare doar paisprezece. E sigură că prietenul a dormit și el pe acolo, înghesuit cu ceilalți.

Din sistem lipsește prietenul, dar dacă tot s-a așezat la computer și dacă tot n-a zis nimic Rubén, care e la bar la o cola cu Gonçalo, Sofia aruncă o ultimă privire pe planificarea parcelelor, pe schema aceea frumos colorată, mereu plină, pentru că „El Titi" e la mare căutare. Și vede că inclusiv parcela ei e rezervată, la nu mai mult de două zile distanță de momentul plecării ei. E rezervată pentru șase luni de Arnaud, care vine în fiecare an și cere mereu parcelă pe partea Sofiei, în segmentul acela îngust de unde se poate vedea soarele răsărind de după munte.

Arnaud știe orarul din camping și-și face mereu rezervare cu Vicente, nu sună pe tura Sofiei, pentru că sunt certați de mulți ani, de când erau în parcele alăturate. Odată, Sofia nu și-a dat jos prelata, *toldul*, deși era extrasezon, și toate prelatele fuseseră date jos. Doar că ea nu suporta să-i bată soarele în rulotă și mai ales în tendă, care, indiferent de anotimp, se încingea și mirosea a plastic. Arnaud era obsedat că între anumite ore ale dimineții, prelata Sofiei făcea umbră în parcela lui, iar el voia soare în lunile mai reci ale anului. Fusese militar de carieră și era extrem de tipicar, îl înnebunea gândul că unii oameni pe lumea asta pur și simplu n-au chef să respecte regulile. A luat o sticlă de Porto și s-a dus la Vicente cu problema, care Vicente l-a trimis la șefi,

iar sticla i-a dat-o Sofiei, pentru că el nu bea alcool. Șefii i-au spus lui Arnaud să rezolve pe cale amiabilă. De atunci se urăște cu Sofia, dar a păstrat obiceiul de a aduce sticla de Porto ca un ciubuc pentru Vicente, care-i face mereu rezervare pe partea corectă a campingului. Marca aceea de Porto se găsește la un singur magazin la granița dintre Franța și Spania, din câte spune Arnaud, iar Sofia e de acord că e într-adevăr un Porto foarte bun.

Iar psihopatul ăsta, care-și așază mereu chiloții pe sârmă în exact aceeași ordine – și nevastă-sa la fel –, cu programul zilei tras la indigo, cu rulota sigilată perfect și fără niciun obiect lăsat în afara ei, la voia întâmplării, a pus acum în sfârșit gheara pe parcela Sofiei, la care ea știa că râvnește de mult, mai ales de când a înălțat-o cu un metru cub de pietriș. Probabil că-și va face contract anual, așa cum fac destui, ca să nu piardă parcela. Preferă să plătească un an, deși stau doar câteva luni, dar își lasă acolo rulotele încuiate și le știu în siguranță. Cel mai probabil Arnaud nu va veni imediat după plecarea Sofiei, dar ea trebuie să lase totul curat și auster. Trebuie să arunce bucata de gard decorativ, trebuie să smulgă din pietriș tufele de margarete. Trebuie să radă tot.

Prietenul ei Dragoș, românul de pretutindeni, care i-a zis că pleacă odată cu ea, nu mai pleacă de fapt, pentru că n-are unde pleca. Nu găsește nicăieri mai ieftin decât la cort. L-a rugat deja s-o ajute să facă lună și bec înainte de plecare. Iar el a întrebat-o dacă ar putea să-i lase lui paleții.

*

Ce este Europa?

E câmpul cu eoliene de lângă Nickelsdorf, la granița Ungariei cu Austria, în dimineața de 24 octombrie 2002, după ce au fost treziți și li s-au adunat pașapoartele

teanc la punctul de trecere a frontierei. Primul peisaj văzut în afara țării.

Europa sunt două aeroporturi, cel de aici și cel de acasă, și avionul ciclam cu care merge între ele, mereu pe scaunul din mijloc, fiindcă nu se îndură să mai dea șase euro ca să stea la culoar sau doișpe euro ca să stea mai în față. E voucherul de patru euro pentru cafea în aeroport când întârzierea e mai mare de trei ore.

E moneda cu capul bucălat al regelui, sunt bancnotele cu poduri și porți, e cursul valutar la care trebuie să fie în permanență atentă.

Europa e când dai ceasul înapoi cu o oră. Când Paștele vine mai repede cu o săptămână.

Este OAMI, oficiul pentru mărci înregistrate și opere orfane, în clădirea de sticlă a Uniunii, cu aerul ei de Bruxelles. Sunt casele câtorva angajați unde Sofia mergea la curățenie cu ora și dintre care doi erau români. Acolo, în casele lor, a avut primul vis de carieră pentru Robert, la OAMI, după care s-a recalibrat imediat și a visat să-i lase băiatului propriul ei loc de muncă.

E *bordelul* din camping, din parcela ei și de la recepție, unde zilnic cineva are ceva de reclamat ținând la gură un telefon cu Google Translate.

E viața încremenită acum douăzeci de ani, când avea copil mic și un părinte în putere, care în noaptea revelionului 2007 au ieșit în oraș la artificii și s-au pozat cu capul în siluetele de carton care celebrau aderarea – o celebrare firavă, în centru, la primărie. Nu era nimeni singur în cartoanele alea, personajele erau în cupluri și în grupuri.

Dacă erai singur era absurd să sărbătorești.

*

Domnul Sebi trage mașina în fața parcelei și-i ia ultimele trei cutii. Îi face o mică reducere, rotunjește prețul în jos.

— Bravo, doamnă! zice el. *Enhorabuena*!

Nu e clar dacă pentru pensie sau pentru că a reușit să împacheteze tot, dar îi mărturisește râzând că o să-i fie dor să vină în camping după colete. Trântește ușa din spate a dubei și rămân în picioare amândoi de vorbă, mult timp, lângă gardul de plasă îmbrăcat în bougainvillea. Pălărioarele roșii se cască spre lumină. Sunt frunze transformate, pentru a atrage atenția insectelor, adevărata floare e mică și albă, chinuită, greu accesibilă. Planta are nevoie de tertipuri pentru a se face remarcată. O mincinoasă.

La birou i s-a făcut deja petrecerea de *despedida* – Vicente a apărut cu un șnur alb și roșu în piept, pe care Sofia nu-și amintește să i-l fi oferit, mai ales că ea nu e din acele zone ale țării unde bărbații primesc mărțișoare. Colegul se jură că „șnurul tradițional" e de la ea, iar pe ea o emoționează gestul. O fi având dreptate, poate i l-a luat de la magazinul lui Cati, care aduce mereu mărțișoare bulgărești, din care nu apuci dacă nu-ți iei în prima săptămână din februarie.

A stabilit și cu Teresa o excursie la Castalla, tot de rămas-bun.

Cu Álvaro și Mercedes a fost ieri la târgușor, la piața volantă din satul alăturat, unde au gustat mezeluri și măsline, brânzeturi, pâine de casă, un prânz pe cinste, ușor jenant fiindcă e gratis, dar totuși distractiv. Au stat apoi la o bere în târg, iar ea și-a luat făină de migdale, pe care o va transporta cu sfințenie în poșeta de avion.

Le promite tuturor că va reveni în vacanță, dar e doar o formulă de politețe. Niște cuvinte înșirate frumos unul după altul, care nu înseamnă nimic.

Moșneguțu tropăie de bucurie că se întoarce fata. Are o grămadă de planuri de viitor și toate sunt reparații la casă. Au atâtea lucruri de făcut! O întreabă dacă nu

i se pare o idee bună să facă o cerere de panouri solare pe numele lui Robert, guvernul are un program de subvenții și vecinii se pregătesc toți.

Ea se gândește în continuare cum să-l pedepsească pe Robert. Are tot felul de fantezii despre cum ar putea să se manifeste fizic, să-l bată, să-i dea palme la fund, să-l tragă de urechi sau de perciuni sau să-l ciupească de sub barbă cum le făcea lor profesorul de desen când erau la școală. Sau să-l dea cu capul de tablă.

Până una-alta, îi vorbește normal, dar nu-i mai zâmbește deloc, nu mai face nicio glumă. Îi spune să iasă din cadru când apare în apelurile video și el se supune, iese din cadru, dar din încăpere nu, în caz că ta-su mare va avea probleme tehnice cu apelul.

Nu puteai să mi-l lași mie? se gândește Sofia.

Un apartament la mama naibii, la marginea orașului, și la cucurigu, la etajul nouă, într-un bloc răpănos de pe vremea *Războiului Rece*, pentru care a plătit cu banii jos patruzeci de mii de euro înainte de pandemie. Dacă ar fi costat cu un sigur euro în plus, prețul ar fi fost supraomenesc. După achiziție, după ce a pus locuința pe numele lui, ca semn de încredere, a rămas complet descoperită, pe zero, și și-a simțit vulnerabilitatea în genunchi, în punctele alea de unde stă să se desfacă universul.

Apartamentul e nasol, într-adevăr, dar băiatul s-a purtat ca și cum ar fi fost o haină urâtă primită cadou, pe care o putea abandona oriunde, fără consecințe. Probabil că nu înțelegea încă ce înseamnă să ai, dar mai ales să nu ai o locuință. Putea să i-l lase ei dacă nu-i plăcea, după ce atâția ani s-a stresat să-l scutească de blestemul creditului imobiliar și de cangrena dobânzii, care în România e un coșmar mai mare decât spitalul de provincie.

Săptămâni bune după ce băiatul i-a dat vestea a refuzat să vorbească cu el, iar el în cele din urmă i-a scris un e-mail. Simțea nevoia să-i spună ceva. S-a întors la comunicarea aceea laborioasă și formalizată de la început, când ea le trimitea de la *locutorio* e-mailuri, adică scrisori în toată regula, și ei răspundeau tot cu scrisori, *draga noastră, află despre noi că suntem bine, sănătoși. Ceea ce-ți dorim și ție.* Între timp, au ajuns să rezolve atât de multe lucruri cu stickere, aproape tot, Sofia are la „recente" vreo cinci sau șase care exprimă furie. Problema lor e că sunt caraghioase, dar nu contează, importantă e furia.

În stilul lui modern și enervant, Robert și-a ales cuvintele în așa fel încât s-a pus pe el în centru. A reușit cumva să nu-și ceară iertare. Și a trântit un *îmi asum*, care pe Sofia a scos-o din minți. Uite, acum merita niște bețe la palmă.

Băiatul a atașat e-mailului un fel de carte poștală virtuală, o poză cu pachetele Sofiei stivuite în garaj. Un atașament misterios, ca o invitație acasă.

Ea se uită la mormanul de cutii cum s-a uitat la un moment dat de pe plajă la o tornadă în larg. Fascinată și în același timp încremenită, neștiind dacă va ajunge pe uscat, neștiind ce e de făcut dacă o vezi că se apropie. Ce se poate anticipa?

Poate poza era de fapt o rugăminte a lui de a le desface împreună. Va fi ca o dimineață de Crăciun lângă brad, o dimineață foarte lungă, plină de surprize, fiindcă ea a uitat deja ce era prin pachetele alea. Însă știe sigur că, odată desfăcute, va recompune acasă, din acele cutii *bordelul* din camping.

Români în Spania

Ziua bună, dragi clienţi! Vă aşteptăm la magazinul nostru din Benicàssim. Mai jos oferta de lactate cu gust tradiţional original din Sibiu, preţul în dreptul fotografiei: brânză dulce de vacă, brânză de capră, urdă, brânză veche de oi, caş de oi, telemea de vacă nesărată, smântână vărsată.

În benzinăria imensă e un singur palmier, înalt și chel, cu un ciuf de frunze care dau o umbră subțire. *Autopista del Mediterráneo* trece razant pe lângă benzinărie și pe lângă acest copac solitar lipit de gard, sub care Sofia încearcă să se ascundă de soare. Lângă Repsol e un Shell și între ele Decathlonul, iar Sofia e singură și îngrijorată, căci punctul de întâlnire era *gasolinera* de lângă Decathlon. Care dintre ele o fi? Locul e imens și e înghițit de mașini, noi și curate. Ea a venit cu autobuzul până la un capăt de linie și apoi a luat-o pe jos, printre benzinării și centre comerciale.

Ia din geantă telefonul și mijește ochii, și-a uitat acasă ochelarii de citit. Glisează pe ecran pentru a forma un număr și imediat, dintr-o mașină de foarte aproape, iese Teresa și-i face cu mâna, sprintenă și veselă, și cu șase ani mai în vârstă decât ea.

Sofia își aduce aminte că aici e foarte ușor să-ți faci prieteni. Sunt atât de multe activități! Și toată lumea e disperată să-și trăiască viața, să fie activă, mai ales persoanele în vârstă. Se distrează cu furie. Sau cel puțin așa i se pare Sofiei, poate furia este a ei, că fix acum trebuie să plece, când alții scapă în sfârșit de povara muncii și încep să se distreze cu adevărat, ea se întoarce în tristețea aia, în orașul mic de provincie unde nu ai ce să faci. Și fix acum când încep bolile, când bătrânețea

începe să coste, după ce atâția ani a deranjat-o pe doctorița de *cabecera* doar foarte rar, pentru analgezice, se întoarce în grija spitalului de provincie. Acasă cel mai probabil se va abandona în brațele bisericii, care e singura variantă de viață socială cu bani puțini. Biserica, ultimul bastion al comunității, cu grădina ei dichisită, cu borduri văruite, cu femeia de la pangar care aspiră zilnic mocheta și șterge icoanele de urme de buze, cu soluție de geamuri, gospodina prin excelență.

În anii din urmă, Sofia a avut vreo câteva momente când s-a supărat pe ei, pe băieți, și i-a amenințat că nu mai vine. Cu ce altceva ar fi putut să-i amenințe, cum să-și exprime supărarea? Cu tot dorul lor, probabil că simțeau și ei că, venind, ea o să le strice dinamica în familia extinsă, că va fi un impact așa mare, încât un întreg sistem solar va trebui să se rearanjeze pe orbite. Faptul că Moșneguțu i-a golit garajul și i-a făcut loc pentru cutii nu înseamnă că și în spațiul lor afectiv și în rutina lor zilnică ea va încăpea la fel de ușor și de natural.

Ce altă pârghie de negociere ar fi putut avea în raport cu ce se întâmpla acasă? Îi amenința că-i privează de prezența ei, dar nu așa trăiau oricum de douăzeci de ani încoace? Ce mai conta acum prezența ei? Când se apuca să le spună că nu mai vine, pe ăia de acasă îi apuca mila. Știau că nu-și permite să nu vină.

Odată, la nervi – pentru că la nervi își vede cel mai tare viața în termeni de sacrificiu –, i-a zis lui Robert *pentru tine vin!*, după ce, cu ani în urmă, în repetate rânduri îi spusese *pentru tine am plecat!*, iar el parcă pregătit pentru momentul acestei confruntări i-a spus:

— Vii pentru că n-ai bani de chirie acolo.

Ea a avut din nou, pentru a câta oară, sentimentul acela că nu sunt vorbele lui, că altcineva i le-a băgat

în cap, ca atunci când era mic și pescuia cuvinte de-aiurea.

Dar băiatul avea dreptate.

— Stai liniștit, că te scap de tăticul, a zis ea, încercând să aibă ultimul cuvânt, încă plină de nervi, încă apăsată de propriul sacrificiu.

Voia ca băiatul să aprecieze, dar nu știa ce anume era de apreciat. Și intuia ce-o așteaptă: odată ajunsă acasă, nu ca musafir, ci definitiv, la singura adresă pe care a avut-o vreodată în buletin în această viață, va trebui să înțeleagă și să accepte variantele lor de poveste pentru ce s-a întâmplat în acești douăzeci de ani.

Totul a fost despre o casă, până la urmă, sau mai degrabă despre imposibilitatea unei case. Un lucru care ar trebui să fie atât de ușor de obținut, care ține de demnitatea umană. O făcătură.

După moartea lui Moșneguțu, neamurile vor veni ca hienele să-și ceară partea de moștenire, să-și ia bucățica din casa de chirpici ridicată de bunicii ei materni cu mâinile goale, imediat după război, pe un teren viran, în apropierea tranșeelor. În copilăria ei, iarnă după iarnă, acolo s-a creat un sistem de derdelușuri. Tot acolo a învățat să meargă pe bicicletă, când taică-su o împingea de la spate și ea cădea într-o mică râpă cu scaieți, până într-o zi când n-a mai căzut și, găsindu-și echilibrul, a început în sfârșit să dea din pedale.

O să-și ia din nou în stăpânire copilăria și tinerețea și o să se roage de neamuri să cedeze în favoarea ei. Să-i facă acte de donație pe casa în care a crescut.

Cât timp Moșneguțu trăiește, însă, are protecție.

*

Înainte de pandemie, Teresa i-a povestit de școala de tango unde mergea la cursuri pentru seniori. Era înființată

de un cuplu de argentinieni, ea, Beatriz, era psihoterapeută și era obsedată de concursuri și festivaluri de tango, își amâna pacienții ca să meargă la competiții. El, Eduardo, era instructor de dans și se ocupa doar de școală. Aveau autorizație de la primărie să facă ore demonstrative pe esplanadă din când în când, își instalau boxele și panoul publicitar pe promenadă și luau trecători la dans, încercând să-i încânte să se înscrie la cursuri. Teresa a dus-o pe Sofia de două ori. Sofiei i-a plăcut, dar i s-a părut greu, însă Eduardo a asigurat-o că lecțiile pentru începători sunt foarte accesibile. A plătit un pachet de zece ore și și-a comandat pantofi la un atelier tradițional recomandat de el, dar la scurt timp a venit pandemia ca un tăvălug și totul a fost suspendat. Sofia, care nu le spusese acasă că vrea să ia ore de tango – se jena să le spună că se distrează –, și-a primit banii înapoi pentru cursuri, dar maestrul artizan continua să lucreze la pantofii ei, pentru care îi măsurase anume picioarele strâmbe, deformate de monturi, cu degetele aplecate într-o parte. În plină carantină a primit mesaj că sunt gata, dar a mai durat mult timp până s-a dus să-i ridice.

Doi ani mai târziu, într-o incertitudine sanitară prelungită, reuniunile în aer liber sunt totuși permise, așa că patronii școlii de tango organizează o adunare într-o *fincă* din Castalla, un sat la munte, printre livezi de măslini. Vila e a unei cursante și le-o pune la dispoziție pentru un rotisor, deși focul în spații deschise e interzis, pentru că e foarte cald, iar vântul uscat suflă cu viteză. Sunt pe cale să facă ceva ilegal, dar locul e suficient de izolat încât să nu se îngrijoreze prea tare.

Scopul adunării, la care sunt așteptați vreo treizeci de oameni, e să le reamintească prietenilor casei de tango de existența acesteia. Orele vor fi reluate, au nevoie de clienți, prietenii trebuie să împrăștie vorba.

Sofia îi face hatârul Teresei. Are biletul de avion peste o săptămână și i-a propus să se vadă în weekend să-și ia rămas-bun, dar Teresa avea deja plănuită această ieșire duminică. Sâmbătă a avut altă ieșire. Iar luni dimineață, când e Sofia liberă pentru cafea, nu poate pentru că nu e așa matinală și, în plus, are nevoie de multe ore ca să iasă din casă. Trecând cu vederea că pentru Teresa această despărțire nu e absolut deloc importantă și, de asemenea, că în afară de ea și de Eduardo, pe care l-a văzut de două ori pe esplanadă, nu mai cunoaște pe nimeni de acolo, Sofia a acceptat ieșirea. S-a făcut chetă pentru berbec și pentru cisterna de apă, iar în rest li s-a dat libertatea de a aduce ce mai vrea fiecare, dar deja excursia a ieșit scumpă.

Alături de Teresa, din mașină coboară Álvaro, el e șoferul. Fac cunoștință, iar Sofia îi dă pentru cutia frigorifică cele trei sticle de Timișoreana pe care le-a luat din Lidl de la săptămâna românească și pungile cu pufuleți cu arome, care se găsesc numai în străinătate, pentru că în România oamenii înțeleg altfel pufuleții, nu trebuie păcăliți cu praf de pizza. Portbagajul e plin de cutii de bere și cola, platouri cu salam uscat și măsline, roșii de grădină și pâine cu usturoi. Ei au adus mult mai multe decât ea, iar ea se face că nu observă.

Álvaro pare un *tanguero* dedicat, are părul pomădat, cu cărare pe mijloc, și o bluză strâmtă, deschisă la nasturi, gata parcă să intre în concurs. Prin bluză i se vede părul cărunt de pe piept, prin ea se simte corpul fibrat, lupta îndârjită cu vârsta. Face cunoștință cu Sofia, îi pupă mâna și-i vorbește cu accent sud-american pe care ea nu-l recunoaște, fiindcă nu s-a străduit niciodată să recunoască diferențele.

Drumul e șerpuitor și Álvaro conduce cu viteză, Sofia *se marea un poco*, îi vine să vomite și stă cu punga lângă ea, dar scapă la mustață.

Sus, la munte, intră pe niște poteci neasfaltate, iar acolo înaintează încet până găsesc vila. Când coboară din mașină, se schimbă brusc temperatura, aerul e mult mai cald, vântul șuieră. O decapotabilă parcată lângă ei are deja banchetele din imitație de piele pline de praf galben.

Din loc în loc, cresc din piatră seacă pâlcuri de plante aromatice. În primul rând rozmarin. Dar și o mușcată cu miros intens, pe care o avea și mama ei în ghiveci când era ea mică și pe care o numeau endrușain. Era genială în dulceața de gutui. Până coboară Álvaro și deschide portbagajul, Sofia rupe o frunză și o freacă între degete, eliberând acele uleiuri esențiale, madlene. Neapărat să-și ia la plecare niște butași, să și-i ducă acasă. Cu siguranță își depășește limita de bagaje, dar o să găsească ea pe unde să-i îndese, în vreun buzunar sau chiar în sân.

În curte, mesele sunt deja întinse sub o prelată umflată de vânt, ca o velă. Peste tot sunt extinctoare. Berbecul e tras în țeapă, cineva ințețește focul. Altcineva e desemnat să fie atent la drone, să nu apară garda. Lângă rotisor mai e și un grătar, o *barbacoa* imensă. Plină de cârnați și de *morcilla*, un *embutido* pe bază de sânge de porc. E gustos, atâta vreme cât nu știi din ce e făcut. Adunările astea cu multă carne o fac pe Sofia să se gândească la adunările de români, și la ei e multă carne, în primul rând micii ăia *ascheroși*, o sfidare la adresa dietei mediteraneene.

Pe terasa de marmură a vilei e improvizată o scenă. Din boxe se aude tango, câțiva sunt pregătiți să înceapă dansul. Înainte de asta, Eduardo întreabă la microfon dacă dorește cineva să se descopere piscina, dar nu dorește deocamdată nimeni.

Sofia e încă un pic amețită de la drum și vrea să se spele pe față. În casă e disponibilă doar toaleta de la

parter, unde mai așteaptă la rând două persoane, împreună cu proprietara, care le povestește că a moștenit livezile bolnave și tratamentul e foarte scump. Și dacă le-ar salva, utilajele pentru cules se închiriază foarte scump. Și mâna de lucru e scumpă. O să lase livezile să moară. La chiuvetă abia se țârâie apa din cisterna pentru care au pus bani.

Teresa și Álvaro dansează, s-au aruncat direct pe ring. Sofia trece pe lângă ei când iese din casă. I se pare că el o cam smucește, dar se vede că se simt bine, sunt absolut fericiți, iar Sofia e un pic geloasă că nu e așa apropiată de Teresa încât prietena ei să-i fi clarificat dinainte care e treaba cu ea și cu acest Álvaro.

Sofia nu dansează deloc. Majoritatea au venit în perechi, nu are cu cine dansa și nici nu știe pașii. Își petrece aproape tot timpul la masă, mănâncă multă carne și bea vin de multe feluri, iar căldura de afară nu ajută. După vreo două ore, plictisită și obosită, începe să-și dorească să evadeze de-acolo, dar distracția e programată să dureze toată ziua, iar fără mașină ești prins în capcană, n-ai cum să pleci. Álvaro a băut alcool fără rețineri, deci cel mai probabil nu va pleca prea curând.

După încă o oră, berbecul e mâncat până la os, iar în locul lui au apărut la rotisor doi iepuri. *Barbacoa* e în continuare plină de *morcilla*.

Până acum e destul de clar că majoritatea sunt argentinieni. Notă discordantă fac doar un cuplu de francezi în vârstă, cei care au venit cu decapotabila plină de praf. Nu pricep nimic din ce se vorbește în jurul lor și par foarte fericiți că e așa, nici nu-și doresc să priceapă.

Sofia reperează o tipă singură, care n-a băut decât apă, o urmărește de multă vreme să vadă ce bea și intuiește corect că e cu mașina și ar vrea la un moment dat să plece. Se duce lângă ea, intră în vorbă. Femeia îi spune

că e în grupul ăsta de mult, dar acum patru ani i-a murit partenerul și de atunci nu mai dansează pentru că e foarte înaltă. Detaliul ăsta o încurcă un pic pe Sofia, își imaginase că era vorba de soț, dar probabil era vorba despre partenerul de dans. Nu cere detalii.

Își ia rămas-bun de la Teresa, care o îmbrățișează strâns și-i spune să vină în vizită de ziua ei, că o găzduiește. Ziua Teresei e de Regii Magi, în ianuarie, când sunt cele mai scumpe bilete de avion către Spania, pentru că toți românii care au fost în țară de sărbători se întorc la muncă. În niciun caz nu va putea veni de Regii Magi, dar se bucură că a fost invitată. În timpul scurtei lor conversații se țin de mână, Teresa are pielea foarte fină, e plină de creme.

Pe Sofia o doare sincer despărțirea lor.

Îi pare rău că pleacă.

Însă oricum n-ar fi avut bani de prieteni.

Alertă să nu-și piardă din priviri tovarășa de drum, în toată amețeala provocată de alcool, uită complet să-și culeagă firele de endrușain de luat acasă. În parcarea improvizată din fața vilei, când ajung la mașină, Sofia vrea să deschidă o portieră din spate, dar cealaltă se răstește la ea:

— Treci în față, că doar nu sunt taxi.

Sau poate nu s-a răstit.

Poate chiar în față voia și ea să urce.

Coboară drumul șerpuitor cu precauție, iar când intră pe autostradă femeia îi dă jar.

O întreabă în sfârșit pe Sofia inevitabilul: de unde ești?

Sofia își dă seama că ar putea inventa orice, nu neapărat cu referire la apartenența ei, cât la povestea șederii ei aici, dar e obosită și *s-a mareat* din nou un pic, n-o ține mintea să inventeze ceva frumos, așa că zice propria

ei istorie, dar într-o variantă curată, simplificată mult: îi spune că a venit în 2007, când s-a dat liber la circulație, și și-a găsit imediat de lucru într-un camping, „El Titi“, din zona Muchavista. Pe lângă San Juan. Îl știe?

Cealaltă nu-l știe.

— Și? Cum e în Spania? întreabă ea.

— E super, zice Sofia. *Estupendo.* Mă simt ca în vacanță.

Tovarășa ei de drum e foarte concentrată la condus, stă dreaptă în scaun, are ambele mâini pe volan. Mijește un pic ochii, de parcă i-ar trebui niște ochelari pe care i-a uitat acasă.

O lasă pe Sofia într-o parcare de lângă un centru comercial, lângă un palmier înalt cu un ciuf de frunze, altul decât cel de unde a plecat de dimineață. Mai are de mers un pic prin arșiță până la stația de transport public, de unde ia un autobuz până la Renfe, iar în fața gării schimbă și se urcă în alt autobuz către suburbia ei. Diferența de temperatură între autobuze și exterior e de cel puțin cincisprezece grade și abia în al doilea Sofia se simte cu adevărat trează.

La un moment dat urcă o mămică ținând de mână un copil mic și energic, un băiețel cu o mască sanitară colorată și ochelari de vedere prinși cu elastic la spate. Copilul e disperat să găsească loc și vrea să se cocoațe față în față cu Sofia, unde scaunele sunt înălțate pe un postament. Se pune în genunchi pe postament, apoi se agață de scaun.

— De ce te-ai pus în genunchi? îl întreabă maică-sa pe românește. Chiar nu puteai să faci pasul mare?

E o femeie tânără și frumoasă și are în mână o geantă foarte mișto.

Băiatul se urcă pe scaun, tot așa, mai întâi în genunchi, apoi se întoarce frumos și se așază în fund, iar acolo unde stă el aerul condiționat bate perfect, direct în cap.

Începe să tușească productiv, se aude coptura în piept, scoate un zgomot foarte puternic pentru un om atât de mic. Un omulean.

Îl deranjează ceva la ochelari și pune mâna să și-i îndrepte, iar maică-sa îl ceartă din nou:

— Nu pune mâna pe față, ai pus mâna pe jos când te-ai urcat aici, de ce pui mâna pe față acum?

Caută în geantă un șervețel cu dezinfectant.

Observă că Sofia îi urmărește cu privirea și-i zice amuzată, într-o spaniolă perfectă:

— Să știți că suntem testați.

Iar Sofia îi zâmbește din ochi, fără vorbe, fiindcă nu vrea să se dea de gol în fața acestei femei.

Români în Spania

Dacă sunt în șomaj și plec în România îmi poate tăia șomajul?

trebuie să-i anunți, ai voie numai 15 zile pe an.

te cheamă la semnat când nu te aștepți, e la noroc.

dacă te prind, adios șomaj și trebuie să dai și din urmă.

șomajul se poate semna și online, lasă la cineva de încredere numele de usuario și contraseña de la oficina virtual și ai grijă să fie pe teritoriul Spaniei când semnează.

nimeni nu-ți poate lua dreptul la liberă circulație.

madre mia!

te lasă, dacă te înscrii la paro în România, te duci acolo cu formularul de la ei să vadă că-ți cauți de lucru în România și se prelungește cu trei luni.

nu înțeleg de ce puneți astfel de întrebări pe Facebook!! respectați legea, nu vă luați după toți binevoitorii!

dacă pleci fără să anunți și te prinde nu mai ai dreptul la șomaj niciodată. ai grijă la aceste comentarii false.

poți cu justificare, de exemplu dacă ai un părinte bolnav și aduci actele de spitalizare.

să nu folosești card spaniol în România.

dacă lucrezi în România, te prinde la pensie, că se suprapune cu vida laboral.

de unde știu ei unde ești?

poți pleca liniștit, dar să vii când te cheamă la semnat.

trebuie să anunți, eu am pățit.

așa e, și eu am pățit.

ați auzit de recunoaștere facială??

cea mai mare greșeală cu avionul.

ajutorul se renovează pe internet o dată la trei luni.

du-te cu mașina și să știi numai tu.

proză EGO

au apărut:

Paul Țanicui – *Căderea*
George C. Dumitru – *Fericire*
Anca Vieru – *Fără poză de profil*
Mihai Buzea – *Frunza*
Mihai Radu – *Repetiție pentru o lume mai bună*
Alexandru Vakulovski – *Letopizdeț. Cactuși albi pentru iubita mea*
Liviu Surugiu – *Sevraj*
Beatris Serediuc – *Donnatela*
Dan Coman – *Ce preferi?*
Cornel George Popa – *definitiv. o trilogie*
Cristian Fulaș – *Specii*
Cosmin Perța – *Ca să nu se aleagă praful de toate*
Cristina Chira – *Raluca nu s-a culcat niciodată cu Tudor*
Emilia Faur – *Viața e a mea*
Adrian G. Romila – *Acasă, departe*
Bogdan Perțache – *Visul canadian*
George C. Dumitru – *Rupturi*
Florin Irimia – *Nu spune asta!*
Gabriel Macsim – *Vezi mâinile mele*
Mihai Buzea – *Tarot*
Simona Goșu – *Stela*
Lilia Calancea – *Alionușka*
Bogdan Crețu – *Mai puțin decât dragostea*
Liviu Diamandi – *Neptun 83*
Daniela Ulieriu – *Regele din Bissap*
Moni Stănilă – *Al 4-lea*
Dan Sociu – *La gunoi*
George Cornilă – *Silex*
Cosmin Perța – *Trilogia lui Teofil*
Iulia Gherasim – *Ce văd păsările*

Mihai Radu – *Respiră!*
Tudor Ganea – *Vreau să aud numai de bine*
Bogdan Răileanu – *Picioare de lotus*
Denisa Ștefan – *La fel ca mine*
Alexandru Lamba – *Azilul meu*
Cristian Englert – *Memoriile unui indezirabil*
Mihai Șteț – *Cărțile*
Dan Sociu – *Filme românești*
Cosmin Perța – *Un loc îndepărtat, numai al lor*
Lavinia Braniște – *Camping*

www.polirom.ro

Redactor: Casian Gămănuț
Coperta: Radu Răileanu
Tehnoredactor: Constantin Mihăescu

Bun de tipar: martie 2025. Apărut: 2025
Editura POLIROM
Iași, Bd. Carol I nr. 4, P.O. BOX 266, 700505;
Tel. & Fax: (0232) 21.41.00; (0232) 21.41.11; (0232) 21.74.40 (difuzare);
E-mail: office@polirom.ro
București, Bd. Gheorghe Șincai nr. 9A, bl. 3A, sc. A, et. 6, ap. 18, sector 4,
040312, O.P. 53; Tel. & Fax: (021) 313.89.78;
E-mail: office.bucuresti@polirom.ro

Tiparul executat la S.C. Tipo-Lidana S.R.L.,
Calea Unirii, nr. 35, Suceava
Tel. 0230/517.518; Fax: 0330/401.062
E-mail: office@tipolidana.ro; www.tipolidana.ro

Contravaloarea timbrului literar se depune în contul Asociației Române
a Creatorilor Culturali și Artiștilor (A.R.C.C.A.)
Nr. RO57RNCB0072049692100001 BCR Sector 1

Se gândea că e doar un moment de criză. O să treacă, o să revină imediat. Toată lumea în jurul ei pleca cu același gând. Însă șederea s-a prelungit și spaniola s-a prins de ea strâmbă și spartă, ca niște cioburi lipite aiurea ce recompun un vas semifuncțional. Avea să-i trădeze în permanență dizabilitatea, adică originea. S-au lipit cuvintele, dar nu și principiile după care trebuiau modelate în frază. N-a putut face niciodată diferența între cele două forme ale verbului „a fi" – ce e permanent și ce e temporar? –, așa că o folosește mereu pe cea care desemnează permanența. Ceea ce e un pic ironic, dat fiind cât e de emoționată de tot ce e temporar și tranzitoriu și cât de puternic i se pare, chiar și după douăzeci de ani, ori de câte ori e pe autostradă în mașina cuiva, mesajul de avertizare privind viteza: Volver es lo más importante – *Cel mai important e să te întorci. Dar dacă ai vrea să te desprinzi?*

Foto copertă: © Lavinia Braniște